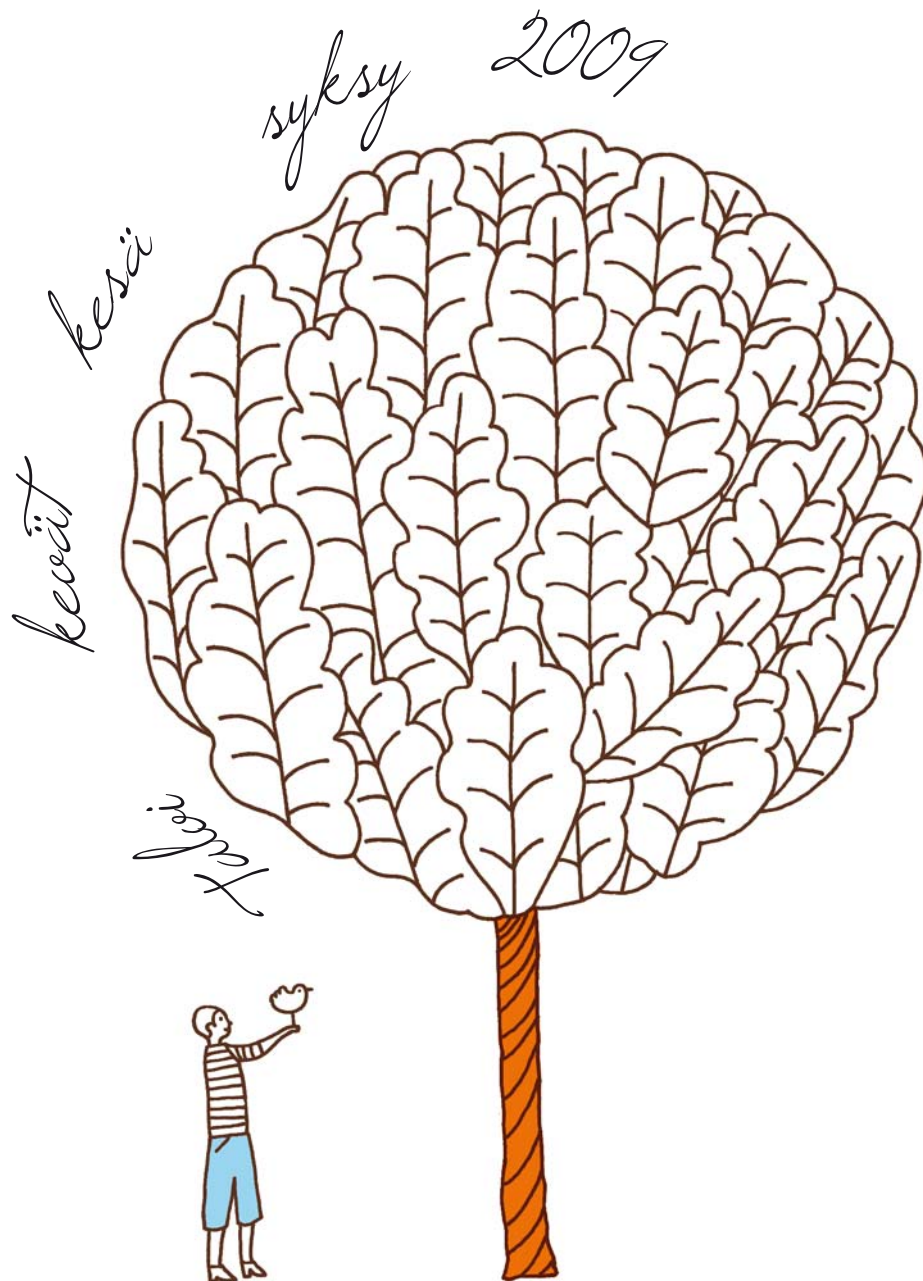
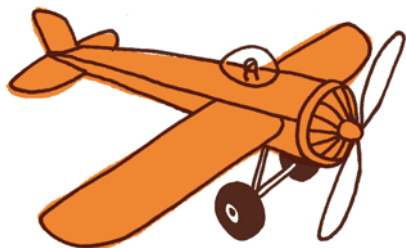


ILMARISEN VUOSI





TÄMÄ JULKAISU SISÄLTÄÄ: Ilmarisen tilinpäätöksen 2009 ja kertoo yhtiön toiminnasta huomioiden sosiaalisen, taloudellisen sekä ympäristövastuun näkökulmat.

SISÄLTÖ:

Ilmarisen avainluvut	1
Ilmarinen osana yhteiskuntaa	2
Toimitusjohtajan katsaus	4
TALOUDELLINEN VASTUU	6–15
Sijoitustoiminta on tuottohakuista, vastuullista ja pitkäjänteistä	7
Pitkäjänteisyys poiki Ilmariselle ennätystuoton	9
Vakavaraisuus on vahvalla pohjalla	11
Hyvä palvelu rakentuu yhteisellä	14
SOSIAALINEN VASTUU	16–23
Suomalainen työeläke on luotu kestäväksi	17
Eläkepäätöksiä annettiin ennätysmäärä	19
Tavoitteena paras työpaikka	20
Työhyvinvoinnilla tehdään tulosta	22
YMPÄRISTÖVASTUU	24–26
Ympäristövastuu korostuu kiinteistöomistuksissa	25
HALLINTO	27–35
Ilmarisen hallinto ja ohjaus	27
Hallintoneuvosto, hallitus ja tarkastajat	30
Johtoryhmä, osastopäälliköt ja muu johto	32
Asiakkaiden neuvottelukunta	34
Vakuutettujen neuvottelukunta	35
Eläkeasiain neuvottelukunta	35
TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS	36–82
Toimintakertomus	37
Tuloslaskelma	47
Tase	48
Rahoituslaskelma	50
Tilinpäätöksen liitetiedot	51–80
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	51
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	54
Tunnusluvut ja analyysit	71
Riskienhallinta	76
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	81
Tilintarkastuskertomus	82
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä	83
Lukijan opas	86
Suomen lakisääteinen työeläkejärjestelmä	88



Ilmarinen lyhyesti.....



Ilmarisen tehtävä on pitää huolta
työntekijöiden ja yrittäjien lakisääteisestä
työeläketurvasta sekä hoitaa tulevien eläkkeiden
katteena olevaa sijoitusomaisuutta.

Ilmarinen on keskinäinen yhtiö, jonka
omistavat yritys- ja yrittäjäasiakkaat, Ilmarisessa
vakuutetut työntekijät ja takuupääoman
omistajat.

> avainlukuja

	2009	Muutos-%	2008	2007	2006	2005
Vakuutusmaksut, milj. €	3 184,1	-2,5	3 264,4	2 772,5	2 652,6	2 346,0
Maksetut eläkkeet, milj. €	3 059,1	13,2	2 703,3	2 398,4	2 239,1	2 035,8
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut, milj. €	87,5	5,0	83,3	85,6	71,8	74,4
Vastuuvelka, milj. €	22 609,7	9,7	20 612,8	22 661,1	20 917,2	18 891,3
Taseen loppusumma käyvin arvoin, milj. €	28 026,3	22,7	22 840,9	25 964,0	23 635,4	21 553,0
Toimintapääoma, milj. €	4 876,9	82,5	2 673,0	6 068,8	5 828,0	5 090,1
% vastuuvasta	24,0		14,0	32,5	33,7	32,0
suhteessa vakavaisuusrajaan	2,7		2,0	2,0	2,4	2,5
Sijoitukset käyvin arvoin, milj. €	25 179,8	20,6	20 871,7	23 663,6	22 994,9	20 983,2
Sijoitusten tuotto käyville arvoille, %	15,8		-17,7	5,7	8,5	12,1
Eläkkeensaajia	282 982	3,4	273 605	262 971	257 884	243 775
TyEL-vakuutuksia	35 840	0,1	35 793	34 113	31 551	31 386
TyEL-vakuutettuja	472 000	-1,7	480 000	417 000	387 000	357 000
YEL-vakuutuksia	52 243	-1,1	52 814	51 289	49 898	49 495
Vakituinen henkilöstö 31.12.	558	3,5	539	545	543	541

ILMARINEN OSANA YHTEISKUNTAA

Vastuullisuus kuuluu erottamattomasti Ilmarisen jokapäiväiseen toimintaan lakisääteisen eläketurvan hoitajana. Ilmarinen on keskinäinen, asiakkaiden omistama yhtiö. Sen yritys vastuuta ohjaavat osaltaan arvot, hyvä vakuutustapa -ohjeisto, omistajapolitiikka sekä riskienhallintapolitiikka. Ilmarinen myös sitoutui ensimmäisenä suomalaisyrityksenä YK:n vastuullisen sijoittamisen ohjeisiin allekirjoittamalla ne marraskuussa 2006.

Ilmarinen osallistuu yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien kanssa suomalaisen työeläkejärjestelmän ja sen rahoituksen kehittämiseen. Yhtiön edustajat ovat olleet mukana vuonna 2009 muun muassa Eläketurvakeskuksen toimitusjohtajan Jukka Rantalan johtamassa eläkeneuvotteluryhmässä ja Elinkeinoelämän keskusliiton johtajan Jukka Ahtelan vetämässä työelämäryhmässä linjaamassa suomalaisen eläkejärjestelmän ja työelämän tulevaisuutta.

Ilmarinen edistää asiakasyritystensä henkilöstön työelämässä jaksamista ja jatkamista työhyvinvointipalvelujen ja siihen liittyvän tutkimustyön sekä ammatillisen kuntoutuksen avulla.

Yritysvastuussa on kyse myös vuorovaikutuksesta sekä luottamuksen luomisesta eri sidosryhmien kesken. Asiakkaiden, henkilöstön ja muiden sidosryhmien

ääni kuuluu Ilmarisen toiminnassa monin tavoin. Ilmarinen keskustelee sidosryhmiensä kanssa eri yhteistoimintafoorumeilla, kuten asiakkaiden ja vakuutettujen neuvottelukunnissa. Ilmarinen myös tutkii ja ottaa huomioon asiakkaiden ja sidosryhmien näkemyksiä erilaisten tutkimusten ja kyselyjen avulla.

Yritysvastuuasioiden koordinoijana Ilmarisessa toimii erillinen toimikunta, jossa on mukana asiantuntijoita yhtiön eri toiminta-alueilta.

Ilmarinen noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Lainsäädäntönsä velvoittamina työeläkeyhtiöt joutuvat kuitenkin poikkeamaan suosituksista muutamassa kohdassa. Ilmarisen raportoinnin vertailu GRI-ohjeiston mukaisiin tietoihin löytyy Ilmarisen verkkosivuilta osoitteesta www.ilmarinen.fi.

Ilmarisen visio on olla Suomen johtava työeläkevakuuttaja. Yhtiön strategisina tavoitteina on olla ykkösvaihtoehto työeläkevakuuttajana, ykkönen sijoitusten tuotoissa pitkällä aikavälillä, ykkönen kustannustehokkuudessa sekä ykkönen työpaikkana.

Liiketoiminnan kehittämisessä panostetaan lähivuosina erityisesti asiakaspalvelun kehittämiseen, kustannustehokkuuden parantamiseen ja kumppaniyhteistyön vauhdittamiseen. Suomalaisen eläkejärjestelmän menestyminen on riippuvainen Suomen kansantalouden ja yritysten kehityksestä. Ilmarinen haluaakin olla aktiivinen sijoittaja suomalaisessa elinkeinoelämässä ja edistää suomalaista yrittäjyyttä.

* * *





GRI-VERTAILU Global Reporting Initiative (GRI) on kansainvälinen yhteisö, joka kehittää kestävä kehityksen raportointia koskevia ohjeistoja. Ilmarisessa tätä ohjeistoa on käytetty viitekehyksenä raportoinnin kehittämisessä, vaikka sen mukaan ei suoraan raportoidakaan. *Ilmarisen raportoinnin vertailu GRI-ohjeiston mukaisiin tietoihin löytyy osoitteesta www.ilmarinen.fi.*

milj. €

> yhteiskunnallinen tulonjakolaskelma

Tulonmuodostus	2009	2008	Tulonjako	2009	2008
Vakuutusmaksutulo	3 184,1	3 264,4	Eläkkeensaajille	-3 056,7	-2 701,2
TyEL työnantajan osuus	2 334,6	2 430,9	TyEL-eläkkeensaajat	-2 837,4	-2 495,3
TyEL työntekijän osuus	631,8	628,8	YEL-eläkkeensaajat	-219,3	-205,9
YEL yrittäjät	217,7	204,7	Varautuminen tulevaisuuden eläkkeisiin	-667,9	-1 089,2
Sijoitustoiminnan nettotuotot			Varautuminen tulevaisuuden riskeihin	-2 745,1	5 150,1
ilman liikekuluja	3 430,7	-4 550,4	Puskuroidaan sijoitustuottojen heilahteluja	-2 767,6	5 226,1
Muut tuotot ja kulut	0,7	1,2	Puskuroidaan vakuutusliikkeen		
Kokonaistuotot	6 615,6	-1 284,8	tulosten heilahteluja	22,5	-76,0
			Asiakashyvyys	-20,9	43,8
			Siirretään seuraavan vuoden		
			asiakashyvityksiä varten	-52,0	-31,0
			Maksetut hyvitykset	31,1	74,8
			Henkilöstökulut	-39,2	-35,4
			Muut palveluiden tuottajat	-82,1	-78,1
			Lähdeverot	-2,7	-3,7
			Takuupääoman korko	-0,9	-1,5
			Lahjoitukset	-0,1	-0,1
			Kokonaistulonjako	-6 615,6	1 284,8

Yhteiskunnallinen tulonjakolaskelma kuvaa, mistä eristä Ilmarisen tulot ovat muodostuneet ja miten ne jakautuvat eri sidosryhmien kesken. Samalla se valaisee Ilmarisen vaikutusta yhteiskunnallisena toimijana.

VAKAUTTA JA VASTUULLISUUTTA

Vuosi 2009 oli Ilmarisessa poikkeuksellisen tapahtumarikas etenkin sijoitusten näkökulmasta. Ilmarinen ja koko suomalainen työeläkemalli osoittivat kestävyytensä myös vakavan finanssikriisin pyörteissä. Maailmalta ei löydy vastaavaa selviytymistarinaa. Kriisi ei meillä aiheuttanut paineita eläkemaksujen nostoon, eikä eläkkeiden leikkauksia ole tarvinnut edes harkita.

Tästä on kiittäminen kahta suomalaisen työeläkemallin erityispiirrettä. Ensinnäkin siinä otetaan lähtökohdaksi eläke-edut ja sitten varmistetaan niille riittävä rahoitus. Vaihtoehto olisi antaa eläkkeiden heilua sen mukaan, miten sijoitustoiminta onnistuu. Toinen vahvuutemme on se, että meillä riski jakautuu hyvin laajalle joukolle, koska kysymys on vakuutuksesta.

Vuoden mittaan saimme yhä enemmän vahvistusta sille, että sinnikäs uskomme osakkeisiin kannattaa. Saatoimme pitää kiinni kotimaisista osakkeistamme, vaikka tilanne jatkui epävarmana pitkälle kevääseen. Tämä oli mahdollista, koska vakavaraisuutemme oli vahva kriisin puhjetessa ja väliaikainen vakavaraisuuslaki antoi meille lisää liikkumavaraa.

Talouden ristiaallokosta huolimatta Ilmarinen luotti suomalaisiin yhtiöihin ja osallistui myös lukuisiin osakeanteihin.

Tästä oli viime kädessä merkittävää hyötyä koko suomalaiselle kansantaloudelle.

Vastuullisuutta osoittaa sekin, että tuimme erilaisilla maksujärjestelyillä elinkelpoisia yrityksiä, jotka olivat joutuneet taantumassa tilapäisiin vaikeuksiin. Myös takaisinlainaus yrityksille oli normaalia vilkkaampaa ja tasaantui vasta, kun rahoitus tavanomaisista lähteistä alkoi helpottua.

Kun toimintaympäristöön liittyy epävarmuuksia, on oivallinen hetki pohtia peruskysymyksiä. Kevään aikana muotoilimme Ilmariselle uuden, entistä selkeämmän strategian ja kirkastimme yhtiön arvoja. Strategia painottuu kilpailuasemaan, sijoitustuottoihin, kustannustehokkuuteen ja Ilmariseen työpaikkana.

Strategiatyön onnistuminen näkyikin yllättävän nopeasti. Erityisen ilahduttavaa oli, kun sisäisen ilmapiiirikyselyn suurin yksittäinen parannus liittyi väittämään: ”Yhtiön strategia on selkeä”.

Arvojen pohdinnasta muodostui yhteinen matka, jolle jokainen halukas kutsuttiin mukaan. Keräsimme satoja tarinoita, ja työpajat vetivät satakunta Ilmarisen työntekijää. Uskon, että tällä tavoin kasvoimme uusiin arvoihin jo ennen kuin ne saivat lopullisen kiteytyksensä.



Ilmarisen arvot: avoimesti, vastuullisesti,

%76

Hyvä hoitokulu-
suhde näkyy
myös asiakas-
hyvityksissä.

Ilmarisen arvot ovat: ”avoimesti, vastuullisesti, yhdessä menestyen.” Samankaltaisia arvoja voi toki löytää monesta muustakin yhtiöstä. Sanamuodot voisi jopa kopioida, mutta yhteistä matkaamme arvoihin ei voi monistaa. Arvot pitää elää omakohtaisesti.

Vuoden 2009 markkinoita leimasi taloudellisen epävarmuuden lisäksi julkisten palveluiden yhtiöittäminen, joka toi kymmeniä tuhansia henkilöitä yksityisen työeläkkeen piiriin. Lisäksi monet työnantajat purkivat eläkesäätiönsä.

Tässä murroksessa Ilmarinen menestyi kolmijakoisesti: Liikelaitosten vakuuttamisessa tulokset olivat erinomaiset ja säätiörintamalla kohtuulliset. Yliopistojen kilpailutuksissa sen sijaan emme pärjänneet. Iloinen olen siitä, että julkisissa kilpailuissa Ilmarisen palvelutarjonnan laatu ja sisältö tyypillisesti arvioitiin parhaiksi.

Yhteistyökumppanimme, OP-Pohjolar ryhmä ja Pohjantahti, mahdollistivat menestymisemme erityisesti yrittäjien sekä pienten ja keskisuuren yritysten asiakashankinnassa.

Asiakkaitamme kiinnostaa luonnollisesti se, kuinka kustannustehokkaasti toimimme. Vuoden 2009 luvut ovat iloista

kerrottavaa. Hoitokulusuhde oli 76 prosenttia, mikä osaltaan näkyy myös asiakas-työhyvityksissä.

Hyvän kustannustehokkuuden ja kaiken muunkin menestyksemme takana on työstään ja yhtiöstään ylpeä henkilöstö, mistä kiitokset koko Ilmarisen joukkueelle. Sitoutuminen näkyi myös Paras työpaikka -tutkimuksen tuloksissa. Ne osoittavat, että meillä 93 henkilöä sadasta on sitä mieltä, että Ilmarinen on kokonaisuudessaan todella hyvä työpaikka. Vastaavasti 93 prosenttia pitää omaa työpanostaan tärkeänä.

Suomen talous näyttää nousevan muita hitaammin taantumasta ja taloudellinen epävarmuus jäyttää uskoa tulevaisuuteen. Ilmarinen on hyvässä iskussa kohtaamaan nämä haasteet. Haluamme omalta osaltamme tuoda vakautta suomalaiseen talouselämään sekä meillä vakuutettujen työntekijöiden ja eläkkeensaajien arkeen.



Harri Sailas
toimitusjohtaja



yhdessä menestyen.



** VAKAVARAISELLA TYÖELÄKEYHTIÖLLÄ ON RISKINKANTOKYKYÄ

C
CASE

Neste Oil siirsi lakisääteisten työeläkevakuutusten hoitamisen omalta eläkesäätiöltä Ilmariselle. Vaa'assa painoivat hyvä vakavaraisuus ja riskienhallinta, kertoo yhtiön talous- ja rahoitusjohtaja **Ilkka Salonen**.

I.S: Eläkevastuumme ovat yli 600 miljoonaa euroa, tuhansien ihmisten tulevaisuuden eläkkeiden maksut. Tulimme tilanteeseen, jossa vaihtoehtona oli joko vahvistaa oman säätiön resursseja merkittävästi tai hoitaa eläkevakuuttaminen eläkeyhtiön kautta.

On täysin selvää, että eläkesäätiön ylläpito ei ole Neste Oilin ydinliiketoimintaa. Meidän kannatti antaa eläkkeiden hoitaminen toimijalle, jolla on parhaat mahdolliset resurssit varautua tulevaan. Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden turvaamisen kannalta eläkeyhtiöön siirtyminen oli paras vaihtoehto. Muita olennaisia tekijöitä olivat aktuaari- ja sijoitustoiminnan osaaminen.

T.R: Panostamme jatkuvasti niin sijoitustoimintaan kuin riskienhallintaan kehittämillä osaamista ja investoimalla näitä toimintoja tukeviin tietojärjestelmiin. Yli 80 prosenttia Ilmarisen sijoitusvaroista hoidetaan oman organisaation voimin, mikä on osoitus hyvästä, jatkuvasti ylläpidetystä ammattitaidosta.

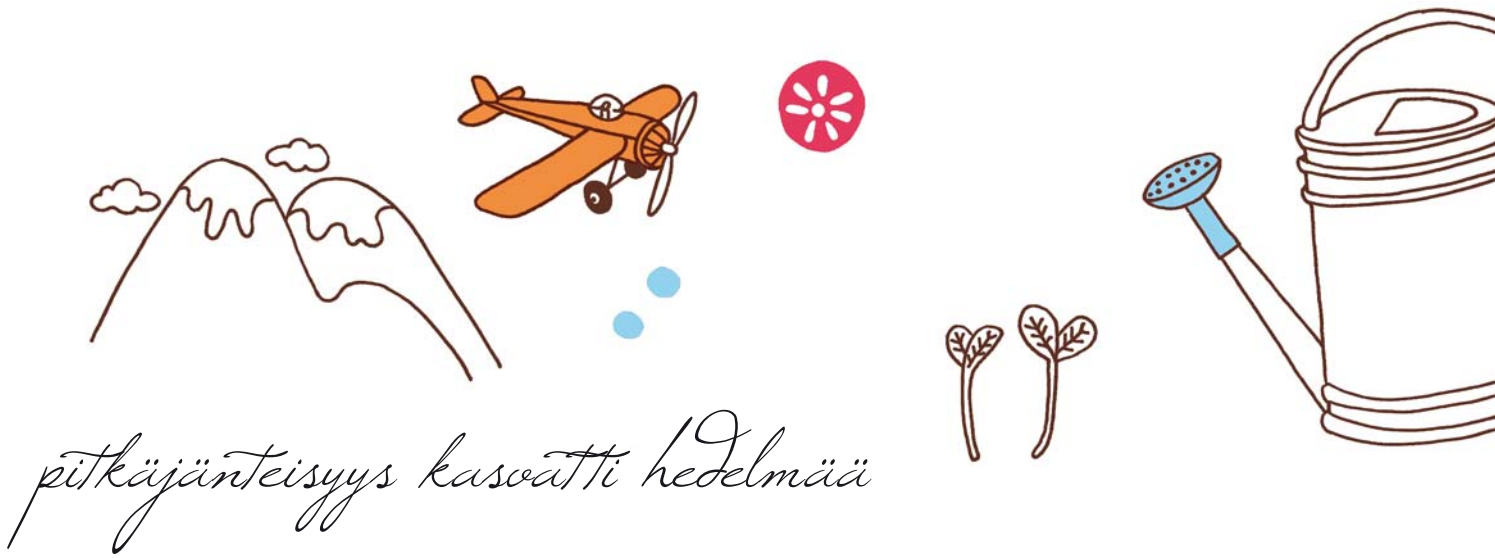
I.S: Yhtiöiden välisessä vertailussa kiinnitimme erityistä huomiota vakavaraisuuteen. Satojen miljoonien eurojen eläkevastuu ei ole ihan pieni kakku, ja siksi eläkkeistämme huolehtivalla yhtiöllä on oltava riittävää vakavaraisuuspuskuria ja asiantuntemusta. Tätä tunsimme löytävämmme Ilmarisesta.

Eläketöiminnassa taloudellisen tarkastelun aikajänne on 30–40 vuotta ja päätökset kauaskantoisia. Avainasemassa on pitkäjänteinen toiminta, jota eivät vuosisuhteet heiluttele.

T.R: Ilmarisen pitkän aikavälin sijoitustuotot ja asiakasyhteydet ovat työeläkeyhtiöistä olleet parhaat. Viimeisen 13 vuoden aikana sijoitusten keskimääräinen reaalituotto on ollut 4,1 prosenttia.



Haastattelussa: ILKKA SALONEN / Neste Oil
TIMO RITAKALLIO / Ilmarinen



SIJOITUSTOIMINTA ON TUOTTOHAKUISTA, VASTUULLISTA JA PITKÄJÄNTEISTÄ

Ilmarisen sijoitustoiminnan tavoitteena on sijoitusten mahdollisimman korkea tuotto pitkällä aikavälillä. Edellytys kuitenkin on, ettei sijoitusten keskimääräinen riski ole liian suuri suhteessa yhtiön riskinkantokykyyn. Eläkevarojen sijoittamisessa korostuu toiminnan pitkäjärjestyys.

Hyvällä pitkän aikavälin tuottotasolla voidaan hillitä tulevien eläkemaksujen nousupainetta ja tarjota kilpailukykyisiä asiakas-hyvityksiä. Lyhyen aikavälin arvonnvaihtelu ei ole sijoitustoiminnan perustehtävän kannalta olennaista, mikäli vakavaraisuudelle ja toimintapääoman riittävyydelle asetetut tavoitteet toteutuvat. Ilmarisen sijoitusvarallisuuden keskimääräinen tuotto-odotus on pitkällä aikavälillä kuusi prosenttia ja tuoton odotettu keskihajonta kahdeksan prosenttia.

Aktiivisen salkunhoidon avulla Ilmarinen tavoittelee aina yleistä markki-

nakehtystä parempaa tuottoa. Yhtiö pyrkii korkeisiin sijoitustoiminnan tuottoihin hyvin hajautetulla sijoitussalkulla, ammatitaitoisella sijoituskohteiden arvioinnilla ja sijoitusriskien hallinnalla. Sijoitusriskiä yhtiö kantaa niin, että sen määrä on tasapainoisessa suhteessa riskinkantokykyyn ja toisaalta sijoitusten tuotto-odotus on paras mahdollinen.

Mahdollisuus asiakas-hyvitysten antamiseen perustuu keskeiseltä osin sijoitustoiminnan tulokseen. Ilmarisen asiakas-hyvitykset ovat alan parhaat viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Ilmarinen haluaa erottautua kilpailijoistaan kilpailukykyisillä sijoitustuotoilla myös jatkossa ja panostaa siksi sijoitustoiminnan kilpailutekijöiden vahvistamiseen. Näitä ovat esimerkiksi sijoitusorganisaation osaamisen jatkuva ja monipuolinen kehittäminen oikea-aikaisten allokaatiovalintojen

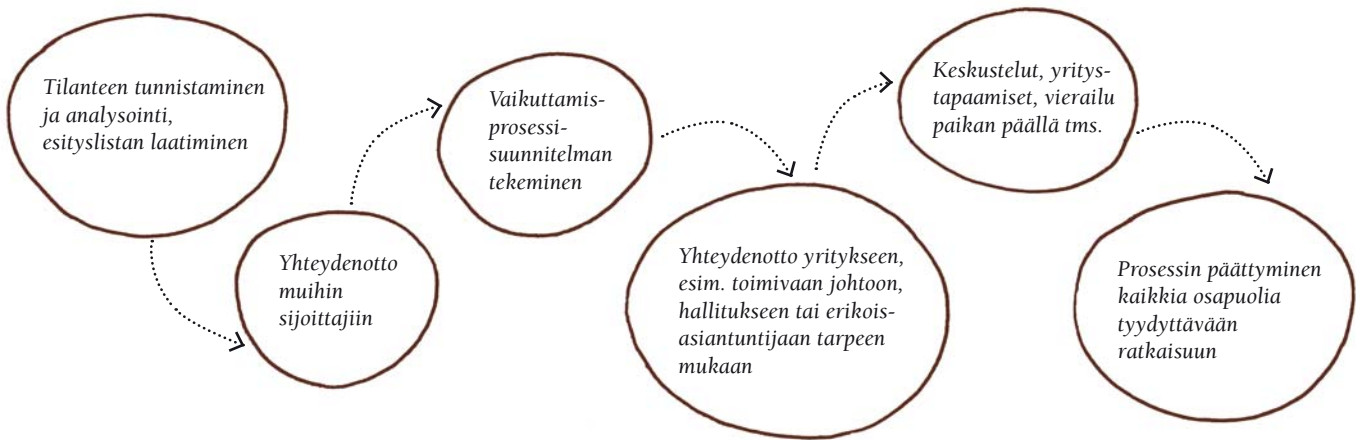
varmistamiseksi, aktiivisuus ja uudistumishalu uusien sijoitusmahdollisuuksien ja instrumenttien hyödyntämisessä, ennakoiva riskienhallinta sekä sijoitustoiminnan luotettavat ja tehokkaat prosessit.

Sijoitussuunnitelmassa päätetään omaisuuslajien painotuksista eli perusalkaatiosta ja sijoitustoiminnan tuottotavoitteista ja riskitasosta. Yhtiön hallitus hyväksyy sijoitussuunnitelman vuosittain.

Oman sijoitusorganisaation lisäksi joissakin sijoituskohteissa, kuten kehittyvien talouksien markkinoilla, pääomasijoitusrahastoissa ja hedge-rahastoissa, käytetään ulkopuolisia sijoituspalveluiden tuottajia. Ulkopuolisten varainhoitajien osuus on noin 20 prosenttia koko sijoitusvarallisuudesta.

Ilmarisen omistajapolitiikkaan on kirjattu yhtiön hallituksen hyväksymät omis-

vaikuttamisprosessin eri vaiheet:



tamisen periaatteet. Aktiivinen omistaminen vaikuttaa myönteisesti omistusten arvon kehitykseen ja alentaa sijoituksiin liittyvää riskiä. Ilmarinen edistää omistamiensa yritysten ammattitaitoista hallintoa ja johtamista osallistumalla aktiivisesti yritysten hallitusten jäsenten valintaan. Ilmarinen ottaa julkisessa omistajapolitiikkamuistiossaan (katso www.ilmarinen.fi) kantaa muun muassa omistamiensa yhtiöiden hallinto-rakenteeseen, osingonjakopolitiikkaan ja kannustinjärjestelmiin.

Osana aktiivista omistamista Ilmarisen edustajat pitävät säännöllisesti yhteyttä Ilmarisen omistamien yhtiöiden johtoon sekä osallistuvat niiden yhtiökokouksiin. Vuoden 2009 aikana Ilmarisen osallistumisprosentti sen Suomessa omistamien pörssiyhtiöiden yhtiökokouksissa oli 90 prosenttia.

Suomalaisen eläkejärjestelmän menestyminen on riippuvainen Suomen kansantalouden ja suomalaisten yritysten kehityksestä. Ilmarinen haluaa olla aktiivinen ja monipuolinen sijoittaja suomalaisessa elinkeinoelämässä. Vuonna 2009 Ilmarisen kaikista sijoituksista noin 42 prosenttia eli yli 10,5 miljardia euroa oli sijoitettu eri muodoissa suomalaiseen yhteiskuntaan.

Vastuullisen sijoittamisen periaatteet sisältyvät osana Ilmarisen omistajapolitiikkaan. Siinä määritellään mm. ne ei-taloudelliset seikat, joita Ilmarinen omistajana vaatii sijoituskohteidensa noudattavan. Näitä periaatteita ovat esimerkiksi ILO:n työelämää koskevat ohjeet ja YK:n Global Compact.

Ilmarinen on ensimmäisenä suomalaisena sijoittajana allekirjoittanut YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet (UNPRI). Näiden periaatteiden mukaan Ilmarinen sitoutuu omassa sijoitustoiminnassaan ottamaan huomioon taloudellisten seikkojen lisäksi myös sosiaaliseen vastuuseen, ympäristö vastuuseen ja hallintotapaan liittyviä tekijöitä.

Periaatteiden allekirjoittajille vuosittain tehdyissä kyselyissä Ilmarisen sijoitustoiminnan vastuullisuus on saanut erinomaiset arviot. Käytännössä vastuullisuutta tarkastellaan eri tavoin eri omaisuuslajeissa. Esimerkiksi listatuissa arvopapereissa ulkopuolinen arvioija tarkastaa Ilmarisen salkut kaksi kertaa vuodessa. Näiden tarkastusten välissä Ilmarisen omat salkunhoitajat huolehtivat omistajapolitiikan toteutumisesta omissa sijoituskohteissaan. Apunaan heillä on vastuulliseen sijoittamiseen erikoistunut asiantuntija. Mikäli epäkohtia löytyy, Ilma-

rinen aloittaa vaikuttamisprosessin tai myy arvopaperin pois.

Vaikuttamisprosesseista on viime vuosina saatu hyviä kokemuksia ja yhtiöitä on voitu palauttaa sallittujen sijoituskohteiden joukkoon. Vaikuttamisprosessien syyt voivat olla mitä monitahoisimpia. Keskusteluja ylimmän johdon kanssa on käyty mm. työ- ja ympäristöturvallisuusasioista tai esimerkiksi luonnonvarojen hankkimisesta läntisestä Saharasta. Ilmarinen pyrkii vaikuttamisprosesseissa yhteistyöhön muiden sijoittajien kanssa, jolloin prosessin onnistumisella on paremmat mahdollisuudet.

Ilmarisen hyvät kokemukset vaikuttamisprosesseista ovat kannustaneet sitä tiivistämään edelleen yhteistyötä muiden institutionaalisten sijoittajien kanssa. Ilmarinen on ollut mukana perustamassa pohjoismaista yhteistyöyhteisöä Nordic Engagement Cooperationia (NEC), jonka tarkoituksena on saada vaikuttamisprosesseille entistä enemmän painoarvoa.

* * *



Lisätietoja vastuullisesta sijoittamisesta löytyy Ilmarisen nettisivuilta (www.ilmarinen.fi).

PITKÄJÄNTEISYYS POIKI ILMARISELLE ENNÄTYSTUOTON

Ilmarinen toipui odotettua nopeammin historiallisen vaikeasta markkinatilanteesta. Yhtiön sijoitusvarallisuuden tuotot vuonna 2009 nousivat 15,8 prosenttiin eli noin 3,4 miljardiin euroon. Reaalisesti sijoitukset tuottivat kaikkien aikojen parhaan tuloksen, 16,4 prosenttia.

Lähtöasetelma vuodelle 2009 keskellä kansainvälistä finanssi- ja talouskriisiä oli kaikkea muuta kuin helppo. Rahoitusmarkkinoilla sijoittajien luottamus tulevaisuuteen horjui osakekurssien laskiessa ja luottoriskimarginaalien kasvaessa. Usko kansainvälisen pankkijärjestelmän kykyyn selviytyä oli koetuksella.

Maaliskuussa markkinatilanne lähti asteittain rauhoittumaan. Osakekurssit kääntyivät nousuun, luottoriskin hinnoittelu alkoi normalisoitua ja luottamus pankkijärjestelmään koheni. Lisäksi ennätysalhainen korkotaso sekä maailmanlaajuinen, erittäin elvyttävä talouspolitiikka onnistuivat kääntämään talouden uudelleen nousuun kesän aikana. Loppuvuonna sijoitusmarkkinat jatkoivat edelleen toipumistaan.

Sekä inflaatio että öljyn hinta seurasivat talouden kehitystä ja nousivat vuoden loppua kohden. Euroopan kuluttajahintainflaatio kävi kesällä jo negatiivisella puolellakin, mutta päättyi vuodenvaihteessa 0,9 prosenttiin. Öljyn hinta painui alkuvuonna alle 35 dollarin, mutta nousi noin 79 dollariin vuoden lopulla.

Rahoitusmarkkinoiden ja talouden tukemiseksi Yhdysvaltojen keskuspankki piti ohjauskorkonsa koko vuoden muuttumattomana 0,25 prosentissa. Euroopan keskuspankki laski alkuvuoden aikana ohjauskorkonsa 2,5 prosentista 1,0 prosenttiin. Yhdysvalloissa valtionlainojen pitkät korot

nousivat vuoden aikana noin 1,6 prosenttiyksiköllä yli 3,8 prosenttiin. Euroopassa valtionlainojen pitkät korot taas nousivat maltillisemmin päättyen 3,4 prosenttiin.

Osakkeet tuottivat hyvin, vaikka osakemarkkinoiden maailmanindeksi vielä alkuvuoden aikana laski 22 prosenttia vuodenvaihteen tasostaan. Maaliskuussa tapahtuneen käänteen jälkeen osakekurssit lopulta nousivat 26 prosenttia vuoden loppuun mennessä. Suomessa osakkeiden kurssinousu oli 45 prosenttia. Suurimmat sijoitustuotot saatiin kehittyvien markkinoiden osakkeissa, joiden kurssikehitystä kuvaava indeksi nousi vuoden aikana 75 prosenttia.

Vuonna 2009 Ilmarinen lisäsi sijoituksiaan noteerattuihin osakkeisiin. Vuoden lopulla niiden osuus sijoitusvarallisuudesta oli 29 prosenttia. Noteerattujen osakkeiden tuotto oli 35 prosenttia. Pääomasijoitukset kärsivät arvonalennuksista, ja niiden tuotto jäi 18 prosenttia negatiiviseksi. Uusia sijoituksia pääomasijoitusrahastoihin tehtiin 105 miljoonalla eurolla, ja niiden osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden lopulla 2,2 prosenttia.

Ilmarisen absoluuttisen tuoton rahastot eli hedge-rahastot tuottivat 12 prosenttia. Hedge-rahastot hyötyivät sekä riskillisten omaisuuserien arvojen palautumisista että rahoitusmarkkinoiden likviditeettipaineiden hellittämisestä. Hedge-rahastojen osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden 2009 lopussa 2,2 prosenttia.

Ilmarisen joukkovelkakirjalainat tuottivat 17 prosenttia vuonna 2009. Luottoriskilliset joukkovelkakirjalainat hyötyivät tuottovaateiden pienentymisestä suhteessa

valtionlainoihin, ja niiden tuotto kohosi 20 prosenttiin. Valtioiden liikkeelle laskemien joukkolainojen tuotto oli 9 prosenttia.

Myös valuuttamarkkinoiden heilahtelut jatkuivat vuonna 2009. Suhteessa euroon dollari heikentyi 3,4 prosenttia. Ilmarisen noin 5,3 miljardin euron valuuttamääräisten sijoitusten arvonnousua lisäsi valuuttasuojaus, jonka avulla eliminoitiin yli puolet Ilmarisen kantamasta valuuttariskistä. Ulkomaisten osakkeiden valuuttasuojaus nosti niiden tuottoa 0,9 prosenttiyksiköllä noin 29 prosenttiin.

Sijoitustoiminnasta vastaavan varatoimitusjohtaja TIMO RITAKALLION kommentti:

"Vuosi 2009 oli sijoittajalle kaksijakoinen: alkuvuonna eri omaisuusluokkien arvonkehitys oli heikkoa, mutta maaliskuusta lähtien niin osakkeiden kuin korkosijoitustenkin tuotot olivat poikkeuksellisen hyviä.

Ilmarinen jatkoi pitkäjänteistä, osakepainotteista sijoituspolitiikkaansa myös päättäneenä vuonna. Pystyimme hyödyntämään talouden syklit hyvin, eikä meidän tarvinnut hyvän vakavaraisuutemme vuoksi myydä osakkeitamme paniikissa. Onnistuimme hyvin niin sijoitustoiminnan valinnoissa kuin ajoituksessakin, mikä takasi meille erinomaisen sijoitustuoton.

Ilmarisen vakavaraisuus oli vuoden päätyessä vahvalla tasolla, ja yhtiön sijoitustuotot olivat päättäneenä vuonna suomalaisista työeläkeyhtiöistä selvästi parhaat."

Kiinnostus TyEL-takaisinlainausta

kohtaan jatkui voimakkaana erityisesti alkuvuonna kansainvälisen finanssikriisin vaikeutettua myös suomalaisten yritysten rahoituksen saantia. Yrityslainakannan kasvu kuitenkin tasaantui loppuvuodesta.

Yritysrahoituksen koko lainakanta oli vuoden 2009 lopussa 3,2 miljardia euroa, jossa kasvua oli 516 miljoonaa euroa eli 19 prosenttia. Lainasalkun tuotto oli kaikkiaan 4,0 prosenttia. Uusia lainoja nostettiin 876 miljoonaa euroa ja niiden korko oli 3,6 prosenttia.

Kiinteistömarkkinoiden akti-

viteetti pysyi vuonna 2009 hiljaisena kansainvälisten sijoittajien vetäytyttyä finanssikriisin seurauksena suomalaisilta kiinteistömarkkinoilta. Toimitilojen ja asuntojen vuokrat olivat nousussa, ja vuokrien alueelliset ja kohdekohtaiset erot kasvoivat. Uudisrakentamisen volyymi ja uusien hankkeiden määrä sen sijaan pysyivät vähäisinä.

Ilmarisen kiinteistösijoitukset tuottivat -0,6 prosenttia, mistä suorien omistusten tuotto oli 5,0 prosenttia ja epäsuorien kiinteistösijoitusten -27,1 prosenttia. Suorien kiinteistösijoitusten käyppiä arvoja alennettiin 12,2 miljoonalla eurolla.

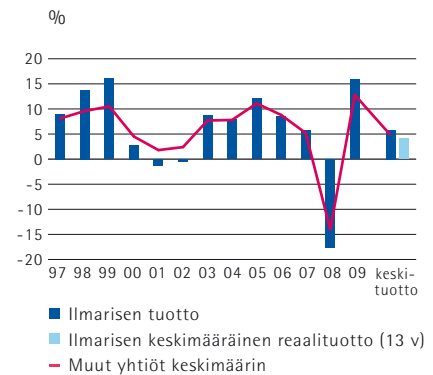
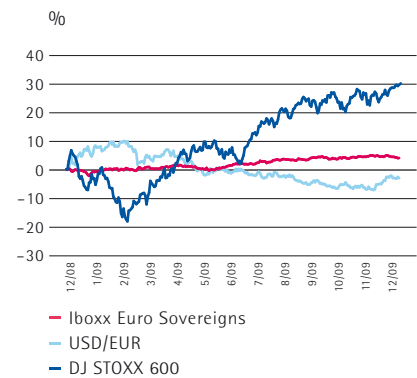
* * *

31.12.2009

Ilmarisen sijoitukset

	Riskijakauma milj. €	Riskijakauma %	Tuotto %
Korkosijoitukset	13 160,6	52,3	12,6
Lainasaamiset	3 211,8	12,8	4,0
Joukkovelkakirjalainat	8 569,7	34,0	17,1
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	1 379,2	5,5	1,4
Osakesijoitukset	8 284,2	32,9	28,3
Noteeratut osakkeet	7 411,4	29,4	34,8
Pääomasijoitukset	556,4	2,2	-18,3
Noteeraamattomat osakesijoitukset	316,4	1,3	1,5
Kiinteistösijoitukset	2 577,9	10,2	-0,6
Suorat kiinteistösijoitukset	2 236,2	8,9	5,0
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	341,7	1,4	-27,1
Muut sijoitukset	1 157,1	4,6	13,5
Hedge-rahastosijoitukset	565,1	2,2	11,8
Hyödykesijoitukset	34,4	0,1	-
Muut sijoitukset	557,6	2,2	-
Sijoitukset yhteensä	25 179,8	100,0	15,8

luvut

SIJOITUSTEN TUOTTOVERTAILU**SIJOITUSMARKKINOIDEN TUOTTOJA 2009**

VAKAVARAISUUS ON VAHVALLA POHJALLA

Ilmarisen vakavaraisuus vahvistui vuoden 2009 aikana hyvien sijoitus-
tuottojen ansiosta. Vahva vakavaraisuus
yhdessä ennakoivan riskienhallinnan
kanssa mahdollistaa pitkäjänteisen sijoitus-
toiminnan.

Yhtiön vakavaraisuus vahvistui voimak-
kaasti vuoden kolmen viimeisen vuosinel-
jänneksen aikana maaliskuussa alkaneen
osakkeiden ja yritysten joukkolainojen
arvojen merkittävän kohentumisen johdosta.
Vuoden alkukuukausien aikana Ilma-
risen riskeihin suhteutettu vakavaraisuus
ei heikentynyt, vaan vakavaraisuusasma
pysytteli kaksinkertaisen vakavaraisuusrajan
yläpuolella.

Ilmarisen asema lakisääteistä eläkeva-
kuutusta harjoittavana vakuutusyhtiönä
edellyttää erityistä huolenpitoa yhtiön
taloudellisesta asemasta ja siihen liittyvien
riskien hallinnasta. Erityisesti vuoden 2009
alkupuolella sijoitustoiminnassa oli tärkeää
samanaikaisesti sekä varautua sijoitusmark-
kinoiden heikentymisen mahdollisuuteen
että säilyttää sijoitusstrategian pitkäjänteinen
perusviritys. Tässä onnistuttiinkin.

Riskienhallinnan merkitys on
finanssikriisin myötä entisestään korostunut.
Ilmarisessa riskienhallinta on jo pitkään ollut
jatkuvan kehittämisen kohteena. Vain siten
voidaan varmistaa yhtiön toiminnan jatku-
vuus ja turvata vakuutettujen eläkkeet.

Ilmarinen on pitkän aikavälin sijoittaja,
mutta samalla vakavaraisuussäännöstö
asettaa sitovia, joka hetki täytettäviä vaateita.
Riskienhallinnan tuleekin osaltaan turvata
tasapainoisesti pitkäjänteisen sijoitus-
strategian ja lyhyen aikavälin rajoitteiden
noudattaminen. Keskeistä on määrittellä

yhtiön vakavaraisuuden mahdollistama
riskinottoaste pitkällä ja lyhyellä aikavälillä
sekä tarvittavat riskinoton rajoitteet, kuiten-
kin siten, ettei tarpeettomasti rajoiteta eteen
tulevien mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Lue lisää riskienhallinnasta toiminta-
kertomuksen sivulta 44 ja tilinpäätöksen
liitetiedoista sivuilta 76–80 tai yhtiön verk-
kosivuilta www.ilmarinen.fi.

Vakuutusliikkeen riskit liittyvät
vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyyteen
suhteessa yhtiön vastuulla oleviin nykyisiin
ja tuleviin eläkkeisiin. Pitkällä aikavälillä
keskeisin epävarmuustekijä on odotettavissa
olevan eliniän pituus; lyhyemmällä aika-
välillä suurin epävarmuus liittyy alkavien
eläkkeiden lukumäärään ja suuruuteen.

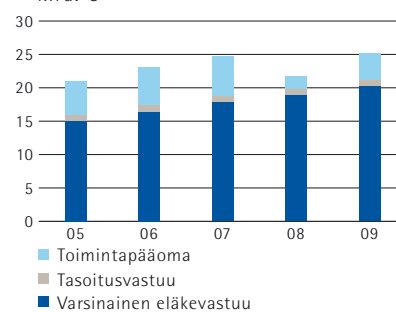
Vakuutusliikkeen riskienhallinta perus-
tuu lain turvaavuusvaatimukset täyttäviin
laskuperusteisiin, joiden mukaan vakuutus-
maksu ja vastuuvetka lasketaan, sekä yhtiön
aktuaaritoimen suorittamiin analyyseihin.
Vakuutusmaksut ovat yhteiset kaikille työ-
eläkevakuutusyhtiöille. Lisäksi lain mukaan
yhtiön on myönnettävä kaikki siltä haetut
vakuutukset.

Vakuutusliikkeen vuotuisen tuloksen
heilahteluun varaudutaan tasoitusvastuulla.
Tämä vastuuvetkaan sisältyvä puskuri on
kertynyt vakuutusliikkeen aikaisempien
vuosien ylijäämistä. Työeläkevakuutusyhtiöi-
den yhteisissä laskuperusteissa tasoitusvas-
tuulle määritellään vakuutusliikkeen riskien
mukaisesti mitoitettut rajat. Ilmarisen tasoi-
tusvastuu on vakuutusliikkeen laajuuteen
nähdessä riittävällä tasolla.

**Laissa säädetty vakavaraisuus-
säännöstö** asettaa puitteet sijoitus-

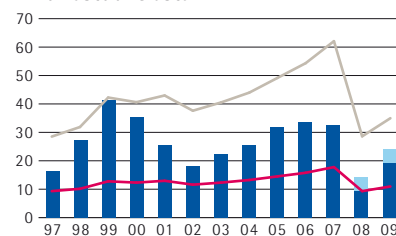
ELÄKEVARAT

Mrd. €



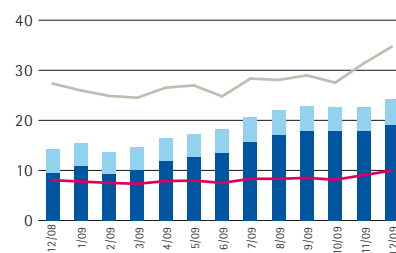
VAKAVARAISUUS VUOSITASOLLA

% vastuuvetasta



VAKAVARAISUUS KUUKAUSITASOLLA

% vastuuvetasta



■ Tasausvastuusta toimintapääomaan
rinnastettava osa
■ Toimintapääoma
— Toimintapääoman enimmäismäärä
— Vakavaraisuusraja

mrd € **2,2**

Ilmarisen sijoitus-
toiminnan tulos
koheni poikkeuk-
sellisen hyväksi.

toiminnan riskienhallinnalle. Vuoden 2008 lopulla eduskunta sääti helpotuksia työeläkelaitosten vakavaraisuusvaatimuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut vuoteen 2010 asti ulottuvan määräaikaislain jatkamista.

Sijoitusriskeihin varaudutaan toimintapääomalla, jonka muodostavat yhtiön varsinaisen eläkevastuun ja tasointuvastuun ylittävät varat. Laissa asetetut toimintapääoman valvontarajat riippuvat yhtiön sijoitustoiminnan riskinotosta siten, että riskipitoisempi sijoitustoiminta edellyttää suurempaa toimintapääomaa. Yhtiön hallitus päättää sijoitustoiminnan riskitasosta.

Vastuuvelalle on hyvitettävä vuosittain

korko, joka riippuu työeläkelaitosten keskimääräisestä vakavaraisuusasteesta ja niiden osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta. Osa eläkelaitosten osakeriskistä on siten koko työeläkejärjestelmän vastuulla.

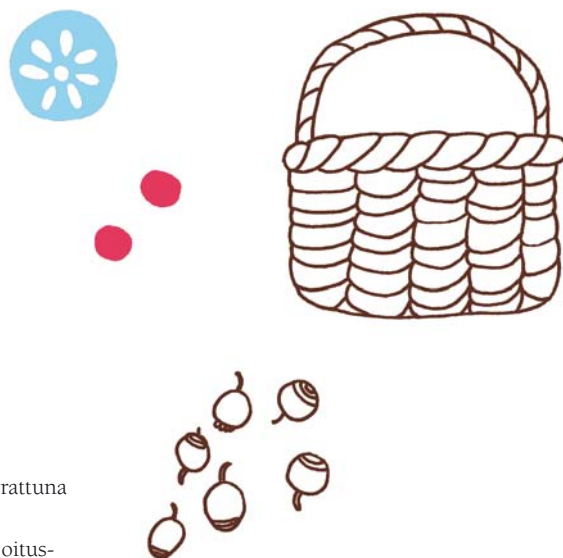
Jos sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuvälille hyvitettävän koron, erotus kasvattaa toimintapääomaa, ja päinvastaisessa tapauksessa pienentää sitä. Korkeampi vakavaraisuus merkitsee samalla suurempia asiakashyvityksiä.

Ilmarisen kokonaistulos vuodelta 2009 oli 2 180,4 miljoonaa euroa ja tase käyvin arvoin oli 28 026,3 miljoonaa euroa. Viralliseen tilinpäätökseen sisältyvät tunnus-

2009 milj. €

> tulos käyvin arvoin

	Omalla vastuulla oleva vakuutusliike	Muu vakuutus- liike	Sijoitus- toiminta	Hoito- kustannus- tulos	Yhteensä
Vakuutusmaksutulo	548,1	2 519,8	1,8	114,4	3 184,1
Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin			3 430,7		3 430,7
Maksetut korvaukset	-645,2	-2 411,5			-3 056,7
Vastuuvelan muutos	94,4	-108,4	-1 240,6		-1 254,5
Kokonaisliikekulut	-19,8		-14,1	-87,5	-121,4
Muut tuotot ja kulut				0,7	0,7
Verot			-2,7		-2,7
Tulos käyvin arvoin	-22,5	0,0	2 175,2	27,7	2 180,4
Tasointuvastuun muutos					22,5
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutos					-685,0
Arvostuserojen muutos					-1 462,5
Poistoeron muutos					0,5
Siirto asiakashyvityksiin					-52,0
Tilikauden voitto virallisella tuloslaskelmalla					3,9



luvut ja analyysit on esitetty sivuilla 71–75.

Ilmarisen sijoitustoiminnan tulos koheni poikkeuksellisen hyväksi rahoitusmarkkinoiden toivuttua edellisvuonna syventyneestä kriisistä. Sijoitustoiminnan tulos oli vastuuvälille hyvitettävien erien huomioon ottamisen jälkeen 2 175,2 miljoonaa euroa. Toimintapääoma kasvoi 4 876,9 miljoonaa euroon oltuaan edellisen vuoden päättyessä 2 673,0 miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen vastuuväliosa nousi kohenevien osakekurssien myötä -161,2 miljoonaa euroon.

Toimintapääoma oli 24,0 prosenttia (14,0 prosenttia vuonna 2008) vakavaraisuusvaatimusten perusteena olevasta vastuuvälästä

ja 2,7-kertainen (2,0-kertainen) verrattuna vakavaraisuusrajaan.

Ilmarisen toimintapääoma on sijoitusmarkkinoiden tilaan nähden riittävä ja mahdollistaa yhtiön pitkäjänteisen, osakepainotteisen sijoitusstrategian jatkamisen. Varsinainen vastuuväli, taseitusvastuu ja toimintapääoma ovat kukin omalta osaltaan turvaamassa eläkkeitä. Vastuuväli on turvaavasti laskettu. Se kasvaa tasaisesti vakuutuskannan kehityksen mukaisesti, toisin kuin taseitusvastuu ja toimintapääoma, jotka ottavat vastaan vakuutusliikkeen tuloksen ja sijoitustoiminnan tuloksen heilahtelut. Yhtiö täyttää sille laissa säädetyt velvoitteet.

* * *

> tase käyvin arvo

31.12.2009 milj. €

VASTAATAVAA		VASTATTAVAA	
Sijoitukset käyvin arvo	25 179,8	Oma pääoma ehdotetun voitonjaon jälkeen	97,9
Saamiset	2 749,6	Poistoero	7,8
Muu omaisuus	96,9	Arvostuserot	2 474,5
		Osittamaton lisäakuutusvastuu	1 454,2
		Toimintapääoman muut erät	-2,9
			4 031,5
		Tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava osa	845,4
		Toimintapääoma yhteensä	4 876,9
		Taseitusvastuu	971,4
		Vakavaraisuuspääoma	5 848,3
		Ositettu lisäakuutusvastuu (asiakashyvityksiin)	52,2
		Osaketuottosidonnainen lisäakuutusvastuu	-161,2
		Varsinainen vastuuväli ^{*)}	19 447,8
		Muut velat ^{**)}	2 839,3
Vastaavaa yhteensä	28 026,3	Vastattavaa yhteensä	28 026,3

^{*)} vastuuväli ilman lisäakuutusvastuita, tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavaa osaa ja taseitusvastuuta

^{**)} sisältää toimintapääomasta vähennetyn ehdotetun voitonjaon 1,0 milj. euroa, sekä toimintapääomasta vähennetyt muut erät 2,9 milj. euroa

HYVÄ PALVELU RAKENTUU YHTEISPELILLÄ

Valtion yhtiöitettyjen liikelaitosten ja yliopistojen tulo yksityisen sektorin työeläkelain piiriin vuoden 2010 alusta toi uutta säpinää työeläkealan kilpailuun, merkitsihän markkinamurros huomattavaa uutta asiakaspotentiaalia suhteellisen vakaille työeläke-markkinoille.

Tähän tarjouskilpailuun valmistautuminen leimasi myös Ilmarisen asiakasyhteislinjan toimintaa vuonna 2009. Liikelaitosten kilpailussa Ilmarinen menestyi hyvin, toisin kuin yliopistojen asiakkuuksissa. Vaikka asiakaspotentiaali olisi tarjonnut mahdollisuuden enempäänkin, tulokseen voi silti olla tyytyväinen. Nekin yritykset, jotka valitsivat toisin, antoivat hyvää palautetta Ilmarisen kilpailukyvyistä, toimintamallista ja palvelutarjonnasta.

Kilpailutus kaikinensa oli henkilöstölle opettavainen ja kehittävä kokemus. Osana tarjoustekoa yhtiöön muodostettiin asiakaspalvelutiimi, johon koottiin osaamista kaikista yhtiön tarjoamista palveluista. Asiakkaan suuntaan pidettiin tärkeänä näkyä yhtenä Ilmarisena, josta palvelun ja avun sai helposti ”yhdelta luukulta”. Oman toiminnan parantamisen lisäksi kilpailuun valmistautuminen synnytti myös uudenlaista yhdessä tekemisen meininkiä, mikä varmasti hyödyttää yhtiötä myös tulevissa myyntiponnisteluissa.

Eläkesäätiöiden purkamiset oli toinen vuotta 2009 leimannut piirre. Tämä jo usean vuoden ajan jatkunut suuntaus voimistui varsinkin julkisen raportoinnin piirissä olevissa yrityksissä eli muun muassa pörssi-yhtiöissä.

Eläkevastuunsa työeläkeyhtiön hoi-

dettavaksi siirtäneet yritykset perustelivat eläkesäätiönsä purkamista sillä, että työeläkevakuutuksessa eläkkeisiin ja sijoittamiseen liittyvät riskit eivät ole niiden omalla vastuulla, ja näin yritykset pystyvät paremmin keskittymään omaan ydinsäätämiseensä.

Kilpailuttamalla eläkesäätiönsä hoidon työeläkeyhtiöillä yritykset saavat vastineeksi ratkaisun, joka palvelee niitä parhaalla mahdollisella tavalla. Toisaalta työeläkeyhtiöissä kilpailu edistää hyvien sijoitustuottojen ja kustannustehokkuuden tavoittelua. Yhteensä neljä eläkesäätiötä ja -kassaa päätti vuonna 2009 siirtyä Ilmarisen asiakkaaksi.

Uusmyynti on toimivien yritysten lisäksi alue, jolla työeläkeyhtiöt käyvät keskinäistä kisaa asiakkaista. Ilmarisen osuus uusista alkavista yrityksistä oli vuonna 2009 hyvä, vaikka se ei aivan tavoitteisiin yltänyt. Tämä johtui siitä, että finanssikriisin seurauksena uusien perustettavien yritysten kokonaismäärä jäi arvioitua pienemmäksi, ja siihen nähden asetettu tavoite uusmyynnille oli varsin kova.

Ilmarisen siirtotulos koko vuodelta 2009 oli positiivinen kaikilla mittareilla, niin euroissa kuin kappalemäärissä. Nettosiirrot merkitsivät noin 14 miljoonaa euron lisäystä maksutuloon. Kappalemäärissä Ilmarisen vakuutuskanta puolestaan kasvoi 691 vakuutuksella. Näistä TyEL-asiakkaita oli 357 ja YEL-asiakkaita 334. Siirrot vahvistivat Ilmarisen markkina-asemaa erityisesti pk-kentässä. Siirtotulokseen sisältyi myös joitakin suuria asiakkaita.

Ilmarisen maksutulo vuonna 2009 jäi asiakashankinnan onnistumisista huoli-

matta vajaat kolme prosenttia edellisvuotta alemmaksi, minkä arvioidaan pitävän markkinaosuuden suurin piirtein ennallaan. Maksutulon pieneneminen johtui vaikeasta taloustilanteesta finanssikriisin muututtua maailmanlaajuisesti reaali-talouden kriisiksi.

Talouskriisin vaikutukset heijastuivat voimakkaasti myös suomalaisiin yrityksiin, ja ne joutuivat sopeuttamaan toimintojaan vallitsevaan taloustilanteeseen. Tämä näkyi muun muassa lomautuksina ja irtisanomina useilla toimialueilla.

Asiakashyvitykset palaavat taas sille hyvälle tasolle, millä ne ovat aikaisemmin olleet. Tästä on kiittäminen viime vuoden erinomaista sijoitustulosta sekä yhtiön kustannustehokkuutta. Viime vuoden tuloksesta Ilmarinen siirtää asiakashyvityksiin noin 52 miljoonaa euroa, mikä on 0,4 prosenttia vakuutetusta palkkasummasta.



Ilmarinen jousti maksuissa

Taantuma kasvatti yhtiön vakuutusmaksujen luottotappioita varsin kohtuullisesti verrattuna 90-luvun lamavuosiin. Vaikka yhtiön maksutulo on edellisen laman jälkeen kolminkertaistunut, silti edes luottotappioiden absoluuttinen määrä ei vuonna 2009 noussut viime laman tasolle. Monet yritykset ovat nyt varautuneet tilanteeseen paremmin; yrityksillä on vahvemmat taseet ja ne osaavat nopeammin reagoida muuttuneeseen talouden tilanteeseen.

Vakuutusmaksurästien kasaantumisen seurauksena maksujen viivästyminen saattaa usein johtaa konkurssiperintään. Vaikka konkurssien määrä yleisesti kasvoi koko maassa, Ilmarisen tekemät konkurssihakemukset sen sijaan eivät lisääntyneet samassa suhteessa.

Konkurssihakemuksen kynnystä linjattiin tietoisesti Ilmarisen johdossa, ja yhtiön perinnässä ryhdyttiin miettimään vaihtoehtoisia keinoja yritysten tukemiseksi vaikeassa taloustilanteessa.

Keinovalikoimaan kuuluivat muun muassa yritysten pitkäkestoiset maksusuunnitelmat, jotka lisääntyivät vuonna 2009 merkittävästi. Tämä edellytti aikaisempaa tarkempaa analysointia asiakasyrityksen taloudellisesta tilanteesta ja mahdollisuudesta selviytyä. Tavoitteena oli välttää elinkelpoisten yritysten konkurssit, jos suinkin mahdollista. Ilmarinen tuli maksujoustoilla vastaan erityisesti sellaisia yrityksiä, joilla se uskoi olevan edellytykset jatkaa liiketoimintaansa olojen normalisoiduttua.

* * *

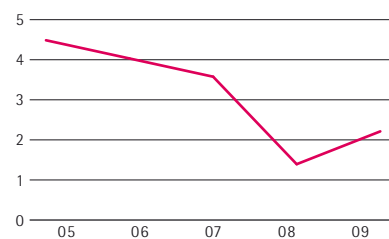
milj€ **52**

Asiakashyvitykset palaavat hyvälle tasolle erinomaisen sijoitustuloksen ja kustannustehokkuuden ansiosta.

luvut
^

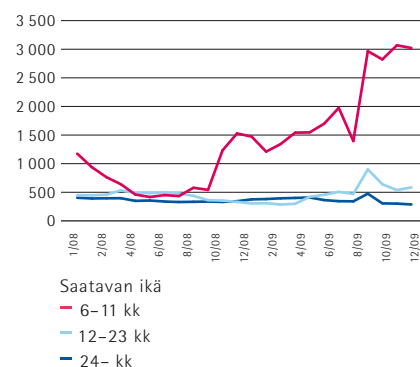
ILMARISEN ASIAKASHYVITYKSET

% Hyvityssiirto työnantajan TyEL-maksusta



TYEL-MAKSUJOUSTOT 2008-2009

1 000 €



Saatavan ikä
— 6–11 kk
— 12–23 kk
— 24– kk



** NAKKILAN KONEPAJALLA SAIRAUSPOISSAOLOT VÄHENIVÄT KOLMANNEKSEEN

CASE

Nakkilan Konepaja Oy on 80 henkilön yritys, joka tuottaa lämpölaitoksia ja ratkaisuja prosessiteollisuuden laite- ja säiliötarpeisiin. Ilmarisen järjestämässä työhyvinvointipäivässä vuonna 2007 yrityksessä havahduttiin siihen, että sairauspoissaoloprosentti oli 7 – reilusti yli alan keskiarvon, muistelee tuotantopäällikkö Jussi Kivioja.

J.K: Päätimme siis lähteä kehittämään työhyvinvointia sairauspoissaoloja vähentämällä. Kehittämisen askeleet pohdittiin yhdessä Ilmarisen ja työterveyshuollon kanssa. Loppuvuodesta 2007 otettiin käyttöön varhaisen välittämisen malli.

M.L: Nakkilassa tiedostettiin alusta lähtien, että työhyvinvoinnin kehittäminen on johdon asia. Ilman johdon sitoutumista kehittäminen on tuloksetonta.

Vuonna 2008 poissaoloprosentti Nakkilan Konepajalla oli 3,7. Sairauspoissaolot olivat siis mallin avulla lähes puolittuneet! Tilanne pysyi hyvänä huonossa taloustilanteessakin ja vuonna 2009 sairauspoissaolot lasivat entisestään 2,2 prosenttiin.

J.K: Uskomme, että muutos on pysyvää. Henkilöstömme on tyytyväisempää kuin ennen ja sairauspoissaolokuluista on saatu säästettyä pienellä vaivalla paljon.

Onnistumisen avaimia ovat työterveyshuollon sitoutuminen, tuloksien seuranta ja ennen kaikkea henkilöstön sitouttaminen.

M.L: Ilman henkilöstön sitouttamista uusi toimintatapa ei juurru arkipäivään. Sitouttaminen mahdollistaa muutoksen – olipa työhyvinvoinnin hanke mikä hyvänsä. Nakkilassa henkilöstö otettiin mukaan päätöksentekoon ja viestintään panostettiin alkuun lähtien. Erityisesti hankkeen tarkoituksista kerrottiin avoimesti.

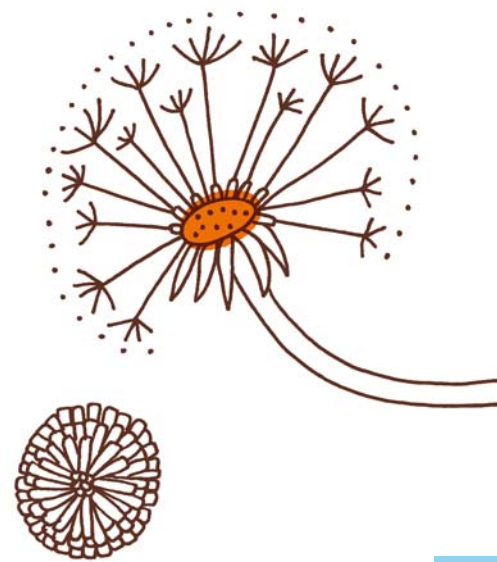
J.K: Tarkoitushan ei ole, että ei ole lupa sairastaa, vaan parantaa työoloja ja terveydenhuolto prosessia siten, että sairaustapaukset vähenevät.



Haastattelussa: JUSSI KIVIOJA / Nakkilan Konepaja Oy
MERJA LUUKKONEN / Ilmarinen



Työeläke kasvaa työstä



SUOMALAINEN TYÖELÄKE ON LUOTU KESTÄMÄÄN

Finanssikriisi ja sitä seurannut reaali-talouden taantuma muodostavat vaativan testin eläkejärjestelmille. Suomalaisen työeläkkeen perusratkaisut ovat osoittautuneet erinomaisiksi.

Onnistumisen avaimia on kaksi. Ensimmäinen eläke ei riipu sijoitustuotoista vaan on etuusperusteinen. Maksuperusteiset, sijoituksen arvoista riippuvat eläkkeet ovat monessa maassa finanssikriisin myötä menettäneet huomattavan osan arvostaan. Toiseksi suomalaisen työeläkkeen rahoitusperiaatteissa on myös joustoa sen suhteen, missä määrin eläkkeisiin tarvittavat varat kerätään ennalta ja mikä osuus eläkkeistä rahoitetaan kunkin vuoden työeläkemaksuilla.

Työeläkkeen määrä riippuu työansioista. Tämä määrää eläkemenoa. Sen rahoitus järjestetään sijoitustuotoina ja

työeläkemaksuna. Mitä paremmin sijoitukset tuottavat, sitä vähemmän on tarpeen kerätä työeläkemaksuna.

Tarvittava maksutulo taas saadaan kokoon sitä matalammalla maksuprosentilla, mitä suurempi on maassa maksettavien palkkojen yhteismäärä. Näin ollen korkea työllisyys on tärkeä työeläkkeiden rahoituksen kannalta.

Sijoitustuotot painuivat miinukselle finanssikriisin seurauksena, ja vuoden 2008 aikana Suomen työeläkevaroista suli lähes viidesosa. Suuri epävarmuus kuitenkin vallitsi siitä, kuinka pitkään tuottojen toipuminen kestää.

Vaikutuksia haarukoiitiin laskelmilla, joissa oletettiin vuoden 2008 tuottomenetysten jäävän pysyviksi. Jos näin olisi käynyt, työeläkemaksu olisi tulevina vuosikymmeninä finanssikriisin vaikutuksesta pitänyt

asettaa vajaata prosenttiyksikköä aiempia ennusteita korkeammaksi.

Osakekurssit kääntyivät maaliskuussa nousuun, ja nousu muodostui ripeämmäksi kuin uskallettiin odottaa. Jo vuoden 2009 kuluessa Ilmarisen sijoitusten pitkän ajan keskituotto nousi runsaat neljä prosenttiyksikköä inflaatiota korkeammaksi. Haarukoi-taessa työeläkemaksun riippuvuutta sijoitustuotoista neljän prosentin reaalityottoa käytetään yleisimmin perusrana.

Työeläkesijoittajien vakavaraisuussääntöihin tehtiin finanssikriisin myötä vuonna 2008 määräaikaista helpotuksia. Ilman niitä olisi ollut välttämätöntä vähentää työeläkesijoitusten riskitasoa. Osakkeiden vähentäminen sijoitussalkussa olisi syventänyt kotimaisten osakkeiden hintojen laskukierrettä, ja kurssien myöhempää nousuvaihetta ei olisi ainakaan täysimääräi-



sesti pystytty hyödyntämään.

Loppukeväästä 2009 sosiaali- ja terveysministeriö asetti kaksi työryhmää pohtimaan työeläkesijoittamisen reunaehtojen muutostarpeita. Työryhmien määräaika päättyi maaliskuun lopussa vuonna 2010. Työryhmät esittivät vakavaraisuussäännösten määräaikaisten helpotusten jatkamista kahdella vuodella. Tämä koettiin tarpeelliseksi, koska pitkäjänteinen sijoitustoiminta edellyttää tietoa säännöksistä pidemmällä kuin yhden vuoden aikajänteellä. Kun tilanne sijoitusmarkkinoilla nyt on normalisoitunut, alaa on vallannut käsitys, jonka mukaan radikaaleja muutoksia säännöksiin ei tarvita. Nykyisiin säännöksiin tarvitaan lähinnä eräitä täsmennyksiä.

Työeläke kasvaa työstä. Jos työllisyys jää huonoksi, myös eläkeoikeutta kertyy vähemmän ja tämän myötä eläkemeno jää pitkällä aikavälillä matalammaksi. Vaikutus tulee kuitenkin vasta usean vuosikymmenen viiveellä, ja siitä syystä työllisyyskehitys on aina tärkeä työeläkkeiden rahoituksen kannalta. Vaikka finanssikriisin vaikutukset maksutasoon ovat jo pitkälti kumoutuneet, reaali-talouden heikko kehitys rasittaa työeläkkeiden rahoitusta. Koko kansantaloutta ajatellen huono työllisyystilanne on luonnollisesti suuri ongelma kaikilla sektoreilla.

Hallitus ilmaisi helmikuussa 2009 aikeensa nostaa virallista eläkeikää. Työmarkkinoiden keskusjärjestöt olivat asiasta voimakkaasti eri mieltä. Niiden kanta perustui toisaalta aloitteen sisältöön ja toisaalta menettelytapaan. Eläkkeiden rahoituksen kannalta ratkaisevaa ei ole muodollinen eläkeikä vaan ikä, jossa eläkkeelle tosiasia-

siirrytään. Toisaalta hallitusohjelmassakin oli sitouduttu siihen, että työeläkkeitä koskevat muutokset valmistellaan kolmikantaisesti.

Valtiolta ja työmarkkinajärjestöt sopivat, että vuoden 2009 loppuun mennessä etsitään yhteistyössä keinot, joilla todellista eläkkeellesiirtymisikää saadaan vuoden 2025 loppuun mennessä nostetuksi kolmella vuodella vuoden 2008 tasosta. Aiempien eläkeuudistusten ja väestörakenteen muutoksen takia tämä tunnusluku nousee noin puolellatoista vuodella, mutta toiset puolitoista vuotta jäi vielä etsittäväksi. Työtä on tehnyt kaksi työryhmää, joista toinen etsii keinoja eläkejärjestelmän puolelta ja toinen työelämän kehittämisen puolelta.

Työ on osoittautunut odotettua vaikeammaksi. Mitä keinoja keksitäänkin, ne tehonnevat vasta työvoiman kysynnän elvyttyä laman jälkeen. Toisaalta eläkkeellesiirtymisen myöhentyminen voi tuolloin olla hyvin nopeaa.

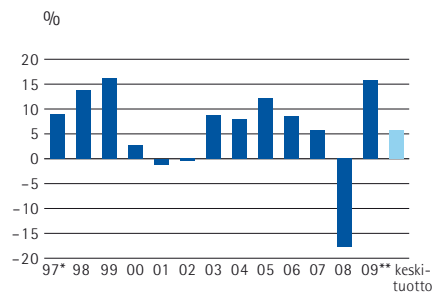
Tuoreimmassa maksuennusteessa maksutaso riippuu sijoitustuotoista siten, että prosenttiyksikköä korkeampaa tuotto-tasoa vastaa noin kahta prosenttiyksikköä alempi maksu pitkällä aikavälillä. Jos sijoitustuotot ylittävät inflaation neljällä prosenttiyksiköllä, maksutaso nousee korkeimmillaan 27 prosentin tuntumaan.

Ennustetta on muutettu siis piirun verran kriittisempään suuntaan, mutta sietorajaan on vielä matkaa. Kun ennustetta verrataan muiden maiden kokonaiseläkekustannuksiin, suomalainen työeläke näyttäytyy edelleen myös hinnaltaan kilpailukykyisenä.

* * *

luvut
>

TYÖELÄKEVAROJEN VUOSITUOTOT SITOUTUNEESTA PÄÄOMASTA



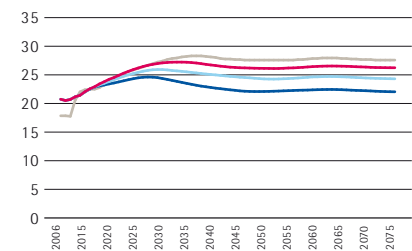
*vuodelta 1997 vain yhtiöiden tiedot
**vuoden 2009 luku on alustava arvio

Keskimääräinen reaali-tuotto 1997–2009 oli 4,1 %.

Vuodesta 1997 lukien työeläkesijoittamisessa on ollut mahdollista painottaa merkittävämmiin osakesijoituksiin.

Lähde: TELA

TYEL-MAKSUTASO % palkoista



— Maksu, 3 % reaali-tuotto
— Maksu, 4 % reaali-tuotto
— Maksu, 5 % reaali-tuotto
— TyEL-eläkemeno

Lähde: ETK

ELÄKEPÄÄTÖKSIÄ ANNETTIIN ENNÄTYSMÄÄRÄ

Ilmarisen uusien eläkepäätösten määrä kasvoi vuoteen 2008 verrattuna 10,4 prosenttia. Uusia eläkepäätöksiä annettiin vuonna 2009 yhteensä 22 495 kappaletta. Päätösmäärän kasvuun vaikuttavat Ilmarisessa vakuutettujen työntekijöiden määrän kasvu sekä ikäluokkien koko.

Vanhuuseläkkeissä ja varhennetuissa vanhuuseläkkeissä kasvua oli edelliseen vuoteen verrattuna 23,9 prosenttia. Vuonna 1946 syntyneen suuren ikäluokan saapuminen vanhuuseläkeikään on kasvun keskeisin selittäjä. Myös eläkevaihtoehdon houkuttelevuus heijastuu vanhuuseläkkeelle hakeutumiseen.

Rajua kasvua oli myös 58 vuotta täyttäneille myönnettävissä osa-aikaeläkkeissä. Osa-aikaeläkepäätöksiä annettiin 33 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Osa-aikaeläkkeen ehdoista ja ikärajan nostosta käyty yhteiskunnallinen keskustelu vaikuttaa jossakin määrin osa-aikaeläkkeiden määrän kasvuun.

Myös työkyvyttömyyseläkkeiden määrä oli kasvussa. Hakemusten määrä kasvoi Ilmarisen vakuutettujen määrän kasvun mukaisesti lähes 10 prosenttia. Työkyvyttömyyseläkepäätöksiä annettiin 1,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Ennakoitua

suurempi hakemusmäärä ruuhkautti hakemusten käsittelyä ja johti käsittelyaikojen pidentymiseen.

Käsittelyn ruuhkautuessa Ilmarinen pyrki varmistamaan eläkkeenhakijoiden toimeentulon katkottomuuden. Tässä tavoitteessa onnistuttiin varsin hyvin: 93 prosenttia eläkepäätöksistä annettiin eläkkeen alkamiskuukauden aikana.

Ammatillisen kuntoutuksen käyttö suhteessa työkyvyttömyyseläkehakemusten määrään on koko ajan kasvanut. 90-luvun lopulla kuntoutushakemuksia saatiin noin 10 prosenttia työkyvyttömyyseläkehakemusten määrästä. Nyt osuus on 25 prosenttia.

Vakuutettujen ja eläkeläisten asiakastytyväisyys on pysynyt erinomaisella tasolla kasvaneista eläkehakemusmäärästä ja niiden ajoittaisesta ruuhkautumisesta huolimatta.

Syksyllä 2009 tehdyn asiakastytyväisyyskyselyjen mukaan palvelun laatua pidettiin erinomaisena: eläkepäätöksen saaneet antoivat sille arvosanan 4,35 (asteikko 1–5). Eläkkeiden ennakkoneuvonnasta arvosana oli 4,19.

Eläkkeisiin liittyviä puheluita tuli Ilmariseen vuonna 2009 noin 160 000 kappaletta. Asiakkailta tuli runsaasti yhteydenottoja myös verkon ja sähköpostin kautta.

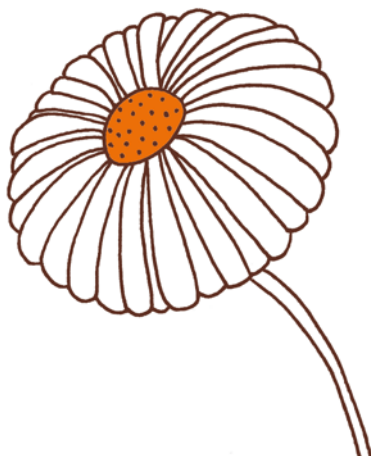
Verkkopalvelut ovat vakiintuneet

vakuutettujen ja eläkeläisten merkittäväksi yhteydenpito- ja tietokanavaksi. Henkilöasiakkaat asioivat verkkopalveluissa vuonna 2009 yli 140 000 kertaa. Asiakastytyväisyyskyselyssä verkkopalvelun kokonaisarvosana oli 4,17 (asteikko 1–5).

Ilmarisen käytetyimmät verkkopalvelut ovat työeläkeote ja vanhuuseläkkeen ennakkoarvio.

Työeläkeotteen Ilmarisesta vuonna 2009 sai kaikkiaan 727 000 työntekijää ja yrittäjää, jotka olivat vakuutettuina Ilmarisessa vuoden 2008 lopussa tai joiden viimeinen yksityisen alan työskentely on ollut vakuutettuna Ilmarisessa. Verkkopalvelussa otteen kävi katsomassa 14 000 henkilöä.

* * *



%

93

prosenttia eläkepäätöksistä annettiin eläkkeen alkamiskuukauden aikana.

TAVOITTEENA PARAS TYÖPAIKKA

Vuosi 2009 oli monin tavoin kurssin tarkistamisen aikaa myös henkilöstön näkökulmasta: sekä yhtiön strategia että arvot kirjastettiin. Niihin oli luontevaa ankkuroida myös henkilöstöstrategian päivitys. Sen painopisteet liittyvät ennen kaikkea hyvään johtamiseen, henkilöstösuunnitteluun ja työyhteisöjen kehittämiseen.

Osana strategian toteutusta Ilmarinen osallistui ensimmäisen kerran Suomen paras työpaikka -tutkimukseen ja sijoittui heti erinomaisesti toiselle sijalle suurten organisaatioiden sarjassa. Hyvää sijoitusta tärkeämpää oli kuitenkin saada vertailutietoa ja sen avulla tunnistaa toisaalta vahvuudet ja toisaalta oman toiminnan kehittämistarpeet.

Tutkimuksen tärkein osio on henkilöstökysely, johon Ilmarisen työntekijöistä oli satunnaisesti valittu lähes puolet eli 250 henkilön otos.

Esimerkkejä Ilmarisen vahvuuksista suhteessa muihin suuriin yrityksiin:

- Ilmapiiri on ystävällinen ja ihmiset tuntevat voivansa olla oma itsensä.
- Mahdollisuus järjestää töistä vapaata tarpeen vaatiessa.
- Yhtiö vaikuttaa yhteiskuntaan myönteisesti.

Esimerkkejä asioista, joissa Ilmarisen pisteet jäivät alle yhtiön oman keskiarvon, vaikka ne pääsääntöisesti ylittivätkin vertailuryhmän tason:

- Jokaisella on mahdollisuus saada erityistä tunnustusta.
- Johto ottaa työntekijät mukaan heidän työtään ja työympäristöään koskevaan päätöksentekoon.
- Ihmiset tuntevat olonsa kotoiseksi silloinkin, kun he siirtyvät toisiin tehtäviin tai yksiköihin.

Jopa 93 prosenttia vastasi myönteisesti väittämään ”kokonaisuutena tämä on erittäin hyvä työpaikka”. Tyytyväisyys heijastuu

siihenkin, että Ilmarisesta lähdettiin myös vuonna 2009 eläkkeelle paljon iäkkäämpinä kuin Suomessa yleensä: 64,1-vuotiaana!

Jokaisen organisaation on syytä aika ajoin tarkistaa, puhuttelevatko kirjatut arvot edelleen ja pitävätkö ne kutinsa muuttuneessa toimintaympäristössä. Ilmarisessa tämä tarkistus- ja kirkastuskierros tehtiin väellä ja voimalla keväällä 2009. Tavoite oli saada mahdollisimman moni Ilmarisen työntekijä mukaan pohtimaan, miten arvot näkyvät arjessa ja millaiset arvot Ilmarisen väkeä elähdyttävät.

Ensimmäisellä kierroksella verkkokyselyyn kertyi henkilöstöltä 360 tarinaa, joissa peilautui jokin arvovalinta. Niistä tiivistettyjä ”arvojuuria” jatkojalostettiin kolmessa työpajassa, joihin osallistui yhteensä noin sata ilmarislaista. Hallitus ja neuvottelukunnat toivat työhön oman arvokkaan näkemyksensä.

Avoimuus korostuu arvoissa entistä voimakkaammin. Erityisen vahvasti työpajoissa



> lukuja

Henkilöstön tunnuslukuja	2009	2008
Henkilöstön lähtövaihtuvuus, % (sis. eläkkeelle siirtyneet)	3,2	6,6
Sairauspoissaolot, %	3,1	3,2
Keskimääräinen eläkkeelle lähtöikä	64	63
Koulutuspäiviä/henkilö	3,0	3,5

64

Ilmarisesta
lähdetään
iäkkäänä
eläkkeelle.

korostettiin, että Ilmarisen on oltava ”avoin uudelle”. Läpinäkyvyys ja vuorovaikutus taas korostuvat muotoiluissa ”avoin kertomaan” ja ”avoin kuuntelemaan”.

Kirkastetuissa arvoissa on myös säilytetty paljon perinteistä kuten vastuullisuus. Nyt se on vain saanut laajemman määritelmän: ”vastuu työeläkkeistä, vastuu omasta työstä ja vastuu yrityksenä”.

”Yhdessä menestyen” puolestaan alleviivaa yhteistyön merkitystä niin yhtiön sisällä kuin asiakkaiden ja kumppanienkin kanssa.

Kun Ilmarisen strategia oli kevään aikana uudistettu, syntyi tarve virittää toimintamalli vastaamaan uusia tavoitteita. Paikoitellen tämä tarkoittaa myös merkittäviä muutoksia organisaatiossa. Uuden toimintamallin ”kantavat rakenteet” julkistettiin henkilöstölle lokakuussa.

Tarkoitus on, että yksityiskohtainen suunnittelu jatkuu kevään mittaan eri linjoilla niin, että mahdollisimman moni voi siihen osallistua. Suunnitelman mukaan uusi toimintamalli on kaikilta osin vakiinnutettu elokuuhun 2010 mennessä. Vuoden 2009 loppupuolta leimasikin valmistelu, joka tähtää muutosjohtamisen ja työyhteisöjen tukemiseen.

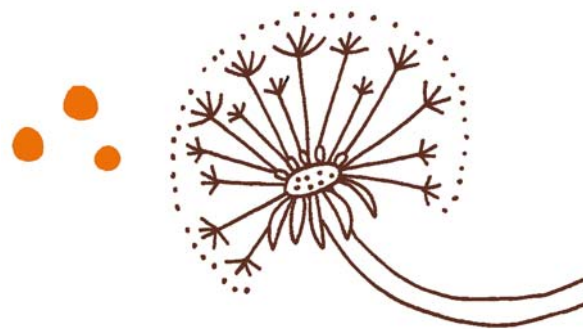
Ilmarisen palkitsemisjärjestelmässä on päätetty korostaa onnistumista pitkän aikavälin strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Ensimmäinen askel on avainhenkilöille tarkoitettu järjestelmä. Sen piiriin kuuluu noin 50 henkilöä ja se astuu voimaan 2010. Vuoden 2010 aikana on tarkoitus rakentaa pitkän aikavälin palkitsemisen malli, joka koskee koko henkilöstöä.

Ilmarisen henkilöstön määrä on pysynyt suhteellisen vakaana viimeiset viisi vuotta, vaikka toiminnan mittakaava on kasvanut koko ajan. Vuonna 2009 henkilöstömäärässä oli hiukan nousua, mikä johtui suurten ikäluokkien eläköitymisestä ja siihen liittyvästä eläkehakemusten määrän kasvusta.

Määräaikaisten työsuhteiden osuus on vuodesta toiseen pysynyt pienenä.

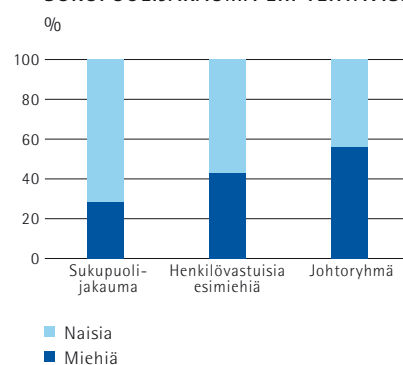
Lähtövaihtuvuus oli edelleen alhaisella tasolla, samoin sairauspoissaolot. Naisten osuus esimiestehtävissä ja ylimmässä johdossa on poikkeuksellisen korkea, jos sitä vertaa esimerkiksi tilanteeseen koko palvelusektorilla.

* * *

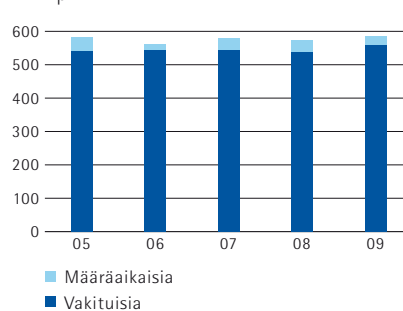


luvut
^

SUKUPUOLIJAKAUMA ERI TEHTÄVISSÄ



HENKILÖMÄÄRÄN KEHITYS



VASTUULLISUUS

HALINTO

TILOPÄÄTÖS

avoimesti

- avoin uudelle
- avoin kertomaan
- avoin kuuntelemaan

vastuullisesti

- vastuu eläketurvasta
- vastuu omasta työstä
- vastuu yrityksenä

yhdessä menestyen

- kumppaneiden kanssa
- yhtenä Ilmarisena
- asiakkaiden kanssa

TYÖHYVINVOINNILLA TEHDÄÄN TULOSTA

Työhyvinvointi on kaikkien etu. Kyse on niin yksittäisten henkilöiden elämänlaadusta ja työviihtyvyydestä kuin yritysten kilpailukyvyistä ja menestymisestä. Lisäksi työolosuhteisiin ja työkykyyn panostamalla voidaan vähentää ennen aikaisia eläkkeitä ja pidentää työuria. Siksi suomalaisten työhyvinvointi on myös eläkejärjestelmän ja koko yhteiskunnan etu.

Asiakkaat hyödynsivät Ilmarisen työhyvinvointipalveluja vuonna 2009 hyvin aktiivisesti. Seminaareissa kävi yli 1 100 asiakasta, mikä on merkittävästi enemmän

%
98

prosenttia asiakastytyväisyyskyselyyn vastanneista oli valmis suosittelemaan Ilmarisen työhyvinvointipalveluja.

kuin koskaan aikaisemmin. Myös työhyvinvoinnin verkkopalvelujen kävijämäärä moninkertaistui aikaisempiin vuosiin verrattuna. Maksuluokkamallin piirissä oleville asiakkaille tarjotaan lisäksi yrityskohtaista palvelua, jota kaksi kolmasosaa suurasiakkaista on käyttänyt aktiivisesti viime vuosien aikana.

Työhyvinvointipalvelujen kehittäminen ohjaavat asiakkaiden tarpeet. Kehittämiseen panostettiin viime vuonna huomattavasti, kun Ilmarinen laati valmiita palveluratkaisuja yleisimpiin työhyvinvointiin liittyviin tilanteisiin ja tarpeisiin.

Tällaisia ovat muun muassa erilaiset esimiestyöhön liittyvät haasteet, sairauspoissaolojen hallinta, työtyytyväisyyden tutkiminen sekä riskiryhmien fyysisen kunnon edistäminen.

Vuoden 2008 tapaan palvelujen kysynnässä näkyi edelleen myös taloudellinen taantuma, joka aiheutti muutoksia ja epävarmuutta monilla työpaikoilla. Useille YT-tilanteessa olleille asiakkaille järjestettiin eläke- ja työttömyysturvaa käsitteleviä info-tilaisuuksia sekä annettiin tukea muutoksen hallintaan.

Uutena palveluna vuonna 2009 otettiin käyttöön Duodecimin ylläpitämä Työterveyskirjasto, josta asiakasyritysten henkilöstö voi hakea ajantasaista tietoa työterveydestä, -turvallisuudesta ja -hyvinvoinnista. Ilmarinen laati asiakkailleen myös muutoksäkirjan sekä osaamisen johtamista tukevaa kirjallista materiaalia.

Ilmarinen on mukana erilaisissa työelämän kehittämiseen liittyvissä tutkimushankkeissa. Vuonna 2009 valmistui uusia tuloksia yhdessä Evalua International Ltd.:n kanssa tehdystä tutkimuksesta, jossa selvitettiin työhyvinvoinnin tilaa suomalaisilla työpaikoilla. Tulosten mukaan toimihenkilöt voivat työntekijöitä paremmin. Epävarmempia työkyvystään ovat kuormittuneet.

Viime vuonna käynnistettiin myös Hoiva-alan tuottavuustalkoot -tutkimushanke yhdessä Helsingin yliopiston taloustieteen laitoksen kanssa. Työelämän laatua ja tuottavuutta hoiva-alalla selvittävään tutkimukseen osallistuu yhdeksän Ilmarisen asiakasta.

Muita vuoden 2009 tapahtumia olivat muun muassa Hengitysliitto Helin kanssa pidetyt 50 keuhkokatsastustilaisuutta Ilmarisen asiakasyrityksissä sekä HENRY ry:n

kanssa järjestetty vuoden henkilöstöteko-kilpailu, jonka voittaja palkittiin Ilmarinen-palkinnolla jo kymmenennen kerran.

Asiakkaat antoivat jälleen kiitettävää palautetta Ilmarisen työhyvinvointipalveluista. 98 prosenttia asiakastytyväisyysskyselyyn vastanneista oli valmis suosittelemaan Ilmarisen työhyvinvointipalveluja.

Ammatillisella kuntoutuksella

työeläkelaitos tukee työhön paluuta sekä työpaikan tai ammatin vaihtoa silloin, kun työntekijä ei voi terveydentilansa takia enää jatkaa entisessä tehtävässään. Terveydentilalle sopivan työn löytäminen voi tapahtua esimerkiksi työkokeilun tai uudelleenkoulutuksen avulla.

Onnistuneen kuntoutusohjelman jälkeen työntekijä voi jatkaa työelämässä sairaudesta huolimatta. Myös työnantaja säästää eläkemennoissaan ja säilyttää työntekijän ammattitaidon ja osaamisen yrityksessään. Tavoitteena on havaita työkyvyttömyyden uhka niin varhain, että työkyvyttömyys voidaan ehkäistä tai ainakin myöhentää sen alkamista.

Kuntoutushakemusmäärien kasvu jatkui edelleen viime vuosien tapaan. Ilmarisen kuntoutus on tuloksekasta: yli 80 prosenttia

kuntoutujista palasi työmarkkinoille kuntoutusohjelman jälkeen. Kuntoutushakemusten tarkka käsittely ja ratkaisun ilmoittaminen hakijalle nopeasti on tärkeää. Etuuspäätös pyritään antamaan heti kuntoutusohjelman alettua niin, ettei hakijan toimeentulo katkea.

Uusia kuntoutuksen tukimuotoja

on Ilmarisessa kehitetty ja kokeiltu yhteistyössä eri palvelutuottajien kanssa. Tavoitteena on ollut tarjota kuntoutujille aktiivisemmin myös paikallista ja henkilökohtaista tukea uuden työkokeilupaikan löytämiseksi tai työhönpaluun suunnitelman tekemiseksi.

Työkyvyttömyyseläkepäätöksen syynä on yhä useammin masennussairaus. Vuonna 2009 Ilmarinen on ottanut palveluja käyttöön erityisesti helpottaakseen masennus- ja mielenterveyskuntoutujien työhönpaluuta ja ehkäistäkseen masennusperäistä työkyvyttömyyttä.

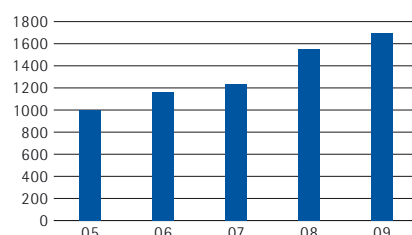
Ilmarinen pyrkii aktiiviseen tiedonkulkuun työnantajien kanssa jo kuntoutuksen alkuvaiheessa. Näin työnantaja tietää ja tunnistaa oman roolinsa kuntoutusprosessissa.

* * *

luvut
^

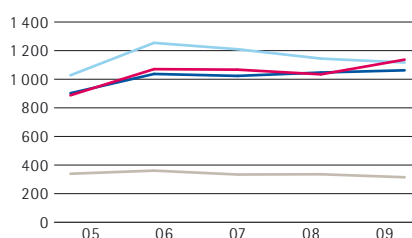
ILMARISEN KUNTOUTUSHAKEMUKSET

Kpl



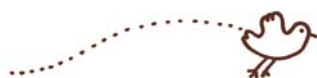
ILMARISEN MYÖNTÄMÄT TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEET

Kpl



— Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet
— Mielenterveyden häiriöt
— Muut sairaudet
— Verenkiertoelinten sairaudet

Lähde: ETK



yhteistyössä vähennämme
ympäristön kuormaa



** HANSEL HALUAA OLLA YMPÄRISTÖASIOIDEN EDELLÄKÄVIJÄ

CASE

Hansel Oy on valtion yhteishankintayksikkö, joka kilpailuttaa ja ylläpitää palveluita ja tuotteita koskevia puitejärjestelyjä valtion hankintayksiköille. Viime vuosina yritys on kiinnittänyt erityistä huomiota ympäristövaikutusten arviointiin, kertoo Hanselin kestävän kehityksen ryhmän vetäjä, kilpailuttamiskonsultti **Janne Liljavuori**.

J.L: Hansel pyrkii olemaan edelläkävijä julkisten hankintojen ympäristöasioiden huomioimisessa ja kehittämisessä. Suurimmat ympäristövaikutukset tulevat päätehtävästämme eli siitä, millaisia tuotteita ja palveluja asiakkaille kilpailutamme. Tavoitteenamme on mahdollistaa ympäristöystävällisten tuotteiden ja palvelujen hankkiminen asiakkaillemme, joilla on tietenkin lopullinen päätösvalta.

N.N: Hansel toimii Ilmarisen omistamassa Helsingin keskustan pääpostitalossa, jossa valmistui vuonna 2009 heidän käyttämiensä tilojen osalta kattava remontti. Vuokralaisemme halusi tiloissaan parantaa mm. yleisilmettä, jäähdytystä ja valaistusta. Remontin yhteydessä toimittilojen jäähdytysratkaisu uudistettiin ja siitä tehtiin energiatehokkaampi. Lisäksi

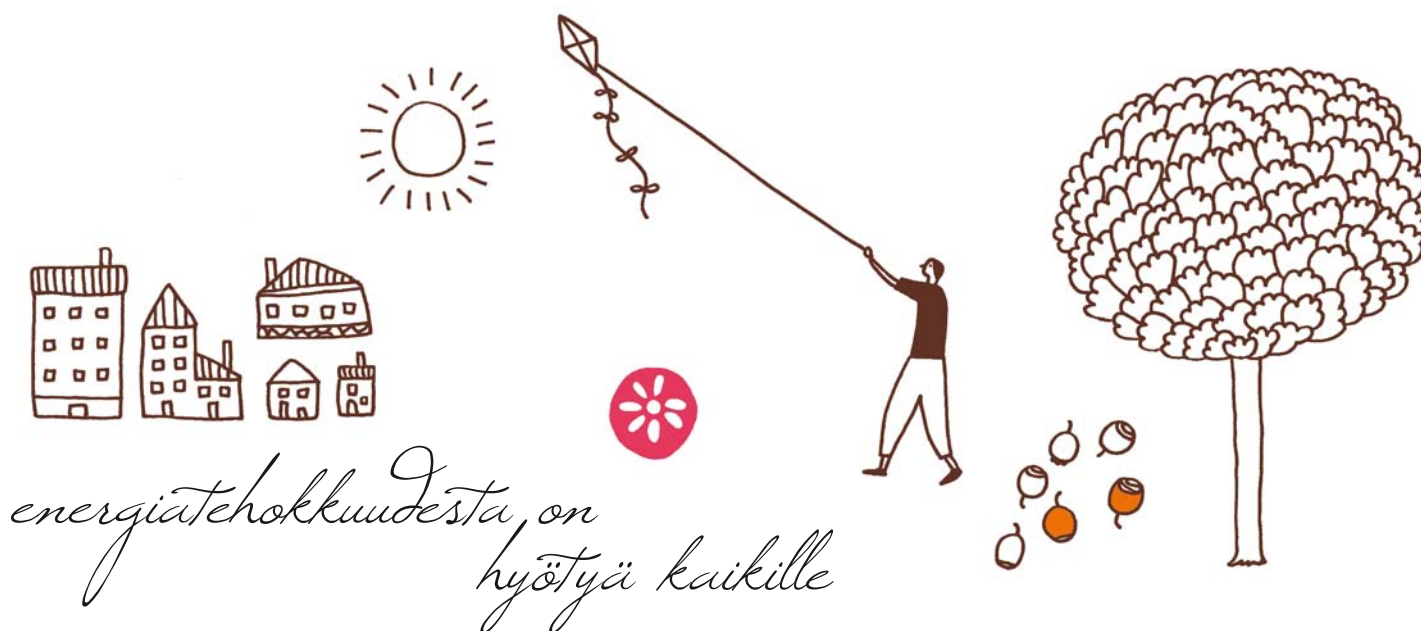
valaistuksen ohjaus uudistettiin niin, että valaistusta voidaan säätää energiataloudellisesti käytön mukaan.

Ilmarinen haluavaa vaikuttaa omistamiensa kiinteistöjen ympäristö- ja energia-asioiden hoitoon. Hansel onkin tehnyt paljon yhteistyötä Ilmarisen kanssa sekä myös itsenäisesti ympäristökuormituksen ja energiankulutuksen vähentämiseksi.

J.L: Oman toimitilamme ympäristövaikutuksiin pyritään vaikuttamaan WWF:n Green Office -ympäristöjärjestelmän avulla. Hanselille myönnettiin Green Office -merkin käyttöoikeus toukokuussa 2009. Edellytämme esimerkiksi kaikilta toimistolaitteilta energiatehokkuusvaatimusten täyttämistä ja seuraamme jatkuvasti sähkönkulutusta. Hansel on myös siirtynyt käyttämään sataprosenttisesti uusiutuvaa sähköä. Henkilöstöä kannustetaan energiansäästöön ympäristöohjelman, ympäristökoulutusten ja motivoinnin kautta.



Haastattelussa: **JANNE LILJAVUORI** / Hansel Oy
NIINA NURMINEN / Ilmarinen



YMPÄRISTÖVASTUU KOROSTUU KIINTEISTÖOMISTUKSISSA

Ilmarisen ympäristövastuu korostuu yhtiön omistamien kiinteistöjen sekä muiden sijoituskohteiden ympäristövaikutusten arvioinnissa. Ilmarinen haluaa merkittävänä kiinteistösijoittajana vaikuttaa omistamiensa kiinteistöjen ympäristö- ja energia-asioiden hoitoon ja olla edelläkävijä energia-asioissa.

Ilmarinen on myös aktiivinen toimija kiinteistöalan rakennuttamisen elinkaarikaisujen edistämiseksi. Yhtiön edellyttämät toimintatavat kirjataan ylläpidon ja rakentamisen sopimuksiin. Nämä toimintatavat sisältävät peruseräpäätökset muun muassa teknisistä ratkaisuksista, materiaalivalinnoista, energian- ja vedenkulutuksen seurannasta ja toimintojen kehittämisestä.

Ilmarinen on mukana kansainvälisessä sijoittajien yhteisössä Carbon Disclosure -projektissa (CDP), joka tutkii ilmastomuut-

oksen vaikutuksia sijoittajan näkökulmasta. Yhteisöön kuuluu tällä hetkellä 475 institutionaalista sijoittajaa, jotka hallinnoivat yhteensä noin 55 000 miljardin dollarin sijoitusvarallisuutta.

CDP tuottaa vuosittain maailmanlaajuisen raportin, jossa selvitetään, kuinka suuryritykset ovat valmistautuneet kohtaamaan ilmastomuutoksen luomat haasteet ja mahdollisuudet. Raportti koostuu maailman suurimmille yhtiöille lähetetyn kyselytutkimuksen tiedoista.

Ympäristövastuu on yksi osatekijä Ilmarisen kiinteistösijoituspäätöksiä tehtäessä ja myös kiinteistöjen ylläpidossa. Ilmarinen vaatii sijoituskohteiltaan ympäristölainsäädännön ja kansainvälisten normien noudattamista. Muun muassa YK:n Global Compact ja OECD:n ohjeet monikansallisille

yrityksille ottavat kantaa yritysten ympäristöä kuormittaviin tekijöihin.

Ilmarisen omat suorat ympäristövaikutukset liittyvät lähinnä omaan toimitaloon sekä kiinteistökantaan. Ilmarisella on selkeä näkemys energia-asioiden johtamisesta. Energiatehokkaalla toiminnalla taistellaan energiakustannusten nousua vastaan ja hillitään ilmastomuutosta pienentämällä energiankulutusta. Yhteistyötä energiankulutuksen hillitsemiseksi tehdään vuokralaisasiakkaiden ja palveluntuottajien kanssa.

Ilmarinen sitoutui vuonna 2008 Elinkeinoelämän keskusliiton energiatehokkuussopimukseen. Sopimuksen mukaan energiankulutusta on vähennettävä vuoden 2005 lähtötasosta 9 prosenttia vuoden 2015 loppuun mennessä. Vuoden 2010 aikana Ilmarinen tekee pidemmän aikavälin säästöohjelman yhdessä Ilmarisen kiinteistöjä hal-

linnoivan Ovenia Oy:n kanssa. Tätä varten vuoden 2009 aikana kartoitettiin kiinteistöjen energiansäästöpotentialia ja täydennettiin kiinteistökannan energiakartoitukset sekä -todistukset kattamaan kaikki kiinteistöt.

Ilmarisen kiinteistöissä energiansäästötoimenpiteillä on vuoden 2009 loppuun mennessä saavutettu 2,7 prosentin säästöt ja vuoden 2010 toimintasuunnitelman mukaisten toimenpiteiden säästötavoite on 1,5 prosenttia. Näillä toimenpiteillä on saavutettu yhteensä 4,2 prosenttia tavoitteena olevasta 9 prosentista.

Siirtyminen kaukojäähdytyksen käyttöön tähtää energiatehokkuuteen ja ympäristöystävällisyyteen. Ilmarinen on omistamissaan kiinteistöissä yksi Helsingin suurimmista kaukojäähdytyksen käyttäjistä. Kaukojäähdytyksessä jäähdytysenergia tuotetaan keskitetysti kaukolämmön tapaan ja jaellaan kiinteistöihin kaukokylmäverkostossa. Kaukojäähdytyksen energiatehokkuus on viisi kertaa parempi kuin kiinteistökohaltaista jäähdytystä käytettäessä, ja hiilidioksidipäästöt ovat vain murto-osa vaihtoehtoiseen jäähdytysratkaisuun verrattuna.

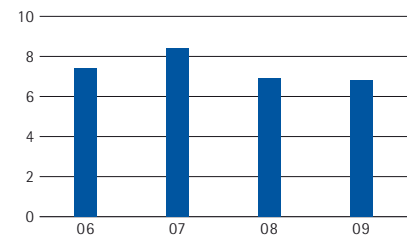
Ilmarisen oman toimitalon jäähdytystarvetta on saatu pienennettyä vuoden 2006 tasosta noin 30 prosenttia. Säästöjä on saatu aikaiseksi mm. jäähdytyksen käyttöaikojen muutoksilla sekä järjestelmän säädöillä. Ilmarinen ostaa itse kiinteistöjen käyttämän sähkön. Ilmarisen ostamasta sähköstä noin 17 prosenttia on tuotettu uusiutuvilla energiamuodoilla, ja siitä noin 81 prosenttia on hiilidioksidivapaata.

Ilmarisessa on käytössä jätteiden lajittelukäytäntö, jossa mahdollisimman paljon jätteestä menee hyötykäyttöön. Tietoturvamateriaalin silppurijäte päätyy energiatuotantoon, ja jätteiden lajittelua eri jakeisiin on laajennettu yhdessä palvelutuottajan kanssa sitä mukaa kuin jakeiden käsittely on ollut mahdollista. Ilmarisessa on myös vuoden 2009 aikana aloitettu Maailman luonnonsuojelusäätiö WWF:n Green Office -projekti, jonka tarkoituksena on edelleen vahvistaa ympäristöystävällistä toimintatapaa yhtiössä. Vuoden 2010 aikana toimintatavoille haetaan Green Office -sertifikaattia.

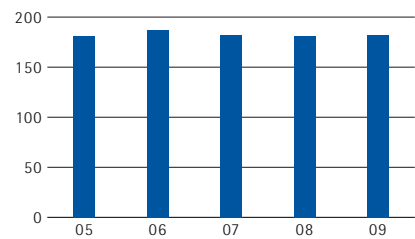
* * *

luvut

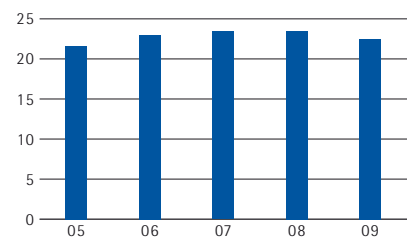
KAUKOJÄÄHDYTYKSEN KULUTUS
KWh/m³/v



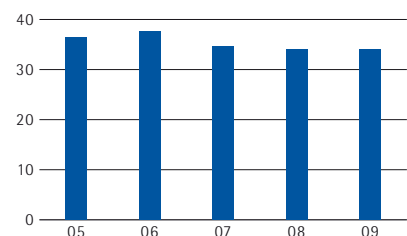
VEDENKULUTUS
L/m³/v



SÄHKÖNKULUTUS
KWh/m³/v



LÄMMÖNKULUTUS
KWh/m³/v



ILMARISEN HALLINTO JA OHJAUS

Yleistä Ilmarinen on keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö, jonka omistavat yhtiöjärjestyksessä mainituin edellytyksin asiakkaat eli vakuutuksenottajat ja Ilmarisessa vakuutetut työntekijät sekä takuupääoman omistajat.

Työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoa ja valvontaa säätelevät osakeyhtiölaki, vakuutusyhtiölaki, työeläkevakuutusyhtiölaki ja yhtiöjärjestys. Ilmarinen noudattaa näiden lisäksi Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance) 2008. Työeläkevakuutusyhtiöitä koskeva lainsäädäntö velvoittaa kuitenkin muutamassa kohdassa työeläkeyhtiöt suosituksista poikkeavaan toimintatapaan.

Hallinnointikoodin suosituksen 51 mukainen selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) on julkaistu erillisessä kertomuksessa ja se on luettavissa sivuilta 83–85. Selvityksessä on lueteltu Ilmarista koskevan lainsäädännön aiheuttamat poikkeukset hallinnointikoodin suosituksiin.

Yhtiökokous Ylintä päätösvaltaa Ilmarisessa käyttävät osakkaat yhtiökokouksessa. Äänioikeus yhtiökokouksessa on osakkailla tai heidän valtuuttamillaan edustajilla.

Yksityiskohtaiset tiedot äänioikeuden jakoperusteista löytyvät Ilmarisen yhtiöjärjestyksestä yhtiön internetsivuilta osoitteesta www.ilmarinen.fi.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on käsiteltävä lainsäädännön edellyttämät tilinpäätösasiat sekä muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Vuoden 2009 varsinainen yhtiökokous pidettiin 1.4.2009 Ilmarisessa. Kokouksessa käsiteltiin yhtiöjärjestyksessä määrättyt asiat ja lisäksi kuultiin toimitusjohtajan katsaus vuodesta 2008.

Hallintoneuvosto Työeläkevakuutusyhtiölain mukaan työeläkeyhtiöllä on oltava hallintoneuvosto, jonka tehtävät määräytyvät lain, säännösten ja Ilmarisen yhtiöjärjestyksen mukaan. Hallintoneuvoston tehtävänä Ilmarisessa on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Valvontatehtäväänsä hallintoneuvosto suorittaa myös siten, että se valitsee tarpeellisen määrän jäseniään vuorollaan perehtymään yhtiön sijoitus- ja eläkeratkaisutoimintaan. Lisäksi hallintoneuvosto valitsee hallituksen ja vaalivaliokunnan jäsenet sekä päättää jäsenten palkkiosta ja matkakustannusten korvaamisesta.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvostoon 28 jäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Vähintään puolet jäsenistä valitaan keskeisiä työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä siten, että näistä seitsemän on työnantajien ja seitsemän palkansaajien ehdottamaa henkilöä.

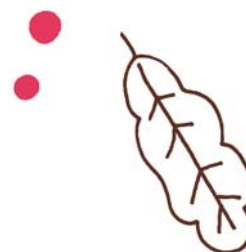
Hallintoneuvoston jäsenistä puolet on vuosittain erovuorossa. Hallintoneuvosto valitsee kalenterivuosittain keskuudestaan puheenjohtajansa. Hallintoneuvosto kokoontui kaksi kertaa vuonna 2009. Hallintoneuvoston jäsenten keskimääräinen osallistumisaste kokouksiin oli 80 prosenttia.

Hallintoneuvoston puheenjohtajan palkkio on 5 000 euroa, varapuheenjohtajan 3 800 euroa sekä jäsenten 2 500 euroa vuodessa. Puheenjohtajan kokouspalkkio ja tarkastuspalkkio ovat 500 euroa kokoukselta. Jäsenten kokouspalkkio ja tarkastuspalkkio ovat 500 euroa. Hallintoneuvoston jäsenet on esitelty sivulla 30.

Vaalivaliokunta Vaalivaliokunta valmistelee yhtiökokoukselle ehdotuksen hallintoneuvoston jäsenistä sekä ehdotuksen jäsenten palkkioiksi ja matkakustannusten perusteiksi.

Samoin valiokunta valmistelee hallintoneuvostolle ehdotuksen hallituksen jäsenistä sekä ehdotuksen jäsenten palkkioiksi ja matkakustannusten perusteiksi. Valiokunnan ehdotukset eivät sido yhtiökokousta tai hallintoneuvostoa, vaan näillä hallintoelimillä säilyy yhtiöoikeudellinen päätösvalta nimitysasioissa.

Hallintoneuvosto valitsee kalenterivuosittain vuoden viimeisessä kokouksessaan vaalivaliokuntaan kuusi jäsentä. Jäsenten tulee olla yhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäseniä. Valiokunnalla on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, joista toiseksi hallintoneuvoston on valittava vakuutettujen



edustajien ehdottama henkilö.

Jäsenistä puolet valitaan vakuutuksenot-tajien ja puolet vakuutettujen hallintoneu-vostoedustajien ehdottamista henkilöistä.

Vaalivaliokunnan jäsenten kokouspalkkio on 500 euroa. Vaalivaliokunnan jäsenet on kerrottu sivulla 31.

Hallitus Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä ja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Lisäksi hallitus mm. valmistelee yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat, laatii yhtiön sijoitus- ja riskienhallintasuunnitelmat sekä päättää yhtiön strategisista linjauksista. Hallituksella on nimitys- ja palkitsemisvaliokunta sekä tarkastusvaliokunta.

Hallintoneuvosto valitsee hallitukseen neljäksi vuodeksi kerrallaan 12 varsinaista jäsentä sekä neljä varajäsentä. Hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä vähintään puolet on valittava keskeisten työnantajia ja palkansaa-jia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä siten, että tällä tavoin valittuja jäseniä ja vastaavasti varajäseniä on yhtä monta.

Hallituksen jäsenen ja varajäsenen toimikausi alkaa valintaa seuraavan tilikau-den alussa ja päättyy valintaa seuraavan neljännen tilikauden lopussa. Nykyisten hallituksen jäsenten toimikausi alkoi 2010 ja päättyy vuonna 2013. Hallitus valitsee kun-kin kalenterivuoden alussa keskuudestaan puheenjohtajansa. Vuonna 2009 hallitus kokoontui yhteensä 10 kertaa. Hallituksen jäsenten keskimääräinen osallistumisaste kokouksiin oli 91,3 prosenttia.

Hallituksen puheenjohtajan palkkio on hallintoneuvoston 19.11.2009 tekemän

päätöksen mukaan 1.1.2010 alkaen 38 000 euroa, varapuheenjohtajan 27 000 euroa, jäsenten 16 000 euroa ja varajäsenten 13 000 euroa vuodessa. Hallituksen kaik-kien jäsenten kokouspalkkio on 500 euroa kokoukselta. Hallituksen jäsenet on esitelty sivuilla 30–31 ja jäsenten keskeinen työko-kemus sekä keskeisimmät luottamustehtävät on julkaistu Ilmarisen internet-sivuilla.

Toimitusjohtaja ja toimitusjohta-jan sijainen Ilmarisessa on hallituksen nimittämä toimitusjohtaja ja hänen sijaise-naan toimiva varatoimitusjohtaja.

Toimitusjohtajana on toiminut 1.1.2007 alkaen Harri Sailas. Toimitusjohtajan sijainen on varatoimitusjohtaja Jaakko Tuomikoski.

Toimitusjohtajan keskeinen työkokemus ja keskeisimmät luottamustehtävät on jul-kaistu Ilmarisen internet-sivuilla.

Liiketoiminnan muu organisointi ja vastuut Ilmarisessa on hallituksen nimittämiä johtajia, jotka vastaavat vastuu-alueensa toiminnasta ja tekevät päätökset toimialaansa kuuluvista asioista hyväksytyn strategian, tulokorttien ja budjettien puit-teissa.

Säännöllisesti kokoontuva Ilmarisen johtoryhmä toimii toimitusjohtajan tukena päätöksenteossa. Johtoryhmä osallistuu koko Ilmarista koskevien ratkaisujen valmiste-luun, toteutuksen ohjaukseen ja seurantaan. Ilmarisen johtoryhmä on esitelty sivuilla 32–33. Johtoryhmän jäsenten keskeisimmät luottamustehtävät on julkaistu Ilmarisen internet-sivuilla.

Johdon palkkiot ja eläkeikä Ilma-risen toimitusjohtajan palkka muodostuu peruspalkasta ja vuosittaisesta tulospalkki-

osta. Toimitusjohtajan peruspalkka vuonna 2009 oli 398 269,15 euroa ja tulospalkkio 99 406,00 euroa. Toimitusjohtajan tulospalkkio määräytyy hallituksen hyväksymän Ilmarisen tulokortin toteutumaprosentin perusteella. Maksimipalkkion suuruus on kuusi kertaa kuukausiansio. Tulospalkkio on toteutumaprosentin mukainen osa maksimipalkkiosta.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 62 vuotta. Kokonaiseläketaso on 60 prosenttia lisäeläkkeen perusteena olevasta palkasta. Lisäeläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan nykyisen työsuhteen viiden viimeisen täyden vuoden vuosiansioiden perusteella. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan irtisanomisaika on 12 kuukautta, toimitusjohtajan irtisanoutuessa irtisanomisaika on kuusi kuukautta.

Ilmarisen henkilöstön palkkiojärjestelmät käsitellään hallituksen palkitsemis- ja nimitysvaliokunnassa sekä hyväksytään hallituksessa.

Varatoimitusjohtajien eläkeikä on 62 vuotta. Johtajien, jotka on nimitetty johtajiksi ennen 1.7.1992, eläkeikä on 60 vuotta.

Ilmarisen johtoryhmän ansiot koostuvat peruspalkasta ja tulospalkkiosta. Johtoryhmän vuositason palkitseminen perustuu siihen, miten Ilmarinen, oma linja tai osasto ja johtaja itse ovat saavuttaneet asetetut vuositavoitteet. Palkkioiden maksimimäärä edellyttää erittäin hyviä ja todennettavia tuloksia. Tarkempia tietoja johdon palkitsemisjärjestelmästä on internet-sivuillamme.

Jatkossa Ilmarisen palkitsemisjärjestelmässä on päätetty korostaa onnistumista myös pitkän aikavälin strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Ensimmäinen askel

on avainhenkilöille tarkoitettu järjestelmä, jota viimeisteltiin vielä vuodenvaihteessa. Hallitus päätti 27.1.2010, että se otetaan käyttöön samana vuonna.

Järjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, jotka ovat kukin kolmen vuoden mittaisia. Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta 2010–2012 perustuu Ilmarisen strategiaan tavoitteisiin. Enimmäispalkkion määrää ja ansaintajaksolta maksettavan palkkion määrää korotetaan tai lasketaan vuosittain yhtiön sijoitustoiminnan onnistumisen perusteella.

Mahdollinen palkkio ansaintajaksolta 2010–2012 maksetaan neljässä erässä siten, että maksettavasta palkkiosta 25 prosenttia maksetaan vuosittain huhtikuun loppuun mennessä vuosina 2013–2016. Palkkiota ei kuitenkaan makseta, mikäli työ- tai toimisuhte Ilmariseen päättyy ennen palkkion maksamista.

Avainhenkilöiden järjestelmän piiriin kuuluu noin 50 henkilöä. Vuoden 2010 aikana on tarkoitus rakentaa pitkän aikavälin palkitsemisen malli, joka koskee koko henkilöstöä.

Sisäpiiri Ilmarinen noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n (Helsingin Pörssi) sisäpiiriohjetta siltä osin kuin se on listaamattomalle, keskinäiselle työeläkevaakuutusyhtiölle mahdollista. Ilmarisella on hallituksen viimeksi 26.5.2009 hyväksymä sisäpiiriohje. Sen tarkoituksena on edistää Ilmarisen sijoitustoiminnan julkista luotettavuutta. Tavoitteena on myös lisätä tietämystä sisäpiirimääräyksistä niin, ettei määräyksiä tahattomastikaan rikota. Pysy-

vään sisäpiiriin kuuluvat henkilöt, jotka asemansa tai tehtävänsä perusteella saavat haltuunsa säännönmukaisesti sisäpiiritietoa. Lisäksi sisäpiiriohjetta sovelletaan tilapäisiin sisäpiiriläisiin, jotka saattavat saada hankekohtaisesti sisäpiiritietoa.

Riskienhallinta- ja valvontajärjestelmät Ilmarisen riskienhallinnasta, valvontajärjestelmistä ja taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä kerrotaan sivuilla 76–80. Tilintarkastajat sekä eläkeratkaisu- ja sijoitustoiminnan valvojat sekä valiokuntien jäsenet luetellaan sivulla 31.

Ilmarinen maksoi palkkioita tilintarkastusyhteisölleen Ernst & Young Oy:lle tilikaudelta 2009 arvonnalisäverot mukaan lukien tilintarkastuksesta 172 531 euroa, veroneuvonnasta 29 858 euroa ja muusta neuvonnasta 66 809 euroa.

* * *



HALLINTONEUVOSTO, HALLITUS JA TARKASTAJAT



ILMARISEN HALLITUS vasemmalta: Hannu Syrjänen, Riku Aalto, Leila Kostiainen, George Berner, Markku Vesterinen, Lauri Lyly ja Anne Berner

HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja Jorma Eloranta

Vuorineuvos, toimitusjohtaja, Metso Oyj, erovuorossa 2010

Varapuheenjohtaja Merja Strengell

Hallituksen puheenjohtaja, Tekniikan Akateemisten Liitto TEK ry, erovuorossa 2010

Varapuheenjohtaja Antti Herlin

Hallituksen puheenjohtaja, Kone Oyj, erovuorossa 2011

Kim Gran

Toimitusjohtaja, Nokian Renkaat Oyj, erovuorossa 2010

Ilkka Hämälä

Toimitusjohtaja, Oy Metsä-Botnia Ab, erovuorossa 2010

Liisa Joronen

Hallituksen puheenjohtaja, SOL Palvelut Oy, erovuorossa 2010

Pasi Kallio

Lasityöntekijä, Pilkington Automotive Finland Oyj, erovuorossa 2011

Kari Kauniskangas,

Varatoimitusjohtaja, YIT Oyj, erovuorossa 2011

Timo Kohtamäki

Toimitusjohtaja, Lemminkäinen Oyj, erovuorossa 2011

Veikko Kuusakoski

Hallituksen puheenjohtaja, Kuusakoski Group Oy, erovuorossa 2010

Tarja Lankila

Puheenjohtaja, Ammattiliitto Suora ry., erovuorossa 2011

Kalle Leinonen

Logistiikkakoordinaattori, JohnsonDiversey Finland, erovuorossa 2010

Matti Lievonen

Toimitusjohtaja, Neste Oil Oyj, erovuorossa 2010

Jarmo Mikkonen

Toimitusjohtaja, Securitas Oy, erovuorossa 2011

Sinikka Mönkäre

Toimitusjohtaja, Raha-automaattiyhdistys, erovuorossa 2011

Jaakko Nevanlinna

Toimitusjohtaja, Aina Group Oyj, erovuorossa 2011

Krister Olsson

Puheenjohtaja, Suomen Taksiliitto r.y., erovuorossa 2011

Jussi Pesonen,

Toimitusjohtaja, UPM-Kymmene Oyj, erovuorossa 2011

Veli-Matti Puutio

Toimitusjohtaja, Osuuskauppa Arina, erovuorossa 2011

Timo Rätty

Puheenjohtaja, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT r.y., erovuorossa 2010

Jari Sarjo

Toimitusjohtaja, Lassila & Tikanoja Oyj, erovuorossa 2010

Riitta Tiuraniemi

Toimitusjohtaja, DNA Oy, erovuorossa 2011

Juha Vanhainen

Maajohtaja, Stora Enso Oyj, erovuorossa 2010

Kalevi Vanhala

erovuorossa 2011

Esa Vilkuna

Puheenjohtaja, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry, erovuorossa 2010

HALLITUS

Kaikkien hallituksen jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy 31.12.2013.

Puheenjohtaja Hannu Syrjänen

Toimitusjohtaja, Sanoma Oyj, s. 1951, ekon., oikeust. kand.

Varapuheenjohtaja Leif Fagernäs

Toimitusjohtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, s. 1947, oikeust. kand.

Varapuheenjohtaja Lauri Lyly

Puheenjohtaja, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, s. 1953



vasemmalta: Hannu Rautiainen, Reijo Karhinen, Matti Viljanen, Kristian Pullola, Leena Niemistö, Jukka Alho, Timo Parmasuo ja Leif Fagernäs

Jukka Alho

Konsernijohtaja, Itella Oyj,
s. 1952, dipl.ins.

George Berner

Toimitusjohtaja, Berner Osakeyhtiö,
s. 1948, dipl.ins.

Reijo Karhinen

Pääjohtaja, OP-Pohjola-ryhmä,
s. 1955, kauppat. maist.

Leila Kostiainen

Pääsihteeri,
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry,
s. 1950, oikeust. kand.

Leena Niemistö

Toimitusjohtaja, Oy Dextra Ab,
s. 1963, lääket. tri

Kristian Pullola

Rahoitusjohtaja, Nokia Oyj,
s. 1973, kauppat. maist.

Markku Vesterinen

Toimitusjohtaja,
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi,
s. 1951, fil. lis., SHV

Matti Viljanen

Puheenjohtaja, AKAVA ry,
s. 1949, ins.

Varajäsenet

Riku Aalto

Puheenjohtaja, Metallityöväen Liitto ry,
s. 1965, hallintot. maist.

Anne Berner

Toimitusjohtaja, Oy Vallila Interior Ab,
s. 1964, kauppat. maist.

Timo Parmasuo

Hallituksen puheenjohtaja, Meconet Oy,
s. 1950, ins.

Hannu Rautiainen

Lakiasianjohtaja,
Elinkeinoelämän keskusliitto EK,
s. 1952, varat., ekon.

ELÄKERATKAISUTOIMINNAN VALVOJAT

Varsinaiset valvojat

Antti Herlin
Kari Kauniskangas
Jarmo Mikkonen
Jaakko Nevanlinna
Jari Sarjo
Merja Strengell

Varajäsenet

Liisa Joronen
Pasi Kallio
Timo Kohtamäki
Tarja Lankila
Kristen Olsson
Kalevi Vanhala

SIJOITUSTOIMINNAN VALVOJAT

Varsinaiset valvojat

Ilkka Hämälä
Veikko Kuusakoski
Sinikka Mönkäre
Veli-Matti Puutio
Timo Rätty
Juha Vanhainen

Varajäsenet

Kim Gran
Kalle Leinonen
Matti Lievonen
Jussi Pesonen
Riitta Tiuraniemi
Esa Vilkuna

NIMITYS- JA PALKITSEMISVALIOKUNTA

Puheenjohtaja Hannu Syrjänen
Leif Fagernäs
Lauri Lylly

TARKASTUSVALIOKUNTA

Puheenjohtaja George Berner
Leila Kostiainen
Hannu Rautiainen

VAALIVALIOKUNTA

Puheenjohtaja Jorma Eloranta
Varapuheenjohtaja Esa Vilkuna
Antti Herlin
Leila Kostiainen
Hannu Syrjänen
Matti Viljanen

TILINTARKASTAJAT

Ernst & Young Oy, KHT-yhteisö:
Vastuunalainen tarkastaja
Tomi Englund, KHT
Harri Pärssinen, KHT

Varatilintarkastajat

Tuomas Rahkamaa, KHT
Päivi Virtanen, KHT

JOHTORYHMÄ, OSASTOPÄÄLLIKÖT JA MUU JOHTO



ILMARISEN JOHTORYHMÄ vasemmalta: Harri Sailas, Hillevi Mannonen, Jaakko Tuomikoski, Sini Kivihuhta ja Timo Ritakallio

JOHTORYHMÄ

Harri Sailas

Toimitusjohtaja
s. 1951, ekon.,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2006

Jaakko Tuomikoski

Varatoimitusjohtaja, talous
s. 1950, fil. maist., SHV,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1981

Timo Ritakallio

Varatoimitusjohtaja, sijoitustoiminta
s. 1962, oikeust. kand., MBA,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2008

Timo Aro

Johtaja, asiakkuudet
s. 1955, lääket. ja kir. tri, MSc.,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1994

Pirkko Auvinen

Johtaja, lakiasiat
s. 1950, oikeust. kand.,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1974

Juhani Karjasilta

Johtaja, tietotekniikka
s. 1959, dipl.ins.,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2002

Sini Kivihuhta

Johtaja, eläkevakuutukset
s. 1959, oikeust. kand.,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1983

Tuula Kosonen

Henkilöstöedustaja
s. 1959, tradenomi,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1999

Hillevi Mannonen

Johtaja, aktuaaritoimi ja riskienhallinta
s. 1958, fil. kand., SHV,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 1997

Päivi Sihvola

Johtaja, viestintä ja henkilöstö
s. 1957, fil. kand.,
Ilmarisen palveluksessa vuodesta 2008

OSASTOPÄÄLLIKÖT JA MUU JOHTO

ASIAKKUUDET

Suurasiakkaat ja meklariyhteydet

Myyntijohtaja Ilari Jämsen

Yritysasiakkaat ja kumppaniyhteydet

Myyntijohtaja Jorma Hokkanen

Kumppani- ja myynnintuki

Osastopäällikkö Jukka Welling

Markkinointi

Markkinointijohtaja Jouni Saarinen

Asiakasratkaisut

Johtaja, oto Timo Aro

Työhyvinvointipalvelut

Vt. osastopäällikkö Kati Huoponen

Kehitys

Kehittämispalvelupäällikkö, asiakkuudet
Soili Flygar

ELÄKEVAKUUTUKSET

Asiakaspalvelu

Asiakaspalvelujohtaja Mika Paananen

Asiakaspalveluosasto

Osastopäällikkö Paula Ojala-Ruuth

Eläkeneuvontaosasto

Osastopäällikkö Jari Matveinen

Vakuutukset

Vakuutusjohtaja Tiina Nurmi
vt. Kirsti Koponen

Suurasiakkaiden palveluosasto

Vt. osastopäällikkö Minna Hakkarainen

Ansiorekisteriosasto

Osastopäällikkö, oto Mika Paananen

Perintä- ja maksuliikenneosasto

Osastopäällikkö Markku Riikonen

Eläkkeet

Eläkejohtaja Anne Koivula



vasemmalta: Pirkko Auvinen, Timo Aro, Päivi Sihvola, Juhani Karjasilta ja Tuula Kosonen

Työkyvyttömyyseläke- ja kuntoutusosasto
Osastopäällikkö Tuire Hakonen

Eläkeosasto
Osastopäällikkö Tarja Hurskainen

*Vakuutuslääketieteellinen
asiantuntijayksikkö*
Ylilääkäri Seppo Kettunen

Eläkkeiden maksuosasto
Osastopäällikkö Eeva-Liisa Rahikainen

Kehitys
Kehitysohjaaja, eläkevakuutukset
Irmeli Kesonen

SIJOITUKSET

Arvopaperisijoitukset
Arvopaperisijoitusohjaaja Mikko Mursula

Korkosijoitukset
Johtaja Jari Eskelinen

Allokaatio ja vaihtoehtoiset sijoitukset
Johtaja Ville Helske

Osakesijoitukset
Osakeohjaaja Matti Rusanen

Muut sijoitukset
Johtaja Esko Torsti

Kiinteistösijoitukset
Kiinteistöjohtaja Tomi Aimonen

**Pääomasijoitukset ja noteeraamattomat
osakesijoitukset**
Pääomasijoitusohjaaja Mikko Räsänen

Yritysrahoitus
Yritysrahoitusohjaaja Vesa Pohjankoski

Sijoitushallinto
Sijoitushallintojohtaja Heidi Koskinen

Arvopaperihallinto
Osastopäällikkö Annika Lucander

TALOUS

Talous
Laskentajohtaja Pirjo Pohjankoski

Controller-palvelut
Osastopäällikkö Anu Kallio

Sisäiset palvelut
Osastopäällikkö Olli-Veikko Kurvinen

Tutkimus
Tutkimuspäällikkö Yrjö Norilo

AKTUAARITOIMI JA RISKIENHALLINTA

Matemaattinen osasto
Osastopäällikkö Barbara D'Ambrogio-Ola

Riskienhallinta
Riskienhallintapäällikkö Kai Sotamaa

VIESTINTÄ JA HENKILÖSTÖ

Viestintä
Viestintäpäällikkö Vappu Aura

Henkilöstön kehittäminen
Henkilöstönkehittämispäällikkö
Barbro Björkestam-Bärlund

Henkilöstöhallinto
Henkilöstöpäällikkö Arja Savolainen

TIETOTEKNIikka

Tietotekniikkapalvelut
Osastopäällikkö Juha Junnelin

Tietohallinto
Osastopäällikkö Jukka Hirvinen

Yrityssuunnittelu
Kehittämispäällikkö Toni Äikäs

LAKIASIAT

Osastopäällikkö, oto Pirkko Auvinen

SISÄINEN TARKASTUS

Sisäisen tarkastuksen päällikkö
Heidi Weissmann

ASIAKKAIDEN NEUVOTTELUKUNTA

Jäsenten toimikausi päättyy 31.12.2010

Juha Ahvenniemi,
Suomen Taloushallintoliitto ry

Martti Ala-Härkönen,
Cramo Oyj

Marjo Berglund,
HYY Yhtymä

Petri Heino,
TukkuHeino Oy

Arto Herranen,
Enfo Oyj

Irene Hämäläinen,
Viestintäalan ammattiliitto ry

Ari Impivaara,
Uusi Insinööriliitto UIL ry

Mikko Isotalo,
Lujabetoni Oy

Katriina Jaakkola,
Kirjakauppaliitto r.y.

Vesa Juola,
Arkkitehtitoimistojen Liitto Atl ry

Jarkko Järvinen,
Modelia Oy

Eija Karivaara,
Kanta-Hämeen Hengitys ry

Aku Keltto,
Länsi-Suomen Diakonialaitoksen Säätiö

Sauli Kiuru,
Barona Group Oy

Petri Kupiainen,
Petri Kupiainen Oy

Ritva Laakso-Manninen,
Haaga-Helia Oy

Seppo Lahti,
I-Print Oy

Kaarina Laine-Häikiö,
Suomen Reumaliitto ry

Ilkka Lantto,
Katri Antell Oy

Marjut Laurikka-Routti,
Suomen Lääkäriliitto ry

Johanna Lehtonen,
Pohjolan Matka

Tuomas M S Lehtonen,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry

Jorma Lehtovuori,
Novart Oy

Jari Lemmetyinen,
Suomen Taksiliitto r.y.

Pekka Lerkkanen,
Hotelli Kumpeli Oy

Kimmo J. Lipponen,
Suomen Palloliitto ry

Jari Mellas,
Tekniikan Akateemisten Liitto Tek ry

Ahti Myllys,
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Harri Mäkinen,
Konepaja Laaksonen Oy

Jyrki Mäkinen,
Suomen Yrittäjät ry

Jukka Niemi,
Sanmina-SCI Corporation

Jukka-Pekka Nikula,
Komas Oy

Harri Nordström,
Container Finance Ltd Oy

Hannu Nyyssölä,
Haaga Yhtymä

Tahvo Pekkinen,
Infra ry

Katri Pietilä,
Aina Group Oyj

Pertti Purovesi,
Rakennusosakeyhtiö Hartela

Matti Pöyry,
Suomen Hammaslääkäriliitto ry

Eeva Rantala,
Tieteentekijöiden liitto

Antti Rantalainen,
Rantalainen Oy IA International

Taisto Riski,
Kaleva Kustannus Oy

Ilkka Ruohola,
Kultakeskus Oy

Seppo Saarelainen,
Betonimestarit Oy

Pekka Sahamies,
Urheilutavarain varastomyynti Urtava Oy

Ossi Saksman,
Oy Carlson

Ari Sandberg,
Suomen Hiusyrittäjät ry

Magnus Sjöblom,
Sitra

Janne Skogberg,
Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry

Riitta Smolander,
Kyyhkylä-säätiö

Aimo Takala,
Kemijoki Oy

Kari Tarkiainen,
Suomen Kultaseppien Liitto r.y.

Eija Tolvanen,
Miinan Hoitolat Oy

Jorma Turunen,
Finpro ry

Harry Viiala,
HyXo Oy

Markku Vähä-Mustajärvi,
Mikkelin Betoni Oy

Ritva Välimäki,
Suomen Lakimiesliitto ry

Helena Ylikylä-Leiva,
Suomen MS-Liitto Ry

Antti Zitting,
Sacotec Components Oy

VAKUUTETTUIJEN JA ELÄKEASIAIN NEUVOTTELUKUNTA

VAKUUTETTUIJEN NEUVOTTELUKUNTA

Jäsenten toimikausi päättyy 31.12.2010

Puheenjohtaja Seija Pyökeri,
Suomen ylioppilaskuntien liitto
SYL ry, STTK

Eila Ahonen, Lindström Oy, SAK

Erik Bussman, TietoEnator Oyj, AKAVA

Katja Eriksson, Componenta Pietarsaari
MS Oy, SAK

Seppo Fahlström, Vantaan Sähkö-Jope Oy,
SAK

Anne Gärding, Kaleva Kustannus Oy, SAK

Kari Halminen, Teollisuuden Voima Oy, SAK

Arto Halonen, Raha-automaattiyhdistys,
SAK

Inkeri Hanki, Lassila & Tikanoja Oyj, SAK

Heikki Harakka, Lassila & Tikanoja Oyj, SAK

Piri Harju, Pöyry Infra Oy, AKAVA

Hannu Juppi, Finnair Oyj, AKAVA

Markku Kankainen, UPM-Kymmene Oyj, SAK

Kari Koivisto, Yrjö Wigren Oy, SAK

Esa Koskinen, Tietokarhu Oy, STTK

Reija Koskinen, Erityisalojen
Toimihenkilöliitto ERTO ry, STTK

Hanna Laitila, Joutsen Finland Oy, SAK

Tarja Malén, Oy Rauma Stevedoring Ltd,
STTK

Esa Mäenpää, Kuntopolku Oy, SAK

Juha Nevalainen, Yara Suomi, AKAVA

Maritta Niemelä, Kemijoki Oy, STTK

Lars Pekkanen, Metso Paper Oy, SAK

Irmeli Perälä, Fenestra Oy, STTK

Tiina Rakennuskoski, Pohjois-Suomen
Teollisuusopisto POHTO, STTK

Pekka Rissanen, UPM-Kymmene Oyj, AKAVA

Raino Salmi, Ekokem Oy Ab, STTK

Kari Salminen, Atria Suomi Oy, SAK

Tarja Savolainen, Sokos Helsinki, SAK

Rauno Seppänen, Imatran Seudun
Sähkörakennus Oy, STTK

Risto Tikka, Kuljetusliike A. Teräs Oy, SAK

Vesa Vauhkala, Metso Paper Oy, AKAVA

ELÄKEASIAIN NEUVOTTELUKUNTA

Työntekijöiden edustajat

Pauliina Juntunen, sosiaalipoliittinen asian-
tuntija, Toimihenkilöunioni TU

Saana Siekkinen, koulutus- ja työvoimapo-
liittinen asiantuntija, Suomen Ammattiliit-
tojen Keskusjärjestö SAK

Aleksei Solovjew, kassanjohtaja, IAET-kassa

Jaana Ylitähti, neuvottelupäällikkö, Palvelu-
alojen ammattiliitto PAM

Työnantajien edustajat

Timo Höykinpuro, asiantuntija, Finanssialan
Keskusliitto FK

Hannu Rautiainen, lakiasiaintoimittaja, Elinkei-
noelämän keskusliitto EK

Ilmarisen edustajat

Puheenjohtaja
Sini Kivihuhta, johtaja, eläkevakuutukset

Varapuheenjohtaja
Anne Koivula, eläkejohtaja

Asioiden esittelijät

Seppo Kettunen, ylilääkäri

Petri Järvinen, asiantuntijalääkäri

Ilkka Käppi, ratkaisupäällikkö

Pauliina Ripatti, ratkaisupalvelupäällikkö



TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2009

Ilmarisen vuoden 2009 virallinen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös ovat nähtävissä internetsivuillamme www.ilmarinen.fi sekä yhtiön toimitalossa osoitteessa Porkkalankatu 1, Helsinki.

Osa virallisen tilinpäätöksen liitetiedoista on jätetty pois, koska ne ovat emoyhtiössä ja konsernissa lähes samoja tai ne ovat muuten vähämerkityksisiä tai tiedot käyvät ilmi toimintakertomuksesta.

POIS JÄTETYT LIITETIEDOT OVAT:

- kiinteistösijoitukset
- sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteyksyrityksissä
- aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset
- saamisten erittely
- muiden velkojen kuin vastuuvelan erittely
- konsernin liitetiedot lukuun ottamatta sijoitustoiminnan nettotuoton, liikekulujen ja oman pääoman erittelyjä sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevia liitetietoja.

Tilinpäätöksen käsitteitä selvitetään sivuilla 86–87 lukijan oppaassa.

SISÄLTÖ:

Toimintakertomus	37
Tuloslaskelma	47
Tase	48
Rahoituslaskelma	50
Tilinpäätöksen liitetiedot	51
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	51
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	54
Tunnusluvut ja analyysit	71
Riskienhallinta	76
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	81
Tilintarkastuskertomus	82

TOIMINTAKERTOMUS

Talouden kehitys

Maailmantalouden kehitystä leimasi vuonna 2009 finanssikriisin vähittäinen helpottaminen ja vaihtuminen reaalityalouden taantumaksi. Osakekurssit laskivat tammi-helmikuussa edelleen eikä luottojen riskilisten taso ottanut normalisoitua. Kurssien pohjataso saavutettiin maaliskuun alkupuolella. Tämän jälkeen alkoi kaikilla markkinoilla usean kuukauden ripeä osakekurssien nousu ja samalla myös yrityslainojen luottoriskipreemiot alkoivat laskea. Syksyllä kurssien kehityksellä ei enää ollut selkeää suuntaa.

Tämän kehityksen myötä arvopaperien voimakas aliarvostus, joka oli rasittanut sijoitustoimintaa loppuvuonna 2008, vähitellen väistyi. Käyvin arvoin lasketut sijoitusten tuotto prosentit muodostuivat korkeiksi ja työeläkesijoittajien edellisenä vuonna kokemat laskennalliset tappiot ovat pitkälti kompensoituneet.

Kautta maailmantalouden laajalti sovelletut voimakkaat elvytystoimet estivät taantumien syvenemisen täysimittaiseksi lamaksi, mutta eivät kyenneet estämään laajoja kielteisiä heijastusvaikutuksia reaalityalouteen. Sen tilanne alkoi vasta loppuvuodesta 2009 parantua, ensin Aasiassa ja USA:ssa, sitten jossakin määrin hitaammin Euroopassa. Työttömyysasteen nousu on kehittyneissä maissa vasta taittumassa.

Ennakkotietojen mukaan Suomen reaalityalouden bruttokansantuote jäi vuonna 2009 runsaat 7 prosenttia pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Globaalien taantumien aiheuttama maailman kaupan pudotus sekä Suomen suhteellisesti tärkeemmän Venäjälle suuntautuvan viennin voimakas lasku ovat heikentäneet vientikysyntää muita euromaita enemmän. Työeläkemarkkinoita leimasi vakuutetun palkkasumman pienentyminen. Taloudellisen tilanteen huonontuminen näkyi myös uusien yritysten perustamisen vähentymisenä. Yleisesti arvioidaan, että maan talous lähtee nousuun usean kuukauden viipeellä muihin Euroopan maihin verrattuna. Työttömyyden odotetaan olevan kasvussa vielä vuonna 2010.

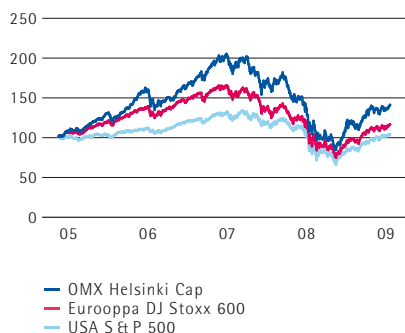
Elvytystoimien jäljiltä korkotaso on yleisesti erittäin matala. Kuluttajahinnat olivat vuoden 2009 päättyessä alemmalla tasolla kuin vuotta aiemmin, minkä johdosta sijoitusten reaalitytuotto oli vuonna 2009 nimellistuottoakin korkeampi.

Työeläkejärjestelmän kehitys

Työeläkkeen määrätymiseen tehtiin vuonna 2009 vain vähäisiä muutoksia. Tärkeimpiä näistä oli elinaikakertoimen kokonaisvaikutuksen lieventäminen työkyvyttömyyseläkkeissä ja niiden jälkeisissä vanhuuseläkkeissä. Kokonaiseläketurvan rakennetta päätettiin muuttaa Sata-komitean esityksen mukaisesti siten, että eläketurvaan liitetään niin sanottu takuueläke. Tämän vuonna 2011 voimaan tulevan muutoksen myötä lisätyöskentely ei pienimpien eläkekertymien tapauksessa enää kasvata kokonaiseläkettä. Pienimpien eläkkeiden ohella myös suurimmat eläkkeet herättivät eläkepoliittista keskustelua. Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi Eläketurvakeskusta tekemään selvityksen mahdollisuuksista rajoittaa suurimpia eläkeitä työeläkejärjestelmään asetettavalla eläkekatolla. Selvitys osoitti, että tämä keino olisi tehoton tavoitellun päämäärän kannalta ja sopisi huonosti lakisäätöiseen työeläkejärjestelmään.

Keskeiset työmarkkinajärjestöt julkistivat 22.1.2009 esityksensä työeläkemaksua, eräitä työeläke-etuuksia ja työttömyysturvaa koskeviksi muutoksiksi lähivuosina. Tämän sosiaalitypona tunnetun ehdotuksen mukaan työeläkemaksu säilyisi vuonna 2010 samalla tasolla kuin vuonna 2009, mutta nousisi vuosina 2011–2014 vuosittain 0,4 prosenttiyksiköllä eli yhteensä 1,6 prosenttiyksiköllä. Ehdotuksen edellytykseksi asetettiin työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen, ja työmarkkinaosapuolten lähtökohtana oli sitä tehtäessä myös palkansaajan työeläkemaksun nousun tunnistettavissa oleva kompensoiminen tuloverotuksessa kaikissa tuloluokissa. Työnantajan kansaneläkemaksua koskeva lainsäädäntö ja vuoden 2010 työeläkemaksu toteutuivat ehdotuksen mukaisina.

OSAKEMARKKINOIDEN KEHITYS
(31.12.2004 = 100)



PITKIEN KORKOJEN KEHITYS
%



Sosiaaliturva turvaa osaltaan työeläketurvan pitkän aikavälin rahoitusta. Suomen väestön ikärakenne kuitenkin painottuu yhä enenevässä määrin ikääntyneisiin ja tätä kehitystä voimistaa nopeasti kasvava keskimääräinen elinaika. Lähtökohtia rahoitus-tasapainon hallitsemiseen rasittaa myös lähivuosina taantuman jäljiltä matalaksi jäävä työllisyysaste. Eläketurvakeskus julkisti marraskuussa uudet ennusteet työeläkejärjestelmän menojen, maksujen ja rahastojen kehityksestä. Maksutason arvioidaan kohoavan parin vuosikymmenen päästä jossakin määrin korkeammalle tasolle kuin aiemmissa ennusteissa.

Näistä syistä vallitsee laaja yhteisymmärrys siitä, että työurien pidentäminen sekä alku- että loppupäästä on välttämätöntä sekä koko kansantalouden että työeläkkeiden rahoituksen kannalta. Keinoista tämän päämäärän saavuttamiseksi on kuitenkin erimielisyyttä, joka nousi pintaan pääministeri Matti Vanhasen tehdessä helmikuussa aloitteen muodollisen eläkeiän nostamiseksi. Työmarkkinaosapuolet katsoivat, että aloite oli sekä vaikutuksiltaan että menettelytapansa puolesta epäonnistunut.

Syntynyt erimielisyys ratkaistiin 11.3.2009 työmarkkinaosa-puolten ja hallituksen solmimalla sopimuksella. Sen mukaan etsitään vuoden 2009 kuluessa keinot, joilla eläkkeellesiirtymisiin odotetta kasvatetaan vuoteen 2025 mennessä kolmella vuodella. Työ sovittiin tehtäväksi keskeisten työmarkkinajärjestöjen muodostamassa kahdessa työryhmässä yhteistyössä valtiovalan edustajien kanssa. Ikärakenteen muutos ja vuoden 2005 eläkeuudistukseen sisältyneet kannustimet eläkkeelle siirtymisen lykkäämiseen tuovat noin puolet tavoitellusta noususta. Työryhmien määrä-aikaa jatkettiin tammikuun 2010 loppuun. Tässä määräajassa työelämän kehittämistä käsitellyt työryhmä pääsi yksimielisyyteen toimenpidekokonaisuudesta. Eläkejärjestelmän puolelta keinoja etsinyt työryhmä jäi erimieliseksi siitä, missä määrin muita keinoja tarvitaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallitus varasi tämän jälkeen kuukauden teettääkseen arvioita ja arvioidakseen itsekkin sitä, miten pitkälle sovitut toimenpiteet riittävät. Joka tapauksessa niiden voidaan odottaa tehoavan vasta jonkin vuoden kuluttua, kun taantuman vaikutus työllisyysasteeseen väistyy.

Marraskuussa 2008 säädettiin vuoden 2010 loppuun voimassa oleva, työeläkelaitosten vakavaraisuusvaatimuksia tilapäisesti helpottava laki. Sen tärkein perustelu oli, että näin vältettäisiin työeläkelaitosten sijoitussalkuissa olevien suomalaisten osakkeiden pakkomyynnit, jotka olisivat edelleen kiihdyttäneet kurssien laskua. Finanssikriisin helpotettua vuoden 2009 alkukuukausina voitiin todeta, että lainmuutoksella oli saavutettu sille asetetut tavoitteet.

Vakavaraisuussäännöt olivat toimineet hyvin sijoitusmarkkinoiden tavanomaisten heilahtelujen aikana. Niitä ei kuitenkaan ollut mitoitettu kestämaan vuonna 2008 koetun kaltaisia poikkeuksellisia kurssilaskuja. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti toukokuussa laaja-alaisen työryhmän ja asiantuntijatyöryhmän pohtimaan vakavaraisuussäännösten uudistustarpeita pidemmällä aikavälillä. Työryhmien määräaika on maaliskuun loppu 2010. Asiantuntijatyöryhmän odotetaan esittävän konkreettisia ehdotuksia, joita laaja-alainen työryhmä arvioi muun muassa kansantalouden kannalta. Asiantuntijatyöryhmä päätyi syksyllä 2009 tekemään ehdotuksen määräaikaistalon voimassaolon jatkamisesta kahdella vuodella eli vuoden 2012 loppuun. Tämän mukainen hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 12.2.2010. Jatkoaika katsottiin tarpeelliseksi, jotta työeläkelaitoksilla olisi sijoitustoiminnan suunnittelua varten tieto sijoitustoiminnan reunaehdoista riittävän pitkälle tulevaisuuteen. Valmistelutyön kuluessa on esitetty erilaisia käsityksiä siitä, onko tarkoituksenmukaisin etenemistapa perusteellinen vakavaraisuussäännösten rakenteen muutos vai olemassa olevan vakavaraisuuskehikon kehittäminen.

Työeläkejärjestelmän kilpailuolosuhteita koskeva selvitystyö jatkui edelleen vuoden 2009 aikana. Sosiaali- ja terveysministeriön johtamassa virkamiestyöryhmässä koottiin asiaan liittyvä ehdotuspaketti. Siihen sisältyviä aloitteita käsiteltiin syksyn 2009 aikana kuulemistilaisuuksissa, joissa aloitteista vain harvat saivat osakseen merkittävää kannatusta. Ongelmaksi nähtiin useassa kohdassa se, että esitetyt keinot eivät lisäisi kustannustehokkuutta eivätkä loisi edellytyksiä hyville sijoitustuotoille. Näin ollen ne eivät myöskään vahvistaisi järjestelmän kykyä huolehtia ihmisten eläketurvasta. Kaikkiaan kilpailuolosuhteiden selvitys johtanee aikanaan lainsäädäntötoimiin, joiden sisältö ei toistaiseksi ole ennakoitavissa.

Ilmarisen tulos ja vakavaraisuus

Vuosi 2009 oli Ilmariselle kaksijakoinen. Finanssikriisin väistyminen johti sijoitustuottojen nopeaan kohentumiseen, mutta samalla vaikeutuva reaalitalouden kriisi merkitsi sekä vakuutettujen lukumäärän että vakuutetun palkkasumman hienoista pienenemistä.

Ilmarisen sijoitusten käyvin arvoin laskettu nettotuotto vuodelta 2009 oli 15,8 prosenttia (-17,7 prosenttia vuonna 2008). Toimintapääoma eli yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotus kasvoi 4 876,9 miljoonaan euroon edellisen vuoden 2 673,0 miljoonasta eurosta. Toimintapääoma oli vuoden 2009 päättyessä 24,0 (14,0) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvälästä. Toimintapääomaa kasvatti määräaikaiseen lainsäädäntöön sisältyvä tasausvastuusta toimintapääomaan

LUOTTORISKILLISTEN JOUKKOLAINOJEN KORKOERO VALTIONLAINOIHIN

%-yksikön sadasosia p.a.



rinnastettava määrä, 845,4 (792,9) miljoonaa euroa. Ilman tätä erää toimintapääoma olisi ollut 4 031,5 (1 880,1) miljoonaa euroa ja yhtiön vakavaraisuusaste 19,1 (9,5) prosenttia.

Toimintapääoma on tarkoitettu sijoitustoiminnan riskien kantamiseen. Työeläkeyhtiöiden toimintapääoman valvontarajat määräytyvät yhtiön sijoituskannan riskipitoisuudesta, jota arvioidaan jakamalla sijoitukset riskin mukaisiin luokkiin ja laskemalla luokituksen perusteella niin sanottu vakavaraisuusraja. Vuoden 2007 alusta lukien luokittelu on tehty sijoituksen tosiasiallisen riskin perusteella silloin, kun tämä selkeästi poikkeaa sijoituksen juridisen luonteen mukaisesta riskistä. Ilmarisen toimintapääoma oli tilikauden päättyessä 2,7-kertainen verrattuna vakavaraisuusrajaan. Vuotta aikaisemmin vastaava tunnusluku oli 2,0. Ilman määräaikaistaloudellisuuden mukaista tasausvastuunastusta vakavaraisuusasema olisi ollut 2,2 (1,3).

Ilmarisen kokonaistulos vuodelta 2009 oli 2 180,4 (–4 338,1) miljoonaa euroa. Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli –22,5 (76,4) miljoonaa euroa ja hoitokustannustulos 27,7 (34,7) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen, riskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus. Hoitokustannustulos on määrä, jolla maksun hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut.

Käyvin arvoin lasketut sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 3 410,4 (–4 571,5) miljoonaa euroa. Vastuuvälille hyvitettävä korko oli 617,6 (660,2) miljoonaa euroa ja osaketuottosidonnaisen lisäakuutusvastuun muutos 617,7 (–782,5) miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen lisäakuutusvastuu sitoo vastuuvälille hyvitettävän koron kymmenen prosentin osuudelta noteerattujen osakesijoitusten tuottoon koko työeläkejärjestelmässä ja siirtää siten osakeriskin tältä osin kannettavaksi koko työeläkejärjestelmän tasolla. Kaikkiaan sijoitustoiminnan ylijäämäksi muodostui 2 175,2 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna sijoitustoiminnan alijäämä oli 4 449,2 miljoonaa euroa. Vuodelta 2009 vastuuvälille hyvitettävä korko vastasi vain kolmen prosentin rahastokorkoa, koska eläkevastuiden täydennyskerroin oli arvoltaan 0.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos siirretään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti tasoitusvastuuseen.

TyEL-vakuutusmaksujen alennuksiin eli asiakashyvityksiin käytettävissä oleva määrä määräytyy yhtiön toimintapääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella. Asiakashyvityksiin käytettäväksi siirretään 52,0 (31,0) miljoonaa euroa. Siirto on 0,37 (0,21) prosenttia vakuutetusta palkkasummasta ja 110 (65) euroa Ilmarisessa vakuutettua työntekijää kohti. Muu osuus kokonaistuloksesta jää vahvistamaan yhtiön toimintapääomaa lukuun ottamatta takuupääomalle tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen maksettavaa korkoa.

Edellä esitetyt tulosta ja vakavaraisuutta koskevat tiedot perustuvat tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyihin, käyvin arvoin laskettuihin tunnuslukuihin ja analyysihin. Ne kertovat yhtiön taloudellisen tuloksen ja tilan tuloslaskelmaa ja tasetta paremmin. Sijoitusten arvostus virallisessa kirjanpidossa perustuu hankintameno, ja tuloslaskelmassa näytettävän voiton määrää

sosiaali- ja terveysministeriön etukäteen vahvistama laskuperuste. Kirjanpidollisen kokonaistuloksen ja tuloslaskelman voiton erotus kirjataan poistoeron muutosta lukuun ottamatta vastuuvälkan. Vuonna 2009 tuloslaskelman mukainen voitto oli 3,9 (6,0) miljoonaa euroa.

Seuraava laskelma kuvaa tuloslaskelman tuloksen yhteyttä käypien arvojen mukaiseen kokonaistulokseen:

	Vuosi 2009	Vuosi 2008
Tulos käyvin arvoin	2 180,4	–4 338,1
Käypien arvojen ja tasearvojen eron eli arvostuserojen muutos	–1 462,5	1 088,2
Poistoeron muutos	0,5	1,9
Vastuuvälän muutos		
Tasointuvastuun muutos	22,5	–76
Osittamattoman lisäakuutusvastuun muutos	–685,0	3 361,1
Siirto asiakashyvityksiin	–52,0	–31,0
Tilikauden voitto tuloslaskelmalla	3,9	6,0

Vakuutuskanta ja vakuutusmaksutulo

Valtaosa Ilmarisessa työntekijänsä vakuuttaneista työnantajista tekee yhtiön kanssa vakuutusmaksutuloja. Tilapäisesti työtä teettävät voivat kuitenkin tilittää työeläkemaksunsa työeläkevakuutusyhtiöihin varsinaista vakuutusmaksutuloa tekemättä.

Talouden taantuma vaikutti vuonna 2009 Ilmarisen vakuutuskannan kehitykseen, joka edellisenä vuonna oli ollut erittäin myönteinen. TyEL-vakuutuksia oli vuoden 2009 lopussa 35 840 (35 793), eli vakuutusten lukumäärä pysyi käytännössä ennallaan. Vakuutusmaksutulojen tehneiden työnantajien lisäksi 2 484 (2 054) tilapäistä työnantajaa tilitti Ilmariseen TyEL-vakuutusmaksuja. TyEL-vakuutusten piirissä oli vuoden päättyessä 472 000 (480 000) vakuutettua eli 1,7 prosenttia vähemmän kuin edellisen vuoden päättyessä. TyEL-vakuutusten keskimääräinen tulo vuonna 2009 noin 13 henkilöä eli sama kuin vuonna 2008.

Ilmarisessa vakuutettu TyEL-palkkasumma oli 14 041,0 (14 623,0) miljoonaa euroa. Tämä oli 4,0 prosenttia pienempi kuin edellisen vuoden vakuutettu palkkasumma. Vakuutetusta TyEL-palkkasummasta lasketun markkinaosuuden arvioidaan vuonna 2009 säilyneen vähintään ennallaan.

YEL-vakuutuksia Ilmarisella oli vuoden lopussa 52 243 (52 814). Ilmarinen on selvästi suurin yrittäjien vakuuttaja, ja sen markkinaosuus on viime vuosina ollut 30–31 prosentin luokkaa maksutulolla mitattuna. YEL-vakuutusten keskimääräinen tulo oli 20 832 (19 866) euroa vuodessa. Se kasvoi edellisestä vuodesta noin 4,9 prosenttia eli vähemmän kuin palkkakero, johon YEL-työtulot on sidottu ja joka nousi 6,0 prosenttia.

Ilmarisen vakuutusmaksutulo vuonna 2009 oli 3 184,1 (3 264,4) miljoonaa euroa.

TyEL-vakuutusten vakuutusmaksuja kertyi 2 966,4 (3 059,7) miljoonaa euroa, eli TyEL-maksutulo pieneni 3,1 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2009 TyEL-maksuun annetut alennukset eli asiakashyvitykset olivat yhteensä 31,1

miljoonaa euroa oltuaan edellisenä vuonna 74,8 miljoonaa euroa.

YEL-vakuutusten maksutulo oli 217,7 (204,7) miljoonaa euroa, missä oli kasvua 6,3 prosenttia.

Luottotappiot saamatta jääneistä TyEL-vakuutusmaksuista olivat 12,0 (8,7) miljoonaa euroa. Huolimatta taloudellisen tilanteen vaikeutumisesta näissä ei siten tapahtunut olennaista kasvua. Luottotappiot saamatta jääneistä YEL-vakuutusmaksuista olivat 2,9 (3,3) miljoonaa euroa. YEL:n luottotappioista ei Ilmariselle kuitenkaan jää tappioita, koska YEL-eläkkeiden rahoitusjärjestelmässä valtion osuus korvaa vakuutuksenottajilta saamatta jäävän vakuutusmaksun.

Ilmarisen yhteistyökumppanit, OP-Pohjola-ryhmä ja Pohjan-tähti, mahdollistivat Ilmarisen menestymisen erityisesti yrittäjien sekä pienten ja keskisuurten yritysten asiakashankinnassa. Vakuutusten siirtoliike Ilmarisen ja muiden työeläkeyhtiöiden välillä kasvatti Ilmarisen asiakasmäärää ja maksutuloa sekä yrittäjien että pk-yritysten osalta, ja Ilmarinen vahvisti asiakasmäärällä mitattua markkinajohtajan asemaansa. Vuoden aikana useat eläkesäätiöt tai -kassat päättivät purkaa eläkevastuunsa työeläkeyhtiöihin. Ilmarisen asemaa suurten asiakkaiden vakuuttajana vahvisti kolme merkittävää vastuunsiirtopäätöstä.

Uusia TyEL-vakuutuksia myytiin 3 886 kappaletta. Tämä lisää vuotuista TyEL-maksutuloa 113,4 miljoonalla eurolla. Näistä neljä miljoonaa euroa tuli asiakkaiden suoraan tekemänä Ilmarisen verkko- tai puhelinpalvelulla. Myös TyEL-vakuutusten siirroissa muista eläkeyhtiöistä Ilmarinen ylsi hyvään tulokseen. Nettomuu-toksella mitattuna voittoa oli 357 vakuutusta ja 12,1 miljoonaa euroa.

Uusia YEL-vakuutuksia myytiin 4 797 kappaletta. Tämä lisää YEL-maksutuloa 16,4 (16,8) miljoonalla eurolla. Uusien YEL-vakuutusten vuotuisesta maksutulosta noin 2,7 miljoonaa euroa kertyi asiakkailta, jotka tekivät vakuutuksensa itse suoraan Ilmarisen verkkopalvelun kautta. YEL-vakuutusten siirroissa Ilmarinen menestyi hyvin siirtotuloksen ollessa 334 kappaletta ja 1,9 miljoonaa euroa voitollinen.

Vakuutusmaksutaso

Vuodelle 2009 vahvistettu keskimääräinen TyEL-maksu oli 22,0 prosenttia palkasta eli 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2008. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuosuus oli 4,3 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneiden 5,4 prosenttia. Työnantajan maksu oli keskimäärin 17,5 prosenttia palkoista. Työnantajan maksutaso vaihtelee vakuutuskohtaisesti ja riippuu myös työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä. Ilmarisen asiakashyvitykset olivat keskimäärin 1,3 (3,1) prosenttia työnantajan maksusta. Pienille ja keskisuurille työntekijöille annettiin lisäksi enimmillään 1,0 prosenttiyksikön alennus työkyvyttömyyseläkkeiden tasoitusvastuun pienentämiseksi. Kun tämä alennus otetaan huomioon, työnantajan maksu oli keskimäärin 16,8 prosenttia.

Vuodelle 2010 vahvistettu TyEL-maksu on keskimäärin 22,0 prosenttia palkasta eli sama kuin vuonna 2009. Pienille ja keskisuurille työntekijöille annetaan työttömyyseläkkeiden rahoitusylijäämän pienentämiseksi alennus, joka riippuu työnantajan koosta ja on enimmillään 0,6 prosenttiyksikköä. Kun tämä alennus on pienempi kuin vuonna 2009, työnantajan keskimääräinen maksu nousee 0,1 prosenttiyksiköllä 16,9 prosenttiin. Myös työntekijöiden työeläkemaksuprosentit nousevat. Alle 53-vuotiaiden työntekijöiden maksuosuus on 4,5 prosenttia vuonna 2010, eli 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin edellisenä vuonna, ja 53 vuotta täyttäneiden 5,7 prosenttia, missä on nousua 0,3 prosenttiyksikköä.

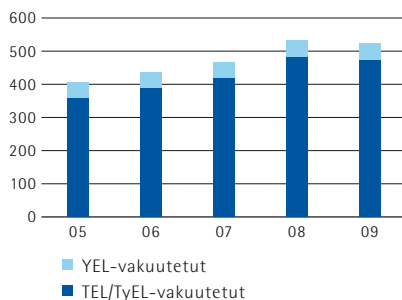
Vuoden 2009 YEL-maksu oli 20,8 prosenttia vahvistetusta työ-tulosta. Niillä yrittäjillä, jotka olivat ennen tilivuoden alkua täyttä-neet 53 vuotta, YEL-maksu oli kuitenkin 21,9 prosenttia. Vuonna 2010 YEL maksu on 22,4 prosenttia ennen tilivuoden alkua 53 vuotta täyttäneillä yrittäjillä ja 21,2 prosenttia muilla. Edellisessä on nousua 0,5 ja jälkimmäisessä 0,4 prosenttiyksikköä.

Eläkkeet ja työkykyä edistävä toiminta

Vuonna 2009 Ilmarinen maksoi eläkkeitä yhteensä 3 059,1 (2 703,3) miljoonaa euroa.

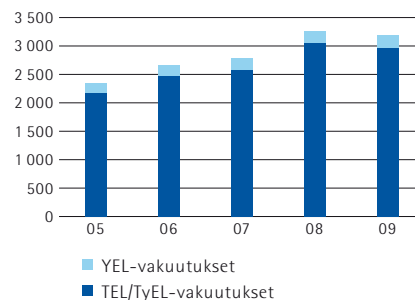
VAKUUTETTUIEN MÄÄRÄ

1 000 kpl



VAKUUTUSMAKSUTULO

Milj. €



Eläkemeno eläkelajeittain 2009, milj. euroa

	TyEL	YEL	Yhteensä	% koko eläke- menosta
Vanhuuseläkkeet	1 806,0	138,6	1 944,6	63,6
Varhennetut vanhuuseläkkeet	183,9	17,6	201,5	6,6
Osa-aikaeläkkeet	29,2	7,2	36,4	1,2
Työkyvyttömyyseläkkeet	423,2	29,1	452,4	14,8
Yksilölliset varhaiseläkkeet	0,0	0,0	0,0	0,0
Työttömyyseläkkeet	157,2	2,6	159,8	5,2
Perhe-eläkkeet	240,3	24,2	264,5	8,6
Yhteensä	2 839,8	219,3	3 059,1	100,0

Taulukon luvut sisältävät sekä suoraan eläkkeensaajille että vastuunjaon kautta maksetut erät.

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.2009

Perusturvan mukaiset eläkkeet

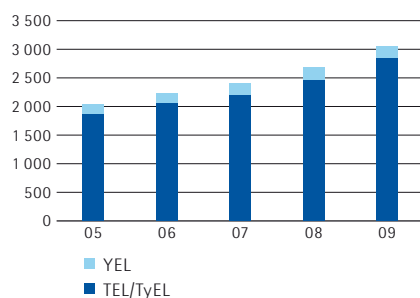
Eläkelaji	TyEL	YEL	Yhteensä	%
Vanhuuseläkkeet	151 975	18 984	170 959	60,4
Varhennetut vanhuuseläkkeet	13 626	3 083	16 709	5,9
Osa-aikaeläkkeet	3 519	1 010	4 529	1,6
Työkyvyttömyyseläkkeet	35 893	4 252	40 145	14,2
Työttömyyseläkkeet	8 717	217	8 934	3,2
Perhe-eläkkeet	35 143	6 563	41 706	14,7
Yhteensä	248 873	34 109	282 982	100,0

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 282 982 eli 3,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin, jolloin heitä oli 273 605. TyEL-eläkettä sai vuoden päättyessä 248 873 (240 522) eläkkeensaajaa ja YEL-eläkettä 34 109 (33 083) eläkkeensaajaa.

Vanhuuseläkeläisiä oli eläkkeensaajista valtaosa eli 66 prosenttia. Tämä osuus kasvoi edellisestä vuodesta noin kaksi prosenttiyksikköä. Työkyvyttömyyseläkkeellä ja työttömyyseläkkeellä olevien osuudet pienenevät kumpikin noin prosenttiyksikön ja muiden eläkkeiden saajien osuudet pysyivät ennallaan.

MAKSETUT ELÄKKEET

Milj. €



Eläkepäätökset vuonna 2009

	2009	2008	Muutos-%
Uudet eläkepäätökset			
Vanhuuseläkkeet	8 446	6 842	23,4
Varhennetut vanhuuseläkkeet	693	534	29,8
Osa-aikaeläkkeet	1 673	1 258	33,0
Työkyvyttömyyseläkkeet	6 086	5 985	1,7
Työttömyyseläkkeet	2 582	2 857	-9,6
Perhe-eläkkeet	3 015	2 907	3,7
Uudet eläkepäätökset yhteensä	22 495	20 383	10,4
Kaikki eläkepäätökset yhteensä	37 993	35 183	8,0

Ilmarinen antoi vuoden 2009 aikana yhteensä 37 993 eläkepäätöstä eli 8,0 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Uusien eläkepäätösten lukumäärä kasvoi 10,4 prosenttia ja oli yhteensä 22 495. Vanhuuseläkepäätösten määrän lisääntymiseen vaikutti se, että ikään 63 tuli yksi suurista ikäluokista.

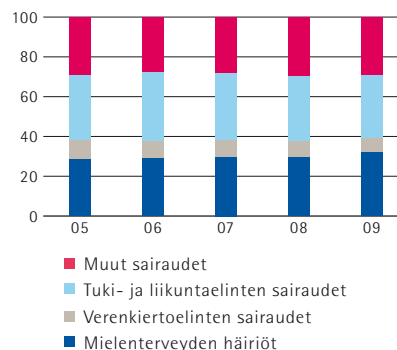
Ilmarinen mittaa eläkehakemusten käsittelyn laatua toisaalta sillä, että hakijalle ei synny toimeentulokatkoa, ja toisaalta ratkaisujen pysyvyydellä muutoksenhakuasteissa. Eläkepäätöksistä 93 prosenttia täytti ensimmäisen kriteerin. Työkyvyttömyysratkaisussa oli hylkääviä päätöksiä 22,6 (23,7) prosenttia. Niistä Ilmarisen päätöksistä, jotka vietiin muutoksenhakuelimiin, muuttui Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa Ilmarisen kannan vastaisesti 7,9 (6,1) prosenttia ja vakuutusosoikeudessa 11,0 (12,3) prosenttia.

Päätösten pysyvyys on vuosi vuoden jälkeen ollut parempi kuin TyEL-YEL-laitoksissa keskimäärin. Eläkehakemusten käsittelyssä yhtiö oli vuonna 2009 nopeampi kuin vertailuryhmä keskimäärin lukuun ottamatta työkyvyttömyysratkaisujen käsittelyaikaa.

Ilmarinen tarjoaa edelleen ainoana työeläkeyhtiönä hylkäävän työkyvyttömyyseläkepäätöksen saaneille asiakkailleen ohjaavaa palvelua muun muassa toimeentulon järjestämiseksi ja työelämässä jatkamiseksi. Palvelun tuottavat yhteistyösopimuksen

ILMARISEN MYÖNTÄMÄT

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEET, %



tehneet kuntoutustutkimuslaitokset ja työklinit eri puolilla Suomea. Asiakkailta, työnantajilta ja palveluntuottajilta saatu palaute on ollut myönteistä.

Ilmarisen vastuulla oli työeläkeotteen lähettäminen yhteensä noin 727 000 vakuutetulle. Eläkeotteet postitettiin huhti-lokakuun aikana. Ainoana työeläkeyhtiönä Ilmarinen profiloitui omalla työeläkeotepalvelulla muiden tukeutuessa työeläke.fi -portaaliin.

Asiakkaan tiedustelun perusteella laadittiin 13 995 (17 856) yksilöllistä eläketurvaselvitystä.

Vuonna 2009 Ilmarinen järjesti asiakasyritystensä toiminnasta, henkilöstöstä ja kehittämisestä vastaaville 25 erilaista työhyvinvointiseminaaria eri puolilla Suomea. Näiden lisäksi järjestettiin lukuisia yksittäisiä asiakasyrityksille suunnattuja valmennuksia.

Ilmarinen jatkoi asiakasyritysten henkilöstön ammatillisen kuntoutuksen tukemista tarjoamalla ammatillisen kuntoutuksen koulutusta sekä kuntoutuksen suunnitteluvaiheessa neuvontaa ja asiantuntijatukea sekä kuntoutujille että asiakasyritysten henkilöstölle. Varsinaisen kuntoutusjakson aikana yhtiö maksaa työeläkelainsäädännön mukaisia etuuksia, joilla tuetaan kuntoutuksen aikaista toimeentuloa ja korvataan koulutuksesta aiheutuvia kuluja. Vuonna 2009 Ilmarinen maksoi 1 571 (1 457) tapauksessa kuntoutusrahaa tai eläkkeeseen liittyvää kuntoutuskorotusta ammatillisen kuntoutuksen ajalta. Edellisestä vuodesta näiden maksujen lukumäärä kasvoi 8 prosenttia.

Vakuutusliike, vastuuvetka, vastuunsiirrot ja rahastonsiirrot

Vastuuvetka oli vuoden 2009 päättyessä yhteensä 22 609,7 (20 612,8) miljoonaa euroa. Osittamaton lisävakuumusvastuu kasvoi nettomääräisesti 688,3 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 1 454,2 (765,9) miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnainen lisävakuumusvastuu kasvoi 617,7 miljoonaa euroa ja oli vuoden päättyessä -161,2 (-779,0) miljoonaa euroa. Muilta osin vastuuvetkan kasvu oli 3,4 prosenttia.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli

-22,5 (76,4) miljoonaa euroa. Tasoitusvastuu pieneni 22,5 miljoonalla eurolla 971,4 miljoonaan euroon.

Sijoitusten tuotosta hyvitetään vastuuvetalle laskuperusteiden mukainen osuus. Osa työeläkeyhtiöiden vastuuvetän tuottovastuusta määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella ja loppuosa, vuodesta 2008 alkaen 10 prosenttia, on sidottu eläkelaitosten keskimääräiseen noteerattujen osakkeiden tuottoon.

Eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella määräytyvä osuus tuottovastuusta lasketaan lisäämällä 3 prosentin rahastokorkoon laskuperusteissa annettu eläkevastuun täydennyskerroin. Vuonna 2009 eläkevastuiden täydennyskerroin oli arvoltaan 0. Eläkelaitosten noteerattujen osakkeiden keskituotoksi muodostui 35,6 prosenttia. Kaikkiaan vastuuvetalle hyvittävää koroksi muodostui 5,7 prosenttia.

Vakuutusmaksujen laskennassa käytettävä perustekorko oli 3,0 prosenttia.

Vastuuvetän katteena oleva omaisuus oli 25 137,5 (21 597,8) miljoonaa euroa.

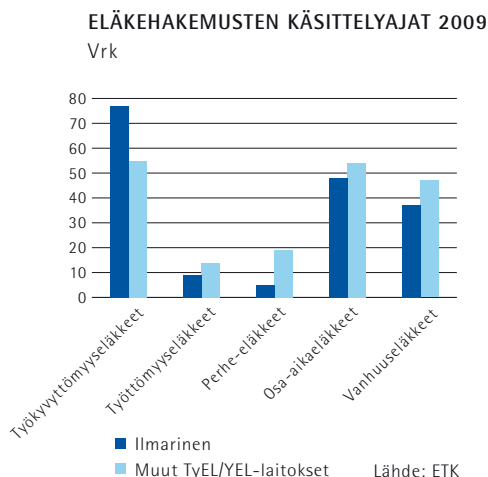
Vuonna 2009 yksi eläkekassa siirsi TyEL:n ja YEL:n mukaisen vastuunsa Ilmariseen ja Ilmarisesta tehtiin rahastosiirto yhteen eläkesäätiöön. Ilmariseen siirtynyt vastuu oli nettomääräisesti 26,1 miljoonaa euroa, josta osittamaton lisävakuumusvastuuta oli 3,0 miljoonaa euroa. Lisäksi kolme eläkesäätiötä tai -kassaa teki tilivuonna päätöksen vuonna 2010 tapahtuvasta vastuunsiirrosta Ilmariseen.

Sijoitustoiminta

Ilmarisen sijoitustoiminnan tavoitteena on mahdollisimman korkea tuotto pitkällä aikavälillä hallituksen määrittelemän riskitason puitteissa. Riskitason arvioinnin lähtökohtana on yhtiön keskimääräinen vakavaraisuus yli suhdannesykliä. Omaisuusarvojen palautuminen ja riskilisten pieneneminen vuoden 2008 poikkeuksellisen ongelmallisen sijoitusympäristön jälkeen johti tilivuonna erittäin myönteiseen kehitykseen.

Ilmarisen sijoitukset olivat vuoden 2009 päättyessä käyvin arvoin yhteensä 25 179,8 (20 871,7) miljoonaa euroa. Sijoitusten tuotto käyville arvoille laskettuna oli 15,8 prosenttia. Inflaation oltua negatiivinen Ilmarisen sijoitusten reaaliuotoksi muodostui 16,4 prosenttia vuonna 2009. Tämä reaaliuotto on yhtiön historian paras. Edellisenä vuonna sijoitussalkun tuotto oli -17,7 prosenttia eli reaalisesti -20,5 prosenttia. Viiden viimeisimmän vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 4,1 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin 2,4 prosentin vuotuista reaaliuottoa. Laskettuna vuodesta 1997 Ilmarisen sijoitusten kokonaistuotto käyville arvoille on ollut keskimäärin 5,8 prosenttia vuotta kohden. Tämä vastaa 4,1 prosentin vuotuista reaaliuottoa.

Seuraava erittely yhtiön sijoitusten jakaumasta ja tuotoista noudattaa Työeläkevakuuttajat TELAn tuotonlaskentatyöryhmän suosituksen mukaista markkina-arvoista jaottelua. Suosituksen mukainen erittely pyrkii lisäämään työeläkeyhtiöiden sijoitustiedon läpinäkyvyyttä jaottelamalla sijoitukset todellisen riskin mukaisesti ja esittämällä markkina-arvoisen jaottelun lisäksi johdannaisen vaikutuksen sisältävän riskijakauman. Sekä virallisten säännösten mukainen sijoitusten ja niiden tuottojen



jakautuminen eri sijoituslajeihin että suosituksen mukainen taulukko sisältävät tilinpäätöksen liitetietoihin.

Joukkovelkakirjalainojen, korkorahastojen ja muiden rahoitusmarkkinavälineiden osuus Ilmarisen sijoitusvarallisuudesta oli 37,8 (41,7) prosenttia. Niiden markkina-arvo johdannaiset huomioon ottaen oli yhteensä 9 533,4 (8 697,2) miljoonaa euroa ja tuotto käyville arvoille 15,5 (–4,8) prosenttia. Valtioiden lainoissa oli 3 477,4 (1 940,9) miljoonaa euroa eli 36,5 (22,3) prosenttia. Rahamarkkinasijoitusten osuus oli 579,1 (122,4) miljoonaa euroa eli noin 6,1 (1,4) prosenttia ja tuotto 1,4 (4,6) prosenttia. Loput 57,4 prosenttia olivat yrityslainoja, kehittyvien talouksien lainoja ja sijoituksia korkorahastoihin. Pääosa yrityslainoista oli luottoluokituksestaan korkeita. Vuoden lopussa joukkolainasalkun keskimääräinen juoksuaika oli 3,2 (3,6) vuotta.

Ilmarisen yritysrahoituksen myöntämien lainojen kanta kasvoi edelleen vuonna 2009, mutta kasvu oli olennaisesti hitaampaa kuin edellisellä vuonna. Lainasaamisten osuus sijoitusvarallisuudesta oli vuoden päättyessä 12,8 (12,9) prosenttia. Uusia lainoja nostettiin vuoden 2009 aikana 876,4 (1 687,9) miljoonaa euroa. Koko lainakanta oli vuoden päättyessä 3 211,8 (2 695,6) miljoonaa euroa kertyneet korot mukaan lukien. Lainasaamisten tuotto oli 4,0 (4,9) prosenttia.

Yritysrahoituksen lainakanta, milj. euroa

	1999	2004	2009	Tuotto-%
Takaisinlainat	1 456,8	710,2	1 762,7	4,1
Sijoituslainat	234,0	400,6	1 449,0	3,8
Yhteensä				
(sisältää kertyneet korot)	1 690,8	1 110,9	3 211,8	4,0
Osuus sijoituksista %	13	6	13	

Edellä mainitut sijoitukset yhteensä muodostavat korkosijoitusten luokan. Kaikkiaan näiden sijoitusten osuus sijoituskannasta oli 50,6 (54,6) prosenttia ja tuotto 12,6 (–3,6) prosenttia.

Noteerattujen ja noteeraamattomien osakesijoitusten sekä pääomasijoitusten osuus sijoituksista oli 34,7 (30) prosenttia. Niiden arvo nousi vuonna 2009 pörssikurssien nousun ja

osakkeiden ostojen seurauksena 8 730,8 (6 168,8) miljoonaan euroon. Kotimaisten osakesijoitusten osuus tästä oli noin 41,1 (35,3) prosenttia eli noin 3 218,2 (2 463,0) miljoonaa euroa. Noteeratuista osakesijoituksista kotimaisten osuus oli 40,9 (39,5) prosenttia. Osakesijoitusten käyvin arvoin laskettu tuotto kohosi 28,3 (–39,3) prosenttiin.

Osake-, valuutta- ja korkojohdannaisia käytetään sekä suojaustarkoituksiin että sijoitusjakauman muokkaamiseen. Johdannaisten käytön seurauksena osakesijoitusten riskin mukainen määrä poikkesi vuoden lopussa niiden markkina-arvon mukaisesta määrästä. Työeläkelaitosten yhdessä sopimalla tavalla laskettuna niiden riskin mukainen määrä oli 8 133,3 miljoonaa euroa eli 32,3 prosenttia sijoituksista. Korkojohdannaisten vaikutus on huomiotu edellä ilmoitetussa joukkolainasalkun keskimääräisessä juoksuaajassa.

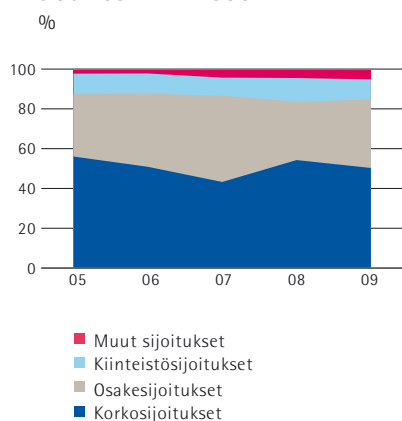
Ilmarisen omistajapolitiikan vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti sijoituskohteen kanssa käynnistetään vaikuttamisprosessi, mikäli sen toiminta ei vastaa Ilmarisen sijoituskohteilleen asettamia kriteerejä. Mikäli vaikuttamisprosessi ei johda haluttuun lopputulokseen, sijoitus myydään. Lisäksi sellaisten sijoituskohteiden hankkimisesta pitäydytään, joiden toiminta ei täytä asetettuja kriteereitä. Vuoden 2009 aikana käytiin kahdentoista eri yhtiön kanssa aktiivisia vaikuttamisprosesseja, joista kaksi saatiin vuoden aikana päätökseen.

Kiinteistösijoitukset olivat vuoden 2009 lopussa 2 577,9 (2 509,5) miljoonaa euroa. Muutos edelliseen vuoteen oli 2,7 prosenttia. Kiinteistösijoitusten osuus oli 10,2 (12) prosenttia, josta epäsuoria sijoituksia oli 1,4 prosenttiyksikköä. Suoraan omistettuja kiinteistöjä oli 2 236,2 miljoonaa euroa. Talouden taantumasta huolimatta Ilmarisen kiinteistöjen käyttöaste säilyi korkeana ja oli vuoden lopussa 95,8 (94,9) prosenttia.

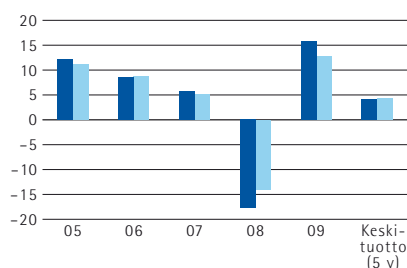
Yhtiön kiinteistösijoitusten kokonaistuotto oli –0,6 (6,1) prosenttia. Suoraan omistettujen kiinteistöjen tuotto oli 5,0 (8,3) prosenttia, mikä sisältää kiinteistöjen käypien arvojen tarkistuksen –12,2 miljoonalla eurolla. Epäsuorien kiinteistösijoitusten tuotto oli –27,1 (–5,2) prosenttia.

Hyödykesijoitukset sekä sijoitukset absoluuttisen tuoton

SIJOITUSVARALLISUUDEN RAKENNE



SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO KÄYVIN ARVOIN, %



* Lähde: Tilinpäätösten ennakotiedot v. 2009 osalta

rahastoihin kuuluvat TELAn tuotonlaskentatyöryhmän suositusten mukaisessa jaottelussa muihin sijoituksiin. Vuoden lopussa muiden sijoitusten osuus oli noin 4,5 (3,8) prosenttia sijoitusvarallisuuden markkina-arvosta. Tästä absoluuttisen tuoton rahastojen osuus oli 2,2 miljoonaa euroa ja hyödykesijoitusten osuus 3,2 miljoonaa euroa. Absoluuttisen tuoton rahastot tuottivat keskimäärin 11,8 prosenttia sitoutuneelle pääomalle.

Riskienhallinta

Ilmarisen riskienhallinnan tavoitteena on estää yhtiön toimintaa uhkaavien riskien toteutuminen, minimoida toteutuneiden riskien aiheuttamat taloudelliset ja muut vahingot sekä turvata toiminnan jatkuvuus. Tavoitteena on toisaalta, että yhtiö voi hyödyntää hallitun riskinoton tarjoamat mahdollisuudet liiketoiminnassa, erityisesti sijoitustoiminnassa. Olennaisinta on vakuutettujen, eläkkeensaajien ja vakuutuksenottajien oikeuksien turvaaminen kaikissa tilanteissa.

Vastuuvelan kate lasketaan käyvin arvoin, ja katesäännösten päätarkoituksena on riskikeskittymien välttäminen. Sijoitusten luokittelu tapahtuu sekä katesäännöksissä että vakavaraisuusvaatimuksia laskettaessa samojen periaatteiden mukaisesti ja sijoitusten todelliseen riskiin perustuen. Ilmarinen kantaa vastuuvellansa kattamiseen ja tuottovaatimukseen liittyvän sijoitusriskin. Osakesijoitusten hintariskistä kannetaan kuitenkin koko työeläkejärjestelmän tasolla osuus, joka 22.12.2008 lukien on vastannut kymmentä prosenttia kaikista sijoituksista. Sijoitustoiminnan riskienhallinnan viitekehystenä toimii työeläkevakuutusyhtiöiden yhteinen vakavaraisuussäännöstö.

Ilmarisella on yhtiön koko toiminnan kattava, hallituksen vuosittain hyväksymä riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallinnan yhtiötasoisista koordinoitua ja kehittämistä varten on liiketointi- ja tukiyksiköiden edustajista muodostuva riskienhallinta-toimikunta, joka päivittää puolivuositain yhtiöön kohdistuvien riskien kartoituksen ja arvioinnin yhtiön toiminnan kannalta. Riskianalyysi käsiteltiin ja riskienhallintasuunnitelma vahvistettiin

hallituksen tarkastusvaliokunnassa ja hallituksessa tammikuussa 2010.

Sijoitustoiminnan riskienvalvonta ja hallitusraportointi sisältyvät yhtiön aktuaaritoimesta ja riskienhallinnasta vastaavan johtajan vastuualueeseen. Näin varmistetaan sijoitustoiminnan raportoinnin ja riskienhallinnan riippumattomuus riskiä ottavasta toiminnasta. Yhtiötasoisien riskienhallinnan kehittämiseksi on tuleville vuosille vahvistettu kokonaissuunnitelma.

Riskienhallintaa selostetaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

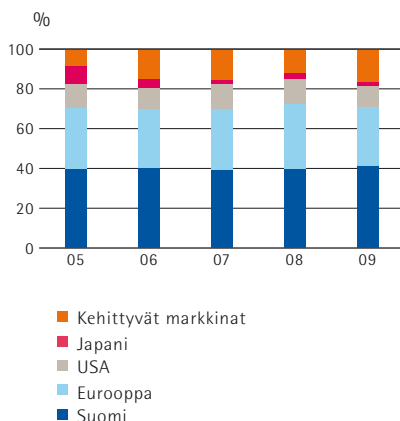
Henkilöstö

Ilmarinen konsernissa oli vuonna 2009 töissä keskimäärin 658 henkilöä, kun vastaava määrä vuotta aikaisemmin oli 655. Emoyhtiö Ilmarisessa työssä olevia oli keskimäärin 536 (529). Tässä luvussa on mukana 72 (65) osa-aikaista työntekijää, joiden työpanos on keskimääriä laskettaessa oikaistu koko-aikaisten henkilöiden työaikaa vastaavaksi. Perhevapailla ja muilla palkattomilla vapailla oli vuoden aikana keskimäärin 52 (62) henkilöä. Vuoden lopussa työsuhhteessa emoyhtiö Ilmariseen oli 586 (573) henkilöä, joista vakituksessa työsuhhteessa oli 558 (539).

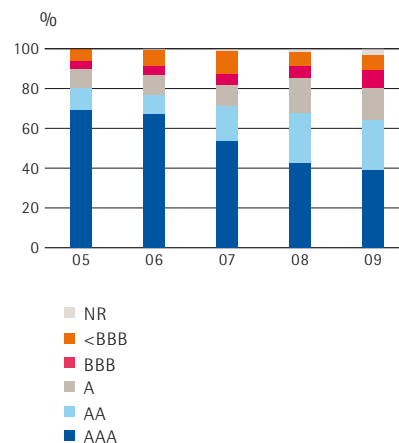
Ilmarisen arvot päivitettiin arvoprosessissa, johon osallistui yhtiön henkilöstöstä suuri osa. Myös Ilmarisen hallitus sekä asiakkaiden ja vakuutettujen neuvottelukunnat evästivät prosessia. Uudet arvot ovat: avoimesti, vastuullisesti, yhdessä menestyen.

Yhtiön henkilöstöstrategia päivitettiin ja sen tavoitteita alettiin viedä käytäntöön jo vuoden 2009 puolella. Strategian keskeisiä tavoitteita ovat hyvä johtaminen, strateginen henkilöstösuunnittelu, menestymistä tukeva palkitseminen, hyvä tunnettuus ja houkuttelevuus työnantajana sekä innovoiva ja kehittyvä työyhteisö. Ilmarinen osallistui ensimmäisen kerran Paras työpaikka -tutkimukseen ja sijoittui toiseksi suurten yritysten sarjassa. Tutkimuksen tulosten pohjalta on tunnistettu vuoden 2010 kehittämiskohteet.

NOTEERATTUJEN OSAKKEIDEN (ML. RAHASTOT)
MAANTIETEELLINEN JAKAUMA



JOUKKOLAINOJEN (ML. KORKORAHASTOT)
LUOTTOLUOKITUSJAKO



Tietotekniikka

Alkuvuoden aikana arvioitiin vaihtoehtoja eläkkeiden ratkaisutoiminnan ja neuvontapalvelujen kehittämiseksi ja päätettiin etene- mistavasta vuoden 2012 toiminta- ja tietojärjestelmämuutoksiin valmistautumiseksi. Vakuutustuotannon järjestelmämuutoksen ensimmäinen vaihe valmistui ja otettiin käyttöön. Loppuvuonna valmistui strategisten tavoitteiden pohjalta laadittu toiminnan ja tietojärjestelmien kehitysohjelma, joka antaa peruslinjat tulevien vuosien uudistushankkeille ja tietotekniikan hallitulle kehittä- miselle. Tietotekniikan johtamista ja organisointia uudistettiin yhtiönlajauista kehittämistä ja kokonaiskustannusten hallintaa silmällä pitäen käynnistämällä alkuvuodesta liiketoimintoja pal- velevan tietotekniikkalinjan toiminta. Samassa yhteydessä otettiin käyttöön uudet sisäiset johtamiskäytännöt sekä toimittajien ohja- uksen ja palvelujenhallinnan menettelyt.

OP-Pohjola-ryhmän, Ilmarisen ja Tiedon yhteinen käyttöpal- velujen muutoshanke saatiin päätökseen. Ilmarisen käyttöpalvelut tuottaa nyt yhteisyritys Finanssidata yhdessä Tiedon kanssa.

Uusi järjestely on tavoitteiden mukaisesti parantanut Ilmarisen tietotekniikkapalvelujen luotettavuutta ja tuonut kustannussääs- töjä. Tietojärjestelmien kehittämistä ja ylläpitoa koskevaa Tieto- yhteistyötä arvioitiin päättyvän perussopimuskauden pohjalta ja muuttuneen tietotekniikkapalvelujen markkinatilanteen valossa. Syksyllä päätettiin uudesta markkinoiden tarjontaa hyödyntävästä hankintamallista, jonka linjausten mukaisesti sovittiin Tiedon kanssa yhteistyön jatkoa ja Tietoilmarisen tulevaa toimintaa kos- kevista periaatteista.

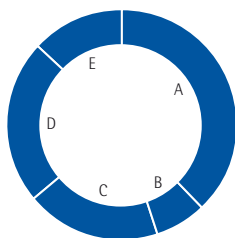
Liikekulut

Ilmarisen kustannustehokkuus säilyi tilivuonna hyvänä. Vakuu- tusmaksun hoitokustannustulolla rahoitettavat kulut kasvoivat 4,2 miljoonalla eurolla eli 5,0 prosenttia. Hoitokulusuhde eli edellä mainittujen liikekulujen suhde saatuihin hoitokustannus- osiin oli 76 (71) prosenttia. Toiminnan tehokkuus koituu asiakas- hyvitysten kautta Ilmarisen asiakkaiden hyväksi.

KIINTEISTÖSIJOITUSTEN RAKENNE

31.12.2009

Yhteensä 2 577,9 milj. €



a. Toimistokiinteistöt	38 %
b. Liikekiinteistöt	7 %
c. Asuinkiinteistöt	19 %
d. Muut suorat sijoitukset	23 %
e. Epäsuorat sijoitukset	13 %

Ilmarisen kokonaisliikekulut olivat yhteensä 121,4 (113,5) miljoonaa euroa eli 6,9 prosenttia korkeammat kuin edellisenä vuonna. Henkilöstökustannukset ja tietotekniikkapalveluiden kustannukset nousivat molemmat noin neljä miljoonaa euroa, mikä selittää kokonaisliikekulujen nousun. Tietotekniikkakustan- nuksia nosti merkittävästi AREK-kustannus, joka nousi 9,6 mil- joonaan euroon eli 26 prosenttia. Lakisääteiset maksut rahoitetaan erillisellä vakuutusmaksuun sisältyvällä lakisääteisten maksujen osalla. Nämä maksut ovat Eläketurvakeskuksen kustannusosuus, Vakuutusvalvontaviraston valvontamaksu ja oikeushallintomaksu.

Sijoitustoiminnan liikekulut olivat 14,1 (11,2) miljoonaa euroa eli 0,6 promillea sijoitusten yhteismäärästä. Ne rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Työkyvyn ylläpitotoiminnan kulut, jotka rahoitetaan vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla, olivat 6,9 (4,9) miljoonaa euroa. Kustannuserän kasvu selittyy asiakkaiden työkyvyn ylläpitoon tehdyistä panos- tuksista, kuten esimerkiksi koulutuksesta.

Hallinto ja organisaatio

Ilmarisen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 19.11.2009 sil- loisen puheenjohtajistonsa jatkamaan tehtävässään vuonna 2010. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimii siten myös vuonna 2010 Metso Oyj:n toimitusjohtaja, vuorineuvos Jorma Eloranta, ja varapuheenjohtajina jatkavat Tekniikan Akateemisten Liitto TEK:n hallituksen puheenjohtaja Merja Strengell sekä Kone Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin. Strengell toimii puheen- johtajan ensisijaisena varahenkilönä.

Ilmarisen hallituksen nelivuotinen toimikausi päättyi 31.12.2009. Hallintoneuvosto nimitti kokouksessaan 19.11.2009 uusina jäseninä hallitukseen SAK:n puheenjohtaja Lauri Lylyn ja Nokia Oyj:n rahoitusjohtaja Kristian Pullolan sekä uudeksi varajäseneksi Vallila Interior Oy:n toimitusjohtaja Anne Bernerin. Hallituksesta jäivät pois Lauri Ihalainen ja Jukka Hienonen. Arto Hiltunen on eronnut hallituksesta 1.1.2010 lukien. Muilta osin hallituksessa jatkavat entiset jäsenet ja varajäsenet.

Hallituksen kokoonpano on 1.1.2010 alkaen seuraava: toimi- tusjohtaja Jukka Alho (Itella Oyj), toimitusjohtaja George Berner (Berner Oy), toimitusjohtaja Leif Fagnäs (EK), pääjohtaja Reijo Karhinen (OP-Pohjola-ryhmä), pääsihteeri Leila Kostainen (STTK), puheenjohtaja Lauri Lyly (SAK), toimitusjohtaja Leena Niemistö (Oy Dextra Ab), rahoitusjohtaja Kristian Pullola (Nokia Oyj), toimitusjohtaja Hannu Syrjänen (Sanoma Oyj), toimitus- johtaja Markku Vesterinen (Suomi-yhtiö) ja puheenjohtaja Matti Viljanen (Akava).

Hallituksen varajäsenet alkaneella nelivuotiskaudella ovat puheenjohtaja Riku Aalto (Metallityöväen Liitto), toimitusjohtaja Anne Berner, toimitusjohtaja Timo Parmasuo (Meconet Oy) ja lakiasiaintoiminnan johtaja Hannu Rautiainen (EK). Hallituksen varajäsenet kutsutaan aina hallituksen kokouksiin, mutta varajäsenellä on äänioikeus ainoastaan silloin, kun vastaava varsinainen jäsen ei ole paikalla.

Hallitus valitsi kokouksessaan 27.1.2010 puheenjohtajakseen edelleen toimitusjohtaja Hannu Syrjäsen. Varapuheenjohtajikseen hallitus valitsi puheenjohtaja Lauri Lylyn ja toimitusjohtaja Leif Fagnäsin. Lyly toimii puheenjohtajan ensisijaisena varamiehenä.

Puheenjohtajisto toimii myös hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokuntana.

Tarkastusvaliokuntaan kuuluvat toimitusjohtaja George Berner puheenjohtajana sekä pääsihteeri Leila Kostinen ja lakiasiainjohtaja Hannu Rautiainen jäseninä.

Ilmarisen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 19.11.2009 myös vaalivaliokunnan jäsenet. Vaalivaliokunnan toimikausi alkoi heti ja päättyy vuoden 2009 viimeisen hallintoneuvoston kokouksen päättyessä.

Vaalivaliokunnan puheenjohtajana jatkaa vuorineuvos Jorma Eloranta ja varapuheenjohtajana puheenjohtaja Esa Vilkkunen. Valiokunnan muut jäsenet ovat hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin, pääsihteeri Leila Kostinen, toimitusjohtaja Hannu Syrjänen sekä puheenjohtaja Matti Viljanen. Vaalivaliokunnan kuudesta jäsenestä puolet on vakuutuksenottajien ja puolet vakuutettujen hallintoneuvoston edustajien ehdottamia henkilöitä.

Ilmarinen antaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

Ilmarisen tilintarkastajina ovat toimineet Ernst & Young Oy ja Harri Pärssinen KHT.

Ilmarisen organisaatiota muutettiin 1.1.2010 alkaen. Vakuutus- ja korvaustoiminta sekä niihin liittyvä asiakaspalvelu keskitettiin eläkevakuutukset-linjalle ja asiakkuuksien hoito asiakkuudet-linjalle. Aktuaaritoimi ja riskienhallinta erotettiin omaksi linjakseen entiseltä talous ja riskienhallinta -linjalta. Markkinoinnin asemaa vahvistettiin keskittämällä siihen liittyviä toimintoja asiakkuudet-linjalle, jolle kuuluvat myös asiakasyritysten työhyvinvoinnin kehittämiseen liittyvät asiat. Henkilöstön kehittämistä painotettiin viestintä- ja henkilöstölinjan sisäisillä muutoksilla.

Organisaatiomuutoksella tavoitellaan selkeämpää yhteyttä yhtiön strategiaan. Se johti myös vastuualueuuutuksiin yhtiön johtoryhmän eräiden jäsenten kesken. Toimintamallia työstetään eri linjoilla vielä kevään aikana. Tavoite on, että sen viimeisetkin yksityiskohdat ovat vakiintuneet elokuuhun 2010 mennessä.

Konserni

Ilmarisen konserniin kuuluu emoyhtiö Ilmarisen lisäksi pääasiassa kiinteistöyhtiöitä. Tietolmarinen kuuluu Ilmarisen konserniin äänivallan perusteella, sillä Ilmarisen osuus Tietolmarisen osakkeiden tuottamista äänistä on 70 prosenttia, vaikka osuus osakepääomasta on 30 prosenttia. Tytäryhtiöiden lukumäärä oli 31.12.2009 yhteensä 151. Vakuutusosakeyhtiö Garantia on Ilmarisen osakkuusyhtiö.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi ja Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö ovat Ilmarisen omistusyhteisyyksiä.

Takuupääoma

Ilmarisella on 22 994 653,31 euron suuruinen takuupääoma, joka jakautuu 13 672 takuuosuuteen. Takuupääoman omistajat ja näiden osuudet takuupääomasta olivat 31.12.2009 seuraavat:

	Takuuosuuksia	%-osuus
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	13 412	98,1
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	260	1,9
Yhteensä	13 672	100,0

Tulevaisuuden näkymät

Taloudet ovat useimmilla markkina-alueilla kääntyneet kasvuun. Lähtötaso on koetun taantuman jäljiltä kuitenkin matala ja on epävarmuutta siitä, osoittautuuko kasvu kestäväksi vai laantuuko se elvytystoimien mentyä ohi. On myös vaikea ennustaa, miten pitkällä viipeellä Suomen kansantalous pääsee mukaan myönteiseen kehitykseen. Työeläkejärjestelmän talouden kannalta tärkeä työllisyysaste kääntyy nousuun vasta selkeän talouskasvun myötä. Työssä jaksamisen, työurien pituuden ja työhyvinvoinnin parantamiseksi tehdyn työn vaikutukset eläkkeelle siirtymisen myöhentymiseen riippuvat siitä, kuinka nopeasti talous nousee taantumasta.

Myös sijoitustoiminnan toimintaympäristöön liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Vuonna 2010 osakekursseissa ei toistaiseksi ole tapahtunut olennaisia muutoksia, ja Ilmarisen vakavaraisuusaste on ajoittain ollut vuoden vaihteen tasolla ja ajoittain hieman sen yläpuolella. Lähikuukausien kurssikehitys riippuu siitä, miten luottamus yritysten liiketoiminnan kasvuun ja kannattavuuteen taantuman jälkeen säilyy markkinoilla. Uusia korkosijoituksia rasittaa matala nimelliskorkotaso ja joukkolainasijoituksia uhka inflaation mahdollisesta kiihtymisestä siinä vaiheessa, kun valtiontalouksien tasapainoa ryhdytään palauttamaan. Mikäli kasvu ei pääse vauhtiin, yritysten toimintaympäristö säilyy vaikeana. Tällöin on riski, että vakuutusmaksuista aiheutuvat luottotappiot kasvavat ja toimitilojen kysyntä heikkenee.

Tässä vaikeana säilyvässä toimintaympäristössä yhtiön menestys riippuu erityisen paljon sen kilpailukyvyistä. Oman toiminnan kehittämisen rinnalla yhtiön vahvimpia kilpailuvaltteja on kumppanuus OP-Pohjola-ryhmän kanssa, jolla on maanlaajuinen palveluverkko ja kattava finanssialan palveluvalikoima.

Ilmarinen on terävöittänyt strategiaansa, vahvistanut sen systemaattista toimeenpanoa ja mukauttanut organisaationsa sitä tukemaan. Yhtenä vakavaraisimmista työeläkeyhtiöistä sillä on edellytykset jatkaa pitkän aikavälin hyviä tuottoja tavoittelevaa sijoitustoimintaansa. Yhtiön kustannustehokkuuden parantaminen edelleen on keskeisiä lähivuosien tavoitteita. Sijoitustoiminta ja kustannustehokkuuden vahvistuminen tukevat yhtiön kykyä maksaa merkittäviä hyvityksiä asiakkailleen. Ilmarinen arvioikin suhteellisen asemansa työeläkeyhtiöiden hyvityskilpailussa säilyvän pitkällä aikavälillä hyvänä.

TULOSLASKELMA

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2009	2008	2009	2008
Vakuutustekninen laskelma				
Vakuutusmaksutulo	3 184,1	3 264,4	3 184,1	3 264,4
Sijoitustoiminnan tuotot	5 759,8	5 820,7	5 744,4	5 801,3
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-3 089,7	-2 727,6	-3 088,9	-2 726,4
Korvausvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-324,1	-842,1	-324,1	-842,1
Vastuunsiirrot	14,1	281,8	14,1	281,8
Kannansiirrot	-3,9	-	-3,9	-
	-313,9	-560,3	-313,9	-560,3
	-3 403,6	-3 287,9	-3 402,8	-3 286,6
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-1 672,8	2 890,3	-1 672,8	2 890,3
Vastuunsiirrot	23,3	689,0	23,3	689,0
Kannansiirrot	-5,6	-	-5,6	-
	-1 655,0	3 579,4	-1 655,0	3 579,4
Liikekulut	-72,9	-74,4	-71,4	-72,8
Sijoitustoiminnan kulut	-3 805,8	-9 294,1	-3 797,3	-9 290,3
Vakuutustekninen tulos	6,7	8,1	2,0	-4,7
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Vakuutustekninen tulos	6,7	8,1	2,0	-4,7
Muut tuotot	0,7	1,2	2,0	1,9
Muut kulut	-1,4	-1,5	-1,3	-1,4
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-2,7	-3,7	-3,4	-4,3
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	3,4	4,1	-0,7	-8,5
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos	0,5	1,9	-	-
	0,5	1,9	-	-
Vähemmistöosuudet	-	-	-0,8	-0,8
Tilikauden voitto (tappio)	3,9	6,0	-1,5	-9,3

TASE

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2009	2008	2009	2008
Vastaavaa				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	0,8	1,0	0,8	1,1
Ennakkomaksut	2,1	–	2,1	–
	2,9	1,0	2,9	1,1
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	1 205,0	1 178,9	1 752,4	1 644,3
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	605,9	521,1	–	–
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä	7,0	7,4	7,0	7,4
	1 817,8	1 707,4	1 759,4	1 651,6
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäyksissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	0,2	0,2	–	–
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäyksissä	16,0	16,0	15,6	14,8
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä	13,5	15,1	13,5	15,1
	29,6	31,3	29,0	29,9
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	9 617,8	6 950,4	9 617,8	6 950,4
Rahoitusmarkkinavälineet	8 117,0	7 688,1	8 117,0	7 688,1
Kiinnelainasaamiset	1 206,5	1 048,6	1 206,5	1 048,6
Muut lainasaamiset	1 967,0	1 610,4	1 967,0	1 610,4
Talletukset	169,0	30,6	173,7	35,7
	21 077,3	17 328,1	21 082,0	17 333,1
	22 924,8	19 066,8	22 870,5	19 014,7
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	77,6	117,9	77,6	117,9
Muut saamiset	2 245,0	2 181,7	2 240,6	2 178,8
	2 322,5	2 299,6	2 318,2	2 296,7
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	1,6	2,4	1,8	2,7
Muut aineelliset hyödykkeet	1,7	1,8	1,7	1,8
	3,4	4,2	3,5	4,4
Rahat ja pankkisaamiset	90,7	120,3	91,8	121,0
	94,0	124,4	95,3	125,4
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat	195,4	170,1	195,6	170,3
Muut siirtosaamiset	12,2	166,9	12,5	167,2
	207,6	337,0	208,0	337,5
Vastaavaa yhteensä	25 551,8	21 828,9	25 494,9	21 775,3

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2009	2008	2009	2008
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Takuupääoma	23,0	23,0	23,0	23,0
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	72,0	67,5	72,0	67,5
Muut rahastot	–	–	0,6	0,6
	72,0	67,5	72,6	68,1
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	–	–	–36,0	–20,7
Tilikauden voitto (tappio)	3,9	6,0	–1,5	–9,3
	98,9	96,5	58,0	61,1
Vähemmistöosuudet	–	–	21,4	22,0
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero	7,8	8,3	–	–
	7,8	8,3	–	–
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu	13 827,9	12 155,1	13 827,9	12 155,1
Korvausvastuu	8 781,8	8 457,7	8 781,8	8 457,7
	22 609,7	20 612,8	22 609,7	20 612,8
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta	29,4	18,6	29,4	18,6
Lainat rahoituslaitoksilta	–	–	0,2	0,2
Muut velat	2 360,4	831,4	2 329,7	798,1
	2 389,8	850,1	2 359,3	816,9
Siirtovelat	445,6	261,2	446,4	262,5
Vastattavaa yhteensä	25 551,8	21 828,9	25 494,9	21 775,3

RAHOITUSLASKELMA

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2009	2008	2009	2008
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	3,4	4,1	-0,7	-8,5
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	1 996,9	-2 048,3	1 996,9	-2 048,3
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-328,3	3 848,3	-330,6	3 848,0
Suunnitelman mukaiset poistot	11,3	12,5	45,5	45,4
Muut oikaisut	-891,1	1 030,8	-890,3	1 032,9
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	792,1	2 847,5	820,7	2 869,5
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	106,5	85,8	108,0	84,4
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	1 724,1	10,9	1 726,4	7,1
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	2 622,7	2 944,1	2 655,1	2 961,0
Maksetut välittömät verot	-2,7	-3,7	-3,4	-4,3
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	2 620,1	2 940,4	2 651,7	2 956,6
Liiketoiminnan rahavirta	2 620,1	2 940,4	2 651,7	2 956,6
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-20 064,2	-22 838,0	-20 048,3	-22 781,1
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	17 418,4	19 963,5	17 370,7	19 890,3
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-2,4	-0,2	-1,7	-0,2
Investointien rahavirta	-2 648,2	-2 874,8	-2 679,3	-2 890,9
Rahoituksen rahavirta				
Maksetut takuupääoman korot ja muu voitonjako	-1,5	-1,6	-1,5	-1,6
Rahoituksen rahavirta	-1,5	-1,6	-1,5	-1,6
Rahavarojen muutos	-29,6	64,0	-29,1	64,1
Rahavarat tilikauden alussa	120,3	56,2	121,0	56,8
Rahavarat tilikauden lopussa	90,7	120,3	91,8	121,0

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös laaditaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölain sekä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti. Lisäksi tilinpäätöksessä noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia laskuperusteita sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään emoyhtiön lisäksi kaikki tytäryritykset, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Ilmarisen tytäryritykset, tietotekniikkapalveluja Ilmariselle tuottavaa tytäryhtiötä lukuun ottamatta, ovat kiinteistöyhtiöitä.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myydyt yhtiöt yhdistellään myyntihetkeen saakka. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Konsernin keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva jaetaan tytäryhtiöiden omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan.

Kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin tehdyt arvonalentumiset, arvonalentumisen palautukset ja arvonorotukset on peruutettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Vastaavat kirjaukset on käypien arvojen puitteissa kohdistettu konsernitaseessa tytäryhtiöiden omistamille kiinteistöille.

Osakkuusyrittiset eli yritykset, joiden osakkeiden tuottamasta äänimäärästä Ilmarisen konsernin omistus on 20–50 prosenttia, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

20–50 prosentin omistuksia asunto- ja kiinteistöyhtiöistä ei kuitenkaan yhdistellä. Tämän merkitys konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konsernituloslaskelmaan sisältyy konsernin osuus osakkuusyrittisten tuloksista. Konsernitaseessa osakkuusyrittisten hankintameno on lisätty konsernin osuus hankinnan jälkeen kertyneistä tuloksista.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelmapois- toilla vähennetyn hankintamenon määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Hankintameno sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin kiinteistösijoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu. Suunnitelmapoisto vähennetään myös rakennuksiin kohdistuvista tuloutetuista arvonorotuksista.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin osakkeiden arvoja on aiempina vuosina korotettu.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään hankintamenon tai tätä alemman todennäköisen arvon määräisinä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei kuitenkaan kirjata. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi.

Hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet esitetään taseessa pysyvillä arvonalennuksilla vähennetyn hankintamenon määräisenä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

Saamisiksi katsottavat sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintameno käyvän arvon nousua vastaavalta osuudelta.

Tilikauden aikana on käytetty osake-, korko-, luottoriski-, raaka-aine- ja valuuttajohdannaisia. Kirjanpidossa ei sovelleta suojauslaskentaa, vaikka osa johdannaisliiketoimista toimii tehokkaina suojauksina. Vakavaraisuudessa ja katelaskennassa on käsitelty suojaavina kaikki valuuttajohdannaiset, jotka olivat tilinpäätöshetkellä tehokkaita suojauksia. Johdannaissopimukset merkitään taseeseen hankintamenon määräisinä tai sitä alempaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti tai sopimuskokonaisuuksina, jos yksittäiset sopimukset on määritelty tekohetkellä kuuluvaksi samaan johdannaiss strategiaan. Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Johdannaissopimusten kirjanpitoikäsihtelyyn tehdyt muutokset 1.1.2009 alkaen muuttivat tuloslaskelmaerien sisältöä. Vertailuvuoden luvut on muutettu vastaavasti.

Johdannaissopimuksista aiheutuvat vastuut ja johdannaiskaupan vakuudeksi annetut sekä taseeseen sisällyttämättömät vastaanotetut vakuudet on eritelty liitetiedossa. Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa käteisenä saatu vakuus on kirjattu velaksi taseeseen. Saatuja arvopaperivakuuksia ei ole edelleen myyty.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Hankintamenuon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset ja muut saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon.

Suunnitelmapoistojen perusteet

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Rakennusten ja rakennelmien suunnitelman mukaiset poistot on laskettu rakennuskohtaisesta hankintamenusta ja tuloutetusta arvonorotuksesta rakennuksen arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin.

Uusina hankittujen kiinteistöjen poistoajat ovat:

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Rakennusten ainesosat	10 vuotta
Muut aktiivat	EVL
Tuloutetut arvonorotukset	kuten rakennus

Joillekin kiinteistöille on määritetty 20 prosentin jäännösarvo.

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykeryhmäkohtaisesta hankintamenusta hyödykeryhmän arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin.

Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet (atk-ohjelmien käyttöoikeudet)	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	5 vuotta
Muu kalusto	10 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät arvonorotusrahastoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus oikaistaan tulosvaikutteisesti ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseessa.

Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kerrotaan tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankintamenu sekä sijoitusten ja johdannaissopimusten kirjanpitoarvo ja käypä arvo. Kahden ensiksi mainitun arvonorotus muodostuu sijoitusten arvonorotuksista. Kahden viimeksi mainitun arvonorotus osoittaa taseeseen kirjaamattomat arvostuserot.

Kiinteistösijoitusten käypä arvo on määritetty kohteittain käyttäen ensisijaisesti tuottoarvomenetelmää. Sitä täydentävänä menetelmänä on käytetty kauppa-arvomenetelmää, jonka perustana ovat alueelliset kauppahintatilastot. Arvioinnissa on otettu huomioon mm. kiinteistön käyttötarkoitus, kunto sekä olemassa olevat vuokrasopimukset ja vallitseva markkinavuokrataso. Kiinteistösijoitusten vuosittaiseen käyvän arvonorot määrittämiseen osallistuvat ulkopuoliset kiinteistöarvioijat ja yhtiön omat asian tuntijat.

Noteerattujen osakkeiden käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä ostokurssia tai sen puuttuessa kaupankäyntikurssia. Sijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty viimeisintä saatavissa ollutta hallinnointiyhtiön ilmoittamaa rahasto-osuuden arvoa. Pääomarahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta tai sen puuttuessa hankintamenua. Muiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään jäljellä olevaa hankintamenua tai todennäköistä luovutushintaa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Rahoitusmarkkinavälineiden käypä arvo perustuu ensisijaisesti markkinahintoihin. Ellei markkinahintaa ole saatavissa tai sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään ulkopuolisten tahojen antamia arvostuksia tai käypä arvo laskeaan käyttäen yleisesti hyväksyttyjä markkinahinnan laskentamalleja tai käypänä arvona käytetään hankintahintaa.

Johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti markkinahintaa tai vastapuolen arvioimaa todennäköistä luovutushintaa. Tarkempi selvitys johdannaisten käyvän arvonorot määrittämisestä on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

Vakuutustekninen vastuuvélka

Vakuutusopimuksista aiheutuva vastuu kirjataan vastuuvélaksi. Sen muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevaisuudessa myönnettävistä éläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta ja korvausvastuu jo maksettavana olevista éläkkeistä yhtiölle aiheutuvaa vastuuta.

Vastuuvélka on laskettu sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisävakuutusvastuu, joka on toimintapääomaan luettava erä, sekä ositettu lisävakuutusvastuu, joka sisältää vakuutuksenottajille tuleviin asiakashyvityksiin varatun määrän.

Vuodesta 2007 alkaen vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osaketuottosidonnainen lisäakuutusvastuu, jonka määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta. Osa-
ketuottoihin sidottu osuus vastuuvälästä oli vuonna 2007 kaksi prosenttia ja vuodesta 2008 alkaen kymmenen prosenttia.

Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusvastuu, jolla varaudutaan sellaisiin vuosiin, joina riskin kattamiseen tarkoitettut vakuutusmaksun osat eivät riitä niillä katettaviin korvauksiin.

Tilikauden voitto ja oma pääoma

Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamat laskuperusteet määrittelevät lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön tilikauden kirjanpidollisen tuloksen käytön erikseen tasoitusvastuun muutokseen, osittamattoman ja ositetun lisäakuutusvastuun muutokseen sekä tuloslaskelman voittoon.

Liitetietona esitetään yhtiön oman pääoman jakautuminen takuupääoman omistajien ja vakuutuksenottajien kesken sekä laskelma voitonjakokelpoisista varoista.

Toimintapääoma

Finanssivalvonta valvoo vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta. Keskeisimpänä mittarina käytetään toimintapääomaa, jolla tarkoitetaan käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotusta. Vastuuvälästä ei tällöin lueta em. osittamatonta lisäakuutusvastuuta, jolla varaudutaan sijoitustoiminnan riskeihin. Lisäksi finanssikriisin johdosta säädetyn poikkeuslainsäädännön perusteella vuosina 2008–2010 osa vastuuvälästä sisältyvästä tasausvastuusta rinnastetaan toimintapääomaan. Toimintapääoman ja oman pääoman on täytettävä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetty vaatimukset.

Toimintapääoma esitetään liitetiedoissa.

Käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen erotuksen muutos eli arvostuserojen muutos edellisestä tilikaudesta on osa tilikauden kokonaistulosta ja näkyy toimintapääoman muutoksena.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja aikaisempien tilikausien suoriteperusteiset verot.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero on merkitty mahdollisen vähemmistöosuuden erottamisen jälkeen omaan pääomaan ja konsernituloslaskelmassa niiden muutos sisältyy tilikauden tulokseen.

Ilmarinen ei merkitse laskennallisia verovelkoja ja -saamia emoyhtiön taseeseen eikä konsernitaseeseen eikä myöskään vähennä laskennallista verovelkaa toimintapääomasta, koska näiden velkojen ja saamisten realisoitumista ei voida pitää lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön ja sen konsernin tilinpäätöksessä todennäköisenä.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot muutetaan Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisu-eriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

Toimintokohtaiset liikemenot ja poistot

Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikutteisten menojen poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvausten ja työkyvyn ylläpidon hoitamiseen liittyvä kuluosuus sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja sijoitusten hoitamiseen liittyvä kuluosuus sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Lakisääteiset maksut sisältyvät hallintokuluihin. Muissa kuluissa esitetään muusta toiminnasta aiheutuneet kulut. Rakennusten suunnitelmapoistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilökunnan sekä hallituksen ja hallintoneuvoston luottamustoimissa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Sitä on täydennetty vapaaehtoisilla lisäakuutuksilla. Johdon eläkejärjestelyt on selostettu liitetiedoissa.

Tilivuoteen kohdistuvat eläkemenot on kirjattu suoriteperusteisesti kuluiksi.

Tunnusluvut ja analyysit

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit on laskettu ja esitetty Finanssivalvonnan liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden tunnusluvut ja analyysit esitetään käyvin arvoin.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan erikseen kullekin sijoituslajille sekä sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Laskennassa käytetään ns. Modified Dietz -kaavaa, jossa sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakauden puolivälistä kauden loppuun.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Milj. € 2009 2008

Vakuutusmaksutulon erittely

Ensivakuutus

TyEL:n mukainen perusvakuutus		
Työnantajan osuus	2 346,5	2 439,1
Työntekijän osuus	631,8	628,8
	2 978,3	3 067,8
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	4,3	5,2
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	217,7	204,7
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	0,0	0,0
	3 200,3	3 277,7
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu	-13,7	-11,2
Jälleenvakuutus	0,0	0,0
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	3 186,6	3 266,5
Jälleenvakuuttajien osuus	-2,5	-2,1
Vakuutusmaksutulo	3 184,1	3 264,4

Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista		
TyEL	-12,0	-8,7
YEL	-2,9	-3,3
	-14,9	-11,9

Maksettujen korvausten erittely, emoyhtiö

Ensivakuutus

Maksettu eläkkeensaajille		
TyEL:n mukainen perusvakuutus	2 729,6	2 441,5
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	59,1	55,7
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	252,2	230,7
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1,5	1,4
	3 042,3	2 729,3
Maksettu/saatu vastuunjakokorvauksia		
TyEL-eläkkeet	178,6	87,2
YEL-eläkkeet	-7,9	-9,2
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-127,4	-86,9
YEL:n valtion osuus	-26,6	-17,0
VEKL:n valtion korvaus	-0,0	-0,0
	16,7	-26,0
	3 059,1	2 703,3
Jälleenvakuutus	0,0	-
Korvaustoiminnon hoitokulut	26,1	21,5
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	6,9	4,9
Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta	3 092,1	2 729,7
Jälleenvakuuttajien osuus	-2,4	-2,1
Maksetut korvaukset yhteensä	3 089,7	2 727,6

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2009	2008	2009	2008
Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely				
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	0,6	0,7	–	–
	0,6	0,7	–	–
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Osuus osakkuusyritysten voitosta	–	–	0,8	0,1
Osinkotuotot muilta omistusyhteisyrityksiltä	0,5	1,4	0,5	0,6
Korkotuotot muilta omistusyhteisyrityksiltä	0,4	0,8	0,4	0,8
	1,0	2,2	1,8	1,5
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	18,2	19,4	–	–
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	2,7	2,7	2,7	2,7
Muut tuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	1,8	2,0	–	–
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	155,8	144,9	160,2	149,3
	178,4	169,0	162,9	152,0
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	190,2	301,0	190,2	301,0
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	464,0	565,7	464,0	565,7
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	1 008,8	1 055,1	1 008,8	1 055,1
	1 663,0	1 921,8	1 663,0	1 921,8
Yhteensä	1 843,0	2 093,7	1 827,7	2 075,3
Arvon alentumisten palautukset				
	1 042,1	21,0	1 042,0	21,3
Myyntivoitot				
	2 874,8	3 706,0	2 874,7	3 704,6
Yhteensä	5 759,8	5 820,7	5 744,4	5 801,3
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
	–89,7	–88,6	–50,0	–49,4
Kulut muista sijoituksista				
	–923,6	–481,4	–923,5	–481,3
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yrityksille	–1,1	–1,3	–	–
Muille kuin saman konsernin yrityksille	–86,7	–110,4	–86,7	–114,4
	–87,9	–111,7	–86,7	–114,4
Yhteensä	–1 101,2	–681,6	–1 060,2	–645,1
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	–713,7	–3 869,3	–711,4	–3 869,3
Rakennusten suunnitelmapoistot	–9,9	–9,9	–44,7	–42,7
	–723,6	–3 879,3	–756,1	–3 912,0
Myyntitappiot				
	–1 981,0	–4 733,2	–1 981,0	–4 733,2
Yhteensä	–3 805,8	–9 294,1	–3 797,3	–9 290,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	1 954,1	–3 473,3	1 947,1	–3 489,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	1 954,1	–3 473,3	1 947,1	–3 489,0

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2009	2008	2009	2008
Liikekuluerittelyt				
Kokonaisliikekulut toiminnoittain				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	26,1	21,5	25,5	20,4
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	6,9	4,9	6,8	4,8
	33,0	26,4	32,3	25,2
Liikekulut				
Vakuutusten hankintamenot:				
Ensivakuutuksen palkkiot	0,7	0,8	0,7	0,8
Muut vakuutusten hankintamenot	10,8	8,5	10,4	8,4
	11,5	9,3	11,1	9,2
Vakuutusten hoitokulut	32,8	34,8	31,9	33,7
Hallintokulut:				
Lakisääteiset maksut:				
ETK:n kustannusosuus	11,4	12,9	11,4	12,9
Oikeushallintomaksu	0,9	0,8	0,9	0,8
VV:n valvontamaksu	0,6	0,5	0,6	0,5
	12,9	14,2	12,9	14,2
Muut hallintokulut	15,7	16,1	15,5	15,8
	72,9	74,4	71,4	72,8
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	1,8	1,8	1,7	1,7
Kulut muista sijoituksista	12,3	9,4	12,2	9,3
	14,1	11,2	13,9	11,0
Muut kulut				
	1,4	1,5	1,3	1,4
Kokonaisliikekulut yhteensä	121,4	113,5	118,9	110,4
Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	31,5	28,1	38,2	35,6
Eläkekulut	6,1	5,6	7,4	7,0
Muut henkilösivukulut	1,6	1,7	2,0	2,1
Yhteensä	39,2	35,4	47,6	44,7
Johdon palkat ja palkkiot				
Toimitusjohtajat ja heidän sijaisensa	0,7	0,8	0,8	0,9
Hallitusten jäsenet ja varajäsenet	0,3	0,3	0,3	0,3
Hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	1,1	1,1	1,2	1,3
Johdon eläkesitoumukset				
Ilmarisen johtajien eläkeikä poikkeaa lain mukaisesta eläkeiästä ennen 1.7.1992 nimitettyjen johtajien osalta, joiden eläkeikä on 60 vuotta.				
Toimitusjohtajan ja vuoden 2007 jälkeen tulleiden varatoimitusjohtajien eläkeikä on 62 vuotta. Tietollmarisen toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta.				
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	536	529	658	655
Tilintarkastajan palkkiot				
Tilintarkastus	0,1	0,2	0,2	0,3
Veroneuvonta	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut palvelut	0,1	0,1	0,1	0,1

Milj. €	31.12.2009			31.12.2008		
Sijoitukset						
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, EMOYHTIÖ	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjan-pitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjan-pitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	426,7	426,7	586,2	424,1	424,1	574,0
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	756,2	760,5	1 044,7	739,2	743,4	1 007,5
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä	13,0	13,0	14,0	6,6	6,6	7,2
Muut kiinteistöosakkeet	4,8	4,8	5,4	4,8	4,8	5,4
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	605,9	605,9	605,9	521,1	521,1	521,1
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä	7,0	7,0	7,0	7,4	7,4	7,4
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä						
Osakkeet ja osuudet	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Lainasaamiset	13,5	13,5	13,5	15,1	15,1	15,1
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	9 617,5	9 617,8	10 729,9	6 950,1	6 950,4	7 177,3
Rahoitusmarkkinavälineet	8 117,0	8 117,0	8 218,2	7 688,1	7 688,1	7 480,5
Kiinnelainasaamiset	1 206,5	1 206,5	1 206,5	1 048,6	1 048,6	1 048,6
Muut lainasaamiset	1 967,0	1 967,0	1 967,0	1 610,4	1 610,4	1 610,4
Talletukset	169,0	169,0	169,0	30,6	30,6	30,6
	22 920,2	22 924,8	24 583,3	19 062,2	19 066,8	19 501,1
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)						
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta			-0,3			-5,4
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonorotuksia			4,6			4,6
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			1 658,6			434,3
JOHDANNAISTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, EMOYHTIÖ						
		Kirjan-pitoarvo	Käypä arvo		Kirjan-pitoarvo	Käypä arvo
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero						
Muut saamiset						
Ennakkomaksut optiosopimuksista		936,3	1 103,3		906,4	994,3
Muut velat						
Ennakkomaksut optiosopimuksista		-443,3	-355,1		-339,7	-330,4
Muut siirtosaamiset ja -velat						
Futuuri-, termiini- ja tuotonvaihtosopimukset		-218,3	342,5		91,3	571,8
		274,8	1 090,7		658,1	1 235,7
Arvostusero yhteensä			815,9			577,7

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009	Kpl	Osuus osakkeista/ äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ				
Tietollmarinen Oy	1 530	30,00/70,00	0,2	0,2
Yhteensä			0,2	0,2
OMISTUSYHTEYSYRITYSTEN OSAKKEET JA OSUUDET				
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	3	100,00/0,00	0,5	0,5
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	96	100,00/13,91	8,2	8,2
Vakuutusosakeyhtiö Garantia	15 777	26,30	7,3	7,3
Yhteensä			16,0	16,0
MUUT SIJOITUKSET				
Osakkeet ja osuudet				
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Affecto Oyj	849 000	3,95	1,9	1,9
Ahlstrom Oyj	332 674	0,71	3,1	3,1
Aldata Solution Oyj	6 616 800	9,63	2,9	2,9
Alma Media Oyj	1 270 000	1,70	7,5	9,4
Amer Sports Oyj	4 191 668	3,45	24,3	29,0
Aspo Oyj	291 006	1,10	1,7	1,7
Atria Oyj	217 480	0,77/0,20	2,4	2,4
Basware Oyj	440 850	3,84	4,1	6,4
CapMan Oyj	548 500	0,65/0,40	0,7	0,7
Cargotec Oyj	914 455	1,42/0,61	17,4	17,7
Citycon Oyj	1 868 914	0,85	3,5	5,5
Componenta Oyj	724 266	4,15	3,0	3,0
Comptel Oyj	683 591	0,64	0,5	0,5
Cramo Oyj	352 256	1,15	4,2	4,2
Elisa Oyj	4 845 788	2,91	71,1	77,0
Exel Composites Oyj	689 400	5,79	2,3	3,7
F-Secure Oyj	8 417 167	5,35	18,5	23,1
Finnair Oyj	3 025 564	2,36	11,3	11,3
Finnlines Oyj	4 953 667	10,58	34,2	34,2
Fiskars Oyj Abp	1 940 950	2,37	20,6	20,6
Fortum Oyj	16 830 664	1,89	319,3	319,3
HKScan Oyj	400 798	0,74/0,26	3,1	3,1
Huhtamäki Oyj	3 231 800	3,05	20,1	31,3
Ilkka-Yhtymä Oyj	512 628	2,00/2,28	2,1	3,4
Kemira Oyj	9 153 495	5,89	95,1	95,1
Kesko Oyj	1 938 980	1,97/1,02	43,8	44,6
KONE Oyj	6 965 143	2,70/1,16	134,6	208,6
Konecranes Oyj	1 509 978	2,44	23,3	28,8
Lassila & Tikanoja Oyj	2 854 858	7,36	33,7	45,6
Lemminkäinen Oyj	120 000	0,71	2,5	2,9
Lännen Tehtaat Oyj	153 800	2,43	1,8	2,4
Marimekko Oyj	265 419	3,30	2,7	2,7
Martela Oyj	335 400	8,07/2,14	2,4	2,4
Metso Oyj	4 503 689	3,00	104,4	110,8

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009	Kpl	Osuus osakkeista/ äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
M-real Oyj	6 562 541	2,00/7,24	11,3	11,3
Neste Oil Oyj	6 956 590	2,71	86,4	86,4
Nokia Oyj	30 876 443	0,82	275,4	275,4
Nokian Renkaat Oyj	3 255 654	2,61	43,5	55,2
Okmetic Oyj	1 533 626	9,08	4,7	4,7
Olvi Oyj	450 000	4,34/0,98	2,7	11,7
Oral Hammaslääkärit Oyj	228 000	3,67	0,7	0,7
Oriola-KD Oyj	3 685 792	2,44/4,78	7,9	16,1
Orion Oyj	1 752 890	1,24/2,84	17,0	26,4
Outokumpu Oyj	5 521 927	3,03	73,2	73,2
Outotec Oyj	2 527 448	5,65	47,1	62,5
PKC Group Oyj	848 535	4,77	3,9	5,6
Pohjola Pankki Oyj	31 955 142	10,00/5,39	239,9	240,9
Ponsse Oyj	152 000	0,54	1,1	1,1
Pöyry Oyj	2 022 583	3,43	22,6	22,6
Raisio Oyj	1 735 245	1,05/0,21	3,7	4,6
Ramirent Oyj	4 160 214	3,83	26,8	28,3
Rapala VMC Oyj	429 417	1,09	2,1	2,1
Rautaruukki Oyj	3 453 417	2,46	55,6	55,6
Sampo Oyj	16 007 445	2,85/2,83	248,4	271,5
Sanoma Oyj	3 240 795	2,01	44,9	50,8
Scanfil Oyj	580 000	0,96	1,6	1,6
Sponda Oyj	12 052 730	4,34	28,4	32,8
SRV Yhtiöt Oyj	225 000	0,61	1,3	1,3
Stockmann Oyj Abp	1 263 184	1,78/0,91	24,1	24,1
Stonesoft Oyj	724 900	1,27	0,5	0,5
Stora Enso Oyj	18 836 848	2,39/2,11	95,3	95,3
Suominen Yhtymä Oyj	1 911 552	8,06	2,9	2,9
Talentum Oyj	3 457 173	7,80	6,2	6,2
Talvivaaran Kaivososakeyhtiö Oyj	8 639 905	3,52	33,2	37,2
Technopolis Oyj	3 737 725	6,52	11,6	11,6
Tekla Oyj	800 625	3,54	4,6	5,0
Teleste Oyj	894 776	5,03	3,2	3,2
Tieto Oyj	2 872 367	3,99	37,1	41,6
Tiimari Oyj Abp	789 221	4,79	1,0	1,0
Trainers' House Oyj	2 048 288	3,01	0,9	0,9
Tulikivi Oyj	1 902 380	5,12/1,55	2,0	2,0
Turvatiimi Oyj	3 100 000	2,74	0,7	0,7
UPM-Kymmene Oyj	15 185 401	2,92	126,2	126,2
Uponor Oyj	1 349 773	1,84	15,5	20,2
Vacon Oyj	563 230	3,68	9,8	14,6
Vaisala Oyj	798 429	4,38/0,96	20,0	20,0
Wärtsilä Oyj Abp	1 850 309	1,88	51,9	51,9
YIT Oyj	4 636 785	3,64	34,0	67,0
Ålandsbanken Abp	23 000	0,20/0,02	0,5	0,5
Muut	2 196 750		1,2	1,2
Yhteensä			2 757,1	3 035,8

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009	Kpl	Osuus osakkeista/ äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Aloitusrahasto Vera Oy	1 500	3,12	3,0	3,0
Arek Oy	2 520 000	18,00	2,5	2,5
DNA Oy	227 423	3,00	22,4	22,4
EcoStream Oy	147 315	10,46	7,5	7,5
Ekokem Oy Ab	4 166	11,83	17,1	17,1
Enfo Oyj	11 202	1,99	0,8	0,8
Fingrid Oyj	350	10,53/4,68	11,8	11,8
GreenStream Network Oyj	1 200 000	19,87	3,0	3,0
Mainio Vire Holding Oy	38 150	9,70/9,70	0,2	2,4
OneMed Group Oy	2 623 786	8,25	2,3	2,3
Osuuskunta KPY	761 900	13,73	12,1	12,1
PHP Holding Oy	3 568	1,81/0,22	3,7	3,7
Pohjolan Voima Oy	1 500 000	4,13	82,0	82,0
Porasto Oy	2 080	12,82	0,6	0,6
PRT-Forest Oy	6 000	10,02	3,6	3,6
SATO Oyj	7 231 240	15,94	24,4	32,5
Tornator Oy	375 000	7,50	6,0	27,3
VVO-yhtymä Oyj	1 203 960	17,53	31,7	48,2
Muut	1 671 766		2,2	2,2
Yhteensä			236,8	284,9

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut		
Alankomaat		
Aegon N.V.	2,9	2,9
Akzo Nobel N.V.	2,7	3,2
EADS European Aeronautic Defence and Space Company	2,5	2,5
ING Groep N.V.	9,9	9,9
Koninklijke Ahold N.V.	2,3	2,5
Koninklijke Philips Electronics N.V.	7,6	7,6
Reed Elsevier N.V.	6,5	6,9
TNT N.V.	4,4	4,6
Unilever N.V.	3,8	4,9
Belgia		
Dexia	0,9	0,9
Groupe Bruxelles Lambert S.A.	2,1	2,1
KBC Bankverzekerings NPV	1,7	1,7
Muut	0,0	0,0
Espanja		
ACS, Actividades de Construcción y Servicios, S.A.	1,2	1,2
Banco Bilbao Vizcaya Argenta	9,9	17,8
Banco Popular Espanol S.A.	1,5	1,5
Banco Santander S.A.	22,9	36,4
Criteria Caixacorp S.A.	1,0	1,1

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Gas Natural SDG, S.A.	0,9	1,3
Iberdrola Renovables	1,1	1,1
Iberdrola S.A.	9,3	9,3
Repsol YPF S.A.	7,0	7,0
Telefonica S.A.	34,0	43,5
Irlanti		
CRH Plc	5,3	5,3
Iso-Britannia		
Anglo American Plc	12,6	12,6
Astra Zeneca Group Plc	14,9	14,9
Aviva Plc	5,8	6,7
BAE Systems Plc	10,3	10,3
Barclays Plc	5,3	5,3
BG Group Plc	16,7	17,2
BHP Billiton Plc	12,2	19,5
BP Plc	51,3	51,3
British Airways Plc	4,9	4,9
BT Group Plc	3,8	4,9
Centrica Plc	3,9	4,4
Compass Group Plc	2,4	3,3
Dana Petroleum plc	0,7	0,7
Diageo Plc	3,2	3,7
Eurasian Natural Resources Corporation	0,6	1,1

**Osakkeet ja osuudet,
emoyhtiö 31.12.2009**

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
GlaxoSmithKline Plc	30,9	30,9
HSBC Holding Plc	36,2	55,6
Lloyds Banking Group plc	4,2	4,2
Marks & Spencer	3,3	4,2
National Grid Plc	8,1	8,1
Prudential Corporation Plc	3,1	4,7
Punch Taverns Plc	0,8	0,8
Rio Tinto Plc	7,0	8,6
Rolls-Royce Group Plc	3,8	4,9
Royal Dutch Shell	53,2	53,2
Sainsbury Plc	2,6	2,6
Scottish & Southern Energy Plc	3,4	3,4
Standard Chartered Plc	8,5	14,0
Tesco Plc	16,5	17,5
Tullow Oil plc	4,0	4,3
Unilever Plc	14,1	14,1
Vodafone Group Plc	39,9	39,9
Volga Gas	4,3	4,3
Muut	0,1	0,1
Italia		
Assicurazioni Generali S.p.A	8,6	8,6
Banca Monte dei Paschi di Siena S.p.A	1,0	1,1
Enel S.p.A.	10,2	10,2
ENI S.p.A	18,3	18,3
Fiat S.p.A	2,1	2,1
Finmeccanica S.p.A	1,5	1,6
Intesa Sanpaolo	10,6	10,6
Mediobanca S.p.A	1,5	1,6
Saipem S.p.A	2,0	2,2
Snam Rete Gas S.p.A	1,1	1,2
Telecom Italia S.p.A	15,3	15,3
Unicredit S.p.A	13,6	13,6
Itävalta		
Erste Group Bank AG	1,8	1,8
OMV AG	1,9	2,2
Kreikka		
National Bank of Greece S.A.	4,4	4,4
Luxemburg		
ArcelorMittal	10,9	12,2
Tenaris S.A.	1,2	2,3
Norja		
Orkla ASA	1,7	1,8
Statoil ASA	9,9	10,6
Yara International ASA	3,4	4,2
Muut	0,1	0,1
Portugali		
EDP – Energias de Portugal, S.A.	0,9	1,0
Ranska		
Accor SA	1,8	1,8
Air Liquide SA	4,2	4,3

**Osakkeet ja osuudet,
emoyhtiö 31.12.2009**

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
AXA SA	13,0	13,7
BNP Paribas SA	20,3	23,4
Bouygues SA	11,1	11,7
Carrefour SA	44,4	51,8
Cie Generale de Geophysique Veritas	1,6	1,6
CNP Assurances	0,7	1,0
Compagnie de Saint-Gobain	5,7	5,7
Credit Agricole SA	3,9	4,3
Danone Group	9,2	9,4
Electricite De France	5,6	5,6
France Telecom	12,5	12,5
GDF Suez	15,1	15,1
Lafarge SA	2,1	2,7
Lagardere S.C.A.	2,1	2,1
LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton SA	2,5	3,2
Michelin	2,9	2,9
Renault SA	2,5	2,5
Sanofi-Aventis SA	23,2	25,3
Schneider Electric SA	7,2	7,2
Societe Generale SA	9,3	11,0
Suez Environnement SA	1,4	1,4
TotalFinaElf SA	37,5	39,7
Vallourec SA	3,3	3,3
Veolia Environnement	4,7	5,2
Vinci SA	9,5	9,5
Vivendi SA	22,6	22,7
Muut	0,8	1,6
Ruotsi		
Astra Zeneca	9,0	9,5
Atlas Copco AB	2,8	3,9
EOS-Russia	7,9	13,5
Intrum Justitia AB	18,7	19,2
Investor AB	2,0	2,4
Nordea Bank AB	54,6	57,1
Nordea Bank AB	68,3	107,4
Sandvik AB	2,1	3,4
Swedish Match AB	2,0	2,8
Tele2 AB	6,6	6,6
TeliaSonera AB	51,7	61,5
TeliaSonera AB	36,1	52,8
Volvo AB	2,9	2,9
Saksa		
Allianz SE	13,1	16,1
BASF SE	17,4	22,8
Bayer AG	12,2	17,3
Bayerische Motoren Werke AG	5,2	6,3
Daimler AG	12,3	16,3
Deutsche Boerse AG	4,6	4,6
Deutsche Bank AG	6,9	11,7
Deutsche Post AG	16,7	16,7

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €	Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Deutsche Telekom AG	19,8	24,1	Volga Inter-Regional Distribution		
E.On AG	17,2	20,2	Network	4,9	5,0
Fresenius Medical Care	2,4	2,7	Muut	0,3	0,3
Heidelberger Zement AG	1,0	1,0	Viro		
Linde AG	3,1	4,3	Tallinna Vesi AS	0,8	0,8
MAN SE	4,1	5,3	Yhdysvallat		
Merck KGaA	1,7	1,7	Dell Inc.	12,1	14,9
Metro AG	1,7	1,9	Goldman Sachs Group Inc.	2,3	2,3
Münchener Rückversicherungs- Gesellschaft AG	12,9	13,7	Google Inc.	11,2	17,0
Porsche Automobil Holding SE	1,3	1,3	Intel Corporation	2,9	4,3
RWE Ag	9,4	10,7	Omnicom Group	11,9	12,5
SAP AG	17,5	18,1	Qualcomm Inc.	16,8	17,8
Siemens AG	18,1	24,8	Synthes Inc.	2,1	2,1
Thyssen Krupp AG	5,0	6,6	Texas Instruments	3,9	4,0
Volkswagen AG	5,2	5,2	Yhteensä	1 775,1	2 129,8
Sveitsi			Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat		
ABB AG	12,0	12,0	Yhdysvallat		
Compagnie Financiere Richemont	4,3	5,3	Muut	0,1	0,1
Credit Suisse Group AG	15,9	18,1			
Holcim Ltd	5,0	5,4	Omistussosuudet ulkomaisissa yhtiöissä 0,005–6,150 %.		
Nestle SA	33,6	40,7			
Novartis AG	28,6	31,4	Yli 1 % omistukset yhtiöissä:		
Roche Holdings SA	27,9	32,0	IDGC North-West		13,79%
Swiss Reinsurance AG	4,7	4,7	Rusgrain Holding OAO		9,88%
Syngenta AG	3,8	5,3	Seligdar		7,99%
UBS AG	15,1	15,1	Inter-Regional Distribution Network		
Xstrata Plc	7,5	12,0	Center OAO		7,10%
Zurich Financial Services AG	9,2	9,2	EOS-Russia		6,24%
Tanska			Intrum Justitia AB		2,75%
Den Danske Bank A/S	1,4	2,8	Dicentia A/S		2,51%
Novo Nordisk A/S	4,9	5,1	Volga Gas		2,34%
Vestas Wind Systems A/S	3,0	3,5	Centrenergogaz JSC		2,04%
Muut	0,0	0,0	OGK 1		1,41%
Venäjä			Korkorahastot		
Bank Saint Petersburg	4,4	4,5	AXA IM US Short Duration High Yield		
Centrenergogaz JSC	2,8	3,0	\$ A-class	72,2	78,8
HydroOGK	5,0	5,0	AXA WF US High Yield Bonds USD 1 CAP	59,4	70,6
IDGC North-West	28,6	70,7	Barclays Global Investors Euro Liq First/P	164,3	164,3
Inter-Regional Distribution			Fidelity Funds - US High Yield	25,9	25,9
Network Center OAO	32,5	55,7	Goldman Sach Global High Yield		
MRSK Holding of Interregional			Portfolio Class I	139,0	139,0
Distribution Network	4,4	13,3	GS Euro Liquid Reserves Fund (inst.Dist)	151,4	151,4
OGK 1	5,9	10,7	ING International (II) / Emerging		
OGK3	6,4	9,0	Markets (USD) C	54,0	70,6
OGK4	2,6	7,8	JPMorgan Euro Liquidity Fund		
Rusgrain Holding OAO	4,8	4,8	(Institutional)	167,6	167,6
Seligdar	13,5	13,9	Julius Baer Local Emerging Bond Fund	52,5	59,6
Surgutneftegaz	7,9	10,4			

**Osakkeet ja osuudet,
emoyhtiö 31.12.2009**

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
McDonnell Loan Opportunity Fund (Offshore) class A	1,6	1,6
McDonnell Loan Opportunity Fund (Offshore) class B	2,4	2,4
Morgan Stanley Euro Liquidity Fund (Institutional)	166,9	166,9
New Amsterdam Capital European Credit Fund Cl. SC	1,1	1,1
New Amsterdam Capital European Credit Fund Class D	1,7	1,7
OP Vaihtovelkakirjalaina A osuudet	10,0	12,9
OP-High Yield Fund A	20,0	21,5
OP-Kehittyvät Korkomarkkinat A	21,5	24,1
OP-Local Emerging Markets Dept -erikoissij.rah. A	45,6	45,6
PEMBA European Loan Opportunities Fund Class A	5,5	5,5
Stone Tower Offshore Credit Fund A-Initial Series	4,6	4,6
Stone Tower Offshore Credit Fund Ltd A-02-07	4,4	4,4
T.Rowe Global high Yield Bond Fund	31,4	38,4
Yhteensä	1 203,0	1 258,4
Osakerahastot		
Aberdeen Global Asia Pacific Fund A2	34,2	60,3
Aberdeen Global Asian Smaller Companies Fund A2	34,9	62,4
Aberdeen Global China Opportunities Fund A2	36,3	68,2
Alfred Berg Small Cap Finland B (kasvu)	6,0	16,1
AXA Pan-European Small Cap Alpha Fund	42,2	42,2
AXA Rosenberg Japan Small Cap Alpha Fund	19,9	19,9
CAF Asian Growth Institutional Fund Class VII	40,8	43,4
Carnegie Global Health Care Fund	24,7	28,1
Carnegie Medical	47,0	49,8
CIP Emerging Markets Equity Fund I	120,8	152,9
DB X-trackers MCSI Healthcare ETF	11,9	13,3
DB X-trackers MCSI Pan Euro ETF	47,6	56,5
DB X-trackers MSCI ETF	159,2	161,6
DCF Baltic States Cap. Fund	3,7	9,0
East Capital Balkan Fund	8,8	8,8
East Capital Bering Balkan Fund USD	3,1	3,1
East Capital Bering Russia Fund class A	9,8	9,8
East Capital Bering Ukraine Fund class A Master	8,1	8,1

**Osakkeet ja osuudet,
emoyhtiö 31.12.2009**

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
EFG-Hermes Middle East and Developing Africa Fund	6,7	6,7
Evli Greater Russia B	11,0	15,7
FC Global Climate Opportunities	4,1	4,1
FIM Fenno	4,5	8,9
Fortis Investments Equity Latin America	20,2	38,6
Fourton Hannibal	3,1	3,1
Fourton Odysseus A	15,0	16,1
Fourton Stamina A	30,0	37,7
GS Europe Core Equity Portfolio Class I Shares	34,9	34,9
Health Care Select Sector SPDR ETF Fund	37,0	40,2
Iccapital European Property Fund B	4,8	4,8
Investec Pan Africa Fund I S6 USD	17,0	17,0
Investec Pan Africa Fund I S6-1 USD	7,7	7,7
JP Morgan Fleming Funds Europe Small Cap Fund s.A	24,6	24,6
Lyxor MSCI Emerging Mkts ETF	20,0	22,2
Montanaro European Smaller Companies, Accum. Class	43,9	43,9
Nordea Pro European	34,9	34,9
Seligson & Co OMX Helsinki 25	45,1	46,9
OP Kehittyvä Aasia A	46,1	46,1
OP-Latinalainen Amerikka A	40,0	48,6
OP-Suomi Arvo A	3,3	5,6
OP-Suomi Pieniyhtiöt A	20,9	22,2
PF (Lux) Small Cap Europe-Z	40,0	50,3
Prosperity New Russian Generation	8,1	19,1
Prosperity Russia Domestic Fund Limited	19,5	19,5
Prosperity Voskhod Fund Limited	32,5	32,5
Relational Investors XX L.P.	44,8	44,8
Russel Japan Equity Fund A Accum	127,0	127,0
Russell Emerging Equity Fund A	117,7	147,1
Seligson & Co Russian Prosperity Fund Euro K	46,0	46,0
SPDR Trust series 1 ETF	606,8	606,8
Timber Capital Forest Fund	7,3	7,9
Topix ETF	53,7	53,7
UBS Global Innovators	7,5	7,5
Yhteensä	2 244,5	2 506,3
Kiinteistörahastot		
Aberdeen Indirect Property Partners Asia	10,9	10,9
Aberdeen Real Estate Fund Finland L.P.	51,7	51,7
AEW Value Investors Asia, L.P.	12,6	12,6
Alternative Property Income Venture Fund, L.P.	11,4	11,4
Arcus European Infrastructure Fund 1 L.P.	13,9	13,9
CapMan Hotels RE Ky	29,1	29,1

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Capman Re II KY	8,0	8,0
Carlyle Europe Real Estate Partners II, L.P.	12,5	12,5
Carlyle Europe Real Estate Partners III, L.P.	8,7	8,7
Dasos Timberland Fund I	2,1	2,1
Enfia Infrastructure Fund I Ky	1,3	1,3
European Office Income Venture	17,5	17,5
European Property Investors Special Opportunities	11,5	11,5
European Property Investors, L.P.	8,9	8,9
European Retail Income Venture	13,1	13,1
Franklin Templeton Asian Real Estate Fund	14,4	14,4
Frogmore Real Estate Partners, L.P.	4,5	4,5
Goodman European Logistics Fund	16,8	16,8
Logistis II	8,8	9,8
Partners Group Real Estate Secondary 2009, L.P.	3,4	3,4
Pradera European Retail Fund	15,7	15,7
Real Estate Fund Finland I Ky	6,7	6,7
Rockspring German Retail Box Fund LP	19,9	19,9
Sierra Portugal Fund	22,0	22,0
The Archstone German Fund	30,2	30,2
Yhteensä	355,6	356,7

Pääomarahastot *)

Access Capital LP	0,6	1,7
Advent Private Equity Fund III D	1,7	1,7
Alpha Private Equity Fund V	17,5	17,6
Apax Europe V - D, L.P.	7,7	7,7
Apax Europe VI - A, L.P.	16,8	16,8
Apax Europe VII - B, L.P.	25,8	25,8
Apollo Investment Fund VII, L.P.	12,0	12,0
Arcadia II Beteiligungen BT GmbH & Co. KG	1,5	1,5
Atlas Venture Fund VI, L.P.	1,2	1,2
Axa Secondary Fund IV L.P.	10,8	10,8
Baltic Investment Fund III L.P.	1,4	1,4
BC European Capital VII	7,7	9,2
BC European Capital VIII	16,0	17,0
Bio Fund Ventures II		
Jatkosijoitusrahasto Ky	0,5	0,5
Bio Fund Ventures II Ky	1,3	1,3
Bridgepoint Europe II B	6,8	6,8
Bridgepoint Europe III 'C' L.P.	17,3	17,3
Bridgepoint Europe IV 'E' L.P.	2,6	2,6
CapMan Buyout IX Fund A L.P.	2,6	2,6
CapMan Buyout VIII Fund A L.P.	9,6	9,6
Capman Equity VII B L.P.	2,1	7,5
Capman Public Market Fund		
FCP-SIF Class A	19,0	26,8

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2009

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Coller International Partners IV-FD, L.P.	0,8	5,6
Coller International Partners V-B, L.P.	19,5	19,5
CVC European Equity Partners V (B) L.P.	6,6	6,6
Darwin Private Equity I LP	3,7	3,7
Doughty Hanson & Co IV, Limited Partnership 4	9,6	9,6
Doughty Hanson & Co V, Limited Partnership 2	18,8	19,9
Eqvitec Teknologiarahasto II Ky	3,8	3,8
Eqvitec Teknologiarahasto III Ky	2,8	2,8
European Mid-Market Secondary Fund I LP	1,5	1,5
European Strategic Partners	6,5	6,5
Finnventure Rahasto IV	0,7	0,8
GrowHow I Ky	0,8	0,8
HarbourVest Partners VI-Buyout Partnership Fund L.P.	2,4	2,4
HarbourVest Partners VI-Partnership Fund L.P.	5,4	5,4
HgCapital 5 L.P.	7,6	7,6
HgCapital 6 D L.P.	2,7	2,7
Ilmarisen Suomi-Rahasto 1 KY	6,7	6,7
Industri Kapital 1997 L.P. II	1,2	1,2
Industri Kapital 2000 L.P. I	5,6	5,6
Intera Fund I Ky	3,9	4,0
Isis IV L.P.	2,7	2,7
Kasvurahastojen Rahasto Ky	0,9	0,9
KKR 2006 Fund L.P.	17,9	17,9
KKR Asian Fund L.P.	8,1	8,1
KKR European Fund II, L.P.	12,1	12,1
KKR European Fund III, L.P.	1,6	1,6
MB Equity Fund III Ky	4,0	4,0
MB Equity Fund IV	1,1	1,1
Midinvest Fund II Ky	0,8	0,8
Nordic Capital Fund V	17,5	25,0
Nordic Capital Fund VI	31,6	31,6
Nordic Capital Fund VII	19,3	19,3
PAI Europe V FCPR	3,0	3,0
PAI Europe V LP	3,5	3,5
Partners Group European Mezzanine 2008, L.P.	8,9	8,9
Permira Europe II L.P. 2	2,9	2,9
Permira Europe III L.P. 2	7,1	7,1
Permira IV L.P. 2	22,4	22,4
Proventure & Partners Scottish Limited Partnership	1,3	1,3
Seedcap Ky	1,3	1,3
Selected Mezzanine Funds I Ky	6,1	6,1
Sentica Buyout III Ky	2,2	2,2
Sentica Kasvurahasto II Ky	3,3	3,3
Silver Lake Partners III L.P.	12,6	12,6

**Osakkeet ja osuudet,
emoyhtiö 31.12.2009**

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Sponsor Fund II Ky	3,6	3,6
Sponsor Fund III Ky	1,7	1,7
Suomi Yritysjärjestelyrahasto I Ky	0,9	0,9
Teknoventure II Ky	0,5	0,6
The First European Fund		
Investments UK LP	3,7	3,7
The Fourth Cinven Fund Limited		
Partnership	24,8	24,8
The Third Cinven Fund Limited		
Partnership	6,7	6,7
TowerBrook Investors III, L.P.	4,8	4,8
VSS Communications Partners IV, L.P.	4,7	4,7
Muut	2,9	16,9
Yhteensä	539,4	584,4

Muut rahastot

Absolute Alpha Fund PCC Ltd		
Diversified Euro	46,5	48,8
AlphaGen Crusis Fund	17,8	17,8
BGI Global Ascent (Euro), Ltd.	21,0	23,2
Black River Global Multi		
Strategy Fund Ltd B	1,8	1,8
Bluecrest Capital Int'l Ltd, Class F Euro	10,0	17,7
Brevan Howard Fund B Class Limited	20,0	29,6
Citadel Kensington Global Strategies LTD	23,0	23,0
D.E Shaw Composite International Fund		
s. New Issue	28,1	31,6
Davidson Kempner Int. Ltd.		
new issue class C	17,8	20,0
Davidson Kempner Int. Ltd.		
new issue class S (C&D)	0,5	0,5
FRM Sigma Fund Limited	20,3	24,6
HBK Offshore Fund Ltd class C	22,1	22,1
Highbridge Asia Opportunities Fund, Ltd.		
Class C	20,0	21,5
Lydian Overseas Partners Ltd. H-13	5,1	5,1
Mount Kellett Capital Partners		
(Cayman), L.P.	13,7	13,7
Och Ziff Europe Overseas Fund Ltd	18,6	20,8
Och-Ziff Asia Overseas Fund, Ltd	9,5	9,5
Palmetto Catastrophe Fund,		
Ltd class A 01Jan2008	13,3	16,1
Palmetto Universus Recovery Fund Ltd	1,0	1,2
Paulson Credit Opportunities Ltd.	2,7	29,1
Polygon Global Opportunities Fund	8,7	8,7
QVT Global L.P. Fund	18,9	18,9
QVT Overseas Holdings Ltd.		
Special Liq. Vehicle	0,6	0,6
RMF Absolute Return Strategies I		
Limited Class B	17,2	17,2

**Osakkeet ja osuudet,
emoyhtiö 31.12.2009**

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
RMF Absolute Return Strategies I Ltd.	59,5	59,5
Shepherd Investments International,		
Ltd. Class C-3	18,4	18,4
Solon Capital Ltd Class S	2,6	2,6
Solon Capital, Ltd	37,3	39,5
Ursus International Ltd. B/1	9,3	9,6
Vicis Capital Fund (International)	20,3	20,3
Muut	0,4	0,5
Yhteensä	506,1	573,4
Yhteensä	9 617,8	10 729,9

*) Ei sisällä kiinteistörahastoja.

Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 euron omistukset.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Milj. €	2009	2008
---------	------	------

Lainasaamiset, emoyhtiö

Muiden lainasaamisten erittely vakuuden mukaan

Pankkitakaus	915,8	657,0
Takausvakuutus	234,1	240,3
Muu vakuus	172,6	126,4
Ei vakuudelliset		
lainat pankeille ja rahoitusyhtiöille	2,0	-
lainat muille	642,4	586,7
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	1 967,0	1 610,4

Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin

Kiinnelainasaamiset	635,5	553,5
Lainasaamiset omistusyhteysyrityksiltä	13,5	15,1
Muut lainasaamiset	1 095,8	809,6
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	1 744,8	1 378,2

Lähipiirilainat

Konserniin kuuluville yhtiöille myönnettyt lainat	477,7	473,2
---	-------	-------

Laina-aika on 10–29 vuotta. Korko on sidottu pääsääntöisesti joko kiinteään tai vaihtuvaan TyEL-viitekorkoon.

Muut lähipiirilainat	0,1	0,1
----------------------	-----	-----

Laina-aika on 1–15 vuotta. Korko on vähintään peruskoron suuruinen sopimuskorko.

Milj. €	EMOYHTIÖ		KONSERNI	
	2009	2008	2009	2008
Oman pääoman erittely				
Oma pääoma				
Takuupääoma	23,0	23,0	23,0	23,0
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot				
1.1.	67,5	63,2	67,5	63,2
Siirto käyttämättömistä lahjoitusvaroista	0,0	–	0,0	–
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä	4,4	4,3	4,4	4,3
Muut rahastot	–	–	0,6	0,6
	72,0	67,5	72,6	68,1
Edellisten tilikausien voitto (tappio)				
1.1.	6,0	5,9	–30,0	–14,8
Jaettu takuupääoman korko	–1,5	–1,6	–1,5	–1,6
Lahjoitusvaroihin siirretty	–0,1	–0,1	–0,1	–0,1
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin	–4,4	–4,3	–4,4	–4,3
	–	–	–36,0	–20,7
Tilikauden voitto (tappio)	3,9	6,0	–1,5	–9,3
	98,9	96,5	58,0	61,1
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:				
Takuuosuuden omistajien osuus				
Takuupääoma	23,0	23,0	23,0	23,0
Ehdotettu voitonjako takuupääoman omistajille	0,9	1,5	0,9	1,5
Vakuutuksenottajien osuus	74,9	72,0	34,1	36,6
Yhteensä	98,9	96,5	58,0	61,1

Takuuosuutta koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset:

Takuupääoma jakaantuu 13 672 takuuosuuteen. Takuuosuuksilla on keskenään yhtäläiset oikeudet yhtiön varoihin ja voitonjakoon.

Yhtiön varojen jakamista koskevan järjestelyn yhteydessä yhtiön velat ylittävistä varoista takuuosuuden omistajille kuuluu takuupääomaa vastaava osuus sekä sille yhtiöjärjestyksessä määriteltä kohtuullinen tuotto. Muu osa velat ylittävistä varoista kuuluu vakuutuksenottajille osana vakuutuskantaa.

Yhtiöllä ja takuuosuuden omistajilla on lunastusoikeus, mikäli takuuosuus on siirtynyt muulle kuin yhtiön takuuosuuden omistajille.

Voitonjakokelpoiset varat, emoyhtiö

Tilikauden voitto (tappio)	3,9	6,0
+ Muut rahastot		
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	72,0	67,5
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	75,9	73,5

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Milj. € 2009 2008

Vakuutusteknisen vastuuvelan erittely

Vakuutusmaksuvastuu

Vastaiset eläkkeet	12 482,7	12 136,9
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 454,2	765,9
Ositettu lisävakuutusvastuu	52,2	31,3
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	-161,2	-779,0
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	13 827,9	12 155,1

Korvausvastuu

Alkaneet eläkkeet	7 810,4	7 463,8
Tasointusvastuu	971,4	993,9
Korvausvastuu yhteensä	8 781,8	8 457,7

Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä 22 609,7 20 612,8

Vakuudet ja vastuusitoumukset, emoyhtiö

Omasta puolesta annetut vakuudet

Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,3	0,3
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit, kirja-arvo	132,5	356,2

Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Sijoitussitoumukset

Pääomarahastot	1 190,5	1 172,8
Muut sijoitussitoumukset	23,2	5,1

Johdannaissopimukset

Ei-suojaavat			
Korkojohdannaiset			
Futuuri- ja termiinisopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	-888,6	-560,5
	käypä arvo	0,0	0,0
Optiosopimukset			
Avoimet, ostetut,	kohde-etuus	440,2	13,4
	käypä arvo	127,0	8,9
Avoimet, asetetut,	kohde-etuus	-24,4	-
	käypä arvo	-58,7	-
Koron- ja luottoriskinvaihtosopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	-229,4	289,9
	käypä arvo	321,6	430,7
Valuuttajohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Avoimet,	kohde-etuus	1 829,3	3 046,5
	käypä arvo	13,5	-22,1
Suljetut,	käypä arvo	-13,2	140,0

Milj. €			2009	2008
Optiosopimukset				
Avoimet, ostetut,	kohde-etuus		9 923,5	5 600,9
	käypä arvo		724,4	531,6
Avoimet, asetetut,	kohde-etuus		-3 937,1	-4 353,6
	käypä arvo		-222,5	-330,4
Valuutanvaihtosopimukset				
Avoimet,	kohde-etuus		65,8	108,7
	käypä arvo		24,1	10,5
Osakejohdannaiset				
Futuuri- ja termiinisopimukset				
Avoimet,	kohde-etuus		-441,5	-254,2
	käypä arvo		-15,6	0,0
Optiosopimukset				
Avoimet, ostetut,	kohde-etuus		9 178,9	612,4
	käypä arvo		309,3	452,3
Avoimet, asetetut,	kohde-etuus		-6 218,6	-
	käypä arvo		-132,6	-
Tuotonvaihtosopimukset				
Avoimet,	kohde-etuus		-40,2	105,3
	käypä arvo		9,2	16,6
Hyödykejohdannaiset				
Futuuri- ja termiinisopimukset				
Avoimet,	kohde-etuus		-49,3	55,3
	käypä arvo		0,0	0,0
Optiosopimukset				
Avoimet, ostetut,	kohde-etuus		80,0	85,2
	käypä arvo		1,4	1,5
Tuotonvaihtosopimukset				
Avoimet,	kohde-etuus		47,8	-75,6
	käypä arvo		1,8	1,8

Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Arvostusperiaatteet

Noteerattujen johdannaisten käyvät arvot on laskettu käyttäen pörssissä noteerattua hintaa.

Noteeraamattomien osake- ja hyödykejohdannaisten käyvät arvot perustuvat vastaavanlaisten noteerattujen sopimusten markkinahintoihin tai ulkopuolisten tahojen antamiin arvioihin käyvistä arvoista. Korko- ja valuuttajohdannaisten käyvät arvot perustuvat markkinanoteerauksiin, ulkopuolisten tahojen antamiin arvioihin käyvistä arvoista tai ne on määriteltä käyttäen yleisesti tunnettuja teoreettisia hinnoittelumalleja.

Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotetut vakuudet

Johdannaiskaupan vakuudet	228,7	503,3
---------------------------	-------	-------

Yhteisvastuumäärä

Yhtiö kuuluu Osuuspankkikeskus Osk:n edustamaan verovelvollisuusryhmään. Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittävästä arvonlisäverosta.

Arvonlisäveron tarkistusvastuu	5,7	5,9
Leasing- ja vuokravastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät	0,9	0,7
Myöhempinä vuosina erääntyvät	1,0	0,7
Muut vastuusitoumukset	2,1	2,2

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Milj. €	2009	2008
Toimintapääoma		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	97,9	95,0
Tilinpäätössiirtojen kertymä	7,8	8,3
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	2 474,5	1 012,0
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 454,2	765,9
Muut erät	-2,9	-1,0
Tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava osa	845,4	792,9
	4 876,9	2 673,0
TVYL 17 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	405,8	380,6
Runasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	971,4	993,9
Työeläkevakuutusyhtiön 16 § mukainen toimintapääoma ilman tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavaa osaa	4 031,5	1 880,1
Työeläkevakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä ilman lain 853/2008 mukaisia väliaikaisia huojennuksia vuosille 2008–2010	1 241,1	931,0

Tunnusluvut ja analyysit

Tiivistelmä tunnusluvuista	2009	2008	2007	2006	2005
Vakuutusmaksutulo, milj. €	3 184,1	3 264,4	2 772,5	2 652,6	2 346,0
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. € ¹⁾	3 056,7	2 701,2	2 396,1	2 237,1	2 033,8
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, milj. €	3 410,4	-4 571,5	1 325,0	1 803,0	2 174,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, %	15,8	-17,7	5,7	8,5	12,1
Liikevaihto, milj. €	5 156,3	-193,7	4 200,9	4 368,0	3 727,1
Kokonaisliikekulut, milj. €	121,4	113,5	103,5	98,6	98,2
Kokonaisliikekulut % liikevaihdosta	2,4	negat.	2,5	2,3	2,6
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut	87,5	83,3	85,6	71,8	74,4
% TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,6	0,5	0,6	0,6	0,7
Kokonaistulos, milj. €	2 180,4	-4 338,1	344,6	850,3	1 514,9
Vastuuvelka, milj. €	22 609,7	20 612,8	22 661,1	20 917,2	18 891,3
Toimintapääoma, milj. €	4 876,9	2 673,0	6 068,8	5 828,0	5 090,1
% vastuuelasta ²⁾	24,0	14,0	32,5	33,7	32,0
suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,73	1,99	2,00	2,38	2,52
Tasointuvastuu, milj. €	971,4	993,9	917,9	909,9	893,6
Eläkevarat, milj. € ³⁾	25 084,2	21 624,8	24 761,2	23 095,1	20 972,5
Siirto asiakashyvityksiin (%) TyEL-palkkasummasta	0,37	0,21	0,60	0,70	0,76
TyEL-palkkasumma, milj. €	14 041,0	14 623,0	12 425,5	11 505,6	10 268,0
YEL-työtulosumma, milj. €	1 088,3	1 049,2	989,1	923,6	879,0
TyEL-vakuutuksia ⁴⁾	35 840	35 793	34 113	31 551	31 386
TyEL-vakuutettuja	472 000	480 000	417 000	387 000	357 000
YEL-vakuutuksia	52 243	52 814	51 289	49 898	49 495
Eläkkeensaajia	282 982	273 605	262 971	257 884	243 775

¹⁾ Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja

²⁾ Suhdeluku laskettu %:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuelasta

³⁾ Vastuuvelka + arvostuserot

⁴⁾ Vakuutusopimuksen tehneiden työntekijöiden vakuutukset

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tunnusluvut ja analyysit

Milj. €

2009

2008

2007

2006

2005

Tulosanalyysi

Tuloksen synty

Vakuutusliikkeen tulos	-22,5	76,4	9,0	19,9	51,2
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	2 175,2	-4 449,2	321,6	807,6	1 452,0
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	3 410,4	-4 571,5	1 325,0	1 803,0	2 174,1
- Vastuuvelan tuottovaatimus	-1 235,3	122,3	-1 003,4	-995,5	-722,1
Hoitokustannustulos	27,7	34,7	14,0	22,9	11,7
Kokonaistulos	2 180,4	-4 338,1	344,6	850,3	1 514,9

Tuloksen käyttö

Vakavaraisuuden muutokseen	2 128,4	-4 369,1	270,6	769,3	1 436,9
Tasotusvastuun muutokseen	-22,5	76,0	8,0	16,3	50,8
Toimintapääoman muutokseen	2 150,9	-4 445,1	262,7	753,0	1 386,1
Osittamattoman lisävakautusvastuun muutokseen	685,0	-3 361,1	339,0	647,7	573,0
Arvostuserojen muutokseen	1 462,5	-1 088,2	-77,7	96,6	807,7
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	-0,5	-1,9	-4,6	-0,8	-2,0
Tilikauden voittoon	3,9	6,0	5,9	9,4	7,4
Siirtoon asiakashyvityksiin	52,0	31,0	74,0	81,0	78,0
Ositetun lisävakautusvastuun täydennykseen ¹⁾					
Yhteensä	2 180,4	-4 338,1	344,6	850,3	1 514,9

¹⁾ 31.12.2009 ositetun lisävakautusvastuun täydennyssiirrosta oli kuolettamatta 3,0 miljoonaa euroa

Vakavaraisuus

Toimintapääoma ja sen rajat

(% :na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvélasta)

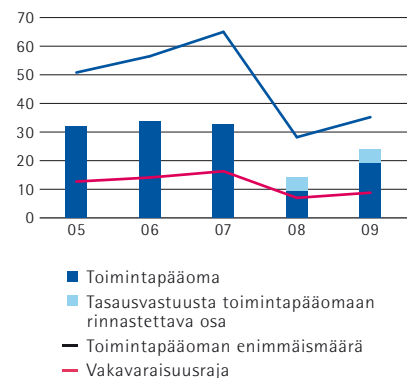
Vakavaraisuusraja	8,8	7,0	16,3	14,1	12,7
Toimintapääoman enimmäismäärä ¹⁾	35,2	28,2	65,0	56,5	50,8
Toimintapääoma ²⁾	24,0	14,0	32,5	33,7	32,0

¹⁾ Ajalta ennen vuotta 2007 tavoitevyöhykkeen yläraja

²⁾ Vuosina 2008–2010 sisältää tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavan erän

VAKAVARAISSUUS

% vastuuvélasta



	2009		2008		2007		2006		2005	
	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%
Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)										
Lainasaamiset ¹⁾	3 211,8	12,8	2 695,6	12,9	1 239,3	5,2	1 139,1	5,0	1 076,0	5,1
Joukkovelkakirjalainat ^{1) 2)}	8 954,3	35,6	8 574,8	41,1	8 611,1	36,4	10 387,2	45,2	10 317,5	49,2
sisältää korkorahastoja	595,8	2,4	598,6	2,9	984,4	4,2	871,4	3,8	596,6	2,8
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2) 3)}	579,1	2,3	122,4	0,6	447,2	1,9	155,9	0,7	398,3	1,9
sisältää korkorahastoja	650,2	2,6								
Osakkeet ja osuudet	9 856,8	39,1	6 969,4	33,4	11 200,7	47,3	9 053,1	39,4	7 133,3	34,0
Kiinteistösijoitukset ⁴⁾	2 577,9	10,2	2 509,5	12,0	2 165,3	9,2	2 259,5	9,8	2 058,1	9,8
sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	341,7	1,4	418,1	2,0	249,3	1,1	137,5	0,6	38,8	0,2
Sijoitukset yhteensä	25 179,8	100,0	20 871,7	100,0	23 663,6	100,0	22 994,9	100,0	20 983,2	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,2		3,6		4,3		4,2		4,7	

¹⁾ Sisältää kertyneet korot

²⁾ Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin

³⁾ Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset

⁴⁾ Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tunnusluvut ja analyysit

Milj. €	2009	2008	2007	2006	2005
Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely ja tulos					
Suorat nettotuotot	735,6	374,6	1 068,2	822,2	498,8
Lainasaamiset	123,2	76,0	51,5	44,8	46,5
Joukkovelkakirjalainat	251,9	365,5	356,1	314,7	283,7
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	10,9	46,4	17,4	19,0	29,7
Osakkeet ja osuudet	265,8	-182,4	597,5	375,2	82,9
Kiinteistösijoitukset	90,0	81,1	68,0	75,0	59,6
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-6,2	-11,9	-22,2	-6,4	-3,7
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	1 212,3	-3 857,9	334,4	884,2	867,6
Osakkeet ja osuudet	687,3	-2 994,2	424,4	913,2	661,7
Joukkovelkakirjalainat	547,6	-872,4	-145,3	-24,6	169,8
Kiinteistösijoitukset	-16,9	8,7	55,3	-4,2	36,3
Muut sijoitukset	-5,8	0,0	0,0	-0,2	-0,2
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	1 947,9	-3 483,3	1 402,7	1 706,4	1 366,5
Arvostuserojen muutos ²⁾	1 462,5	-1 088,2	-77,7	96,6	807,7
Osakkeet ja osuudet	1 082,2	-1 390,4	-86,5	271,2	899,6
Joukkovelkakirjalainat	350,1	232,9	-29,3	-246,7	-87,1
Kiinteistösijoitukset	30,2	69,1	38,1	72,1	-4,8
Muut sijoitukset	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	3 410,4	-4 571,5	1 325,0	1 803,0	2 174,1
Vastuuvelan tuottovaatimus ³⁾	-1 235,3	122,3	-1 003,4	-995,5	-722,1
Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos	712,6	-3 361,0	399,3	711,0	644,3
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	2 175,2	-4 449,2	321,6	807,6	1 452,0
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	202,2	-703,3	277,5	164,7	-190,7

¹⁾ Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

²⁾ Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset

³⁾ Vuonna 2008 täydennyskerrointa vastaavaa korkovaatimusta ei lueta vastuuvelan tuottovaatimukseen

Milj. €	2009	2009	2009	2008	2007	2006	2005
---------	------	------	------	------	------	------	------

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1.–31.12.2009

	Sijoitusten netto- tuotot käyvin arvo ¹⁾ milj. €	Sitoutunut pääoma ²⁾ milj. €	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle
Lainasaamiset	117,3	2 966,0	4,0	4,9	4,5	4,4	4,6
Joukkovelkakirjalainat ³⁾	1 327,1	7 742,3	17,1	-5,8	2,0	1,0	4,3
josta korkorahastot	177,4	463,3	38,3	-28,6	1,3	9,1	4,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	11,5	865,2	1,3	4,6	4,0		
josta korkorahastot	0,6	220,4	0,3				
Osakkeet ja osuudet	1 975,4	7 466,7	26,5	-36,9	9,1	20,3	30,7
Kiinteistösijoitukset ⁴⁾	-14,7	2 522,1	-0,6	6,1	9,5	7,3	4,7
josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	-118,1	434,9	-27,1	-5,2	14,5	11,2	10,3
Sijoitukset yhteensä	3 416,6	21 562,4	15,8	-17,7	5,8	8,6	12,1
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-6,2	21 562,4	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	3 410,4	21 562,4	15,8	-17,7	5,7	8,5	12,1

¹⁾ Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos – kauden aikana tapahtuneet kassavirrat
Kassavirralla tarkoitetaan ostojen/kulujen ja myyntien/tuottojen erotusta

²⁾ Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin/kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

³⁾ Sisältää ko. sijoituksiin tilastoitavien korkorahastojen tuotot

⁴⁾ Sisältää kiinteistösijoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotot

Milj. €	2009	2008	2007	2006	2005
---------	------	------	------	------	------

Hoitokustannustulos

Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	109,0	111,7	93,6	92,9	84,2
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksuosat	5,3	5,0	4,4		
Muut tuotot	0,9	1,3	1,7	1,8	1,8
Hoitokustannustulo yhteensä	115,2	118,0	99,7	94,6	86,0
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-87,5	-83,3	-85,6	-71,8	-74,4
Muut kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liikekulut yhteensä	-87,5	-83,3	-85,6	-71,8	-74,4
Hoitokustannustulos	27,7	34,7	14,0	22,9	11,7
Liikekulut % hoitokustannustulosta	75,9	70,6	85,9	75,8	86,4

¹⁾ Ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja ja lakisääteisiä maksuja

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tavoitteena on hallita erityisesti niitä riskejä, jotka vaarantaisivat yhtiön lakisääteisten tehtävien asianmukaisen hoitamisen, yhtiön lähivuosien toimintasuunnitelmassa todetun tahtotilan ja lähivuosien keskeisten tavoitteiden toteutumisen ja liiketoiminnan kehittämisen painopisteet. Tämän vuoksi merkitävät riskitekijät tunnistetaan ja arvioidaan.

Riskienhallinnan tavoitteena on estää yhtiötä uhkaavien riskien toteutuminen, minimoida toteutuneiden riskien aiheuttamat taloudelliset ja muut vahingot, turvata toiminnan jatkuvuus sekä auttaa yhtiötä hyödyntämään eri liiketoimintamallien tarjoamat mahdollisuudet altistamatta yhtiötä epätarkoituksenmukaisille riskeille. Tavoitteena on myös asettaa riskinoton rajat niin, että yhtiössä säilyy riittävä liikkumavara siltä osin, kun hallitulla riskinotolla on mahdollista parantaa toiminnan tuottavuutta. Riskienhallinnassa kiinnitetään huomiota toimenpiteiden kustannuksiin verrattuna arvioidun riskin toteutuessaan aiheuttamiin kustannuksiin siten, että toiminta on myös kustannustehokasta.

Vakuutusliikkeen riskit

Vakuutusliikkeen riskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyyteen. Keskeisiä tekijöitä ovat odotettavissa olevan eliniän pituuteen sekä eläkealkavuuteen ja korvausten suuruuteen liittyvä epävarmuus. Seuraavassa tarkastelussa rajoitutaan TyEL-vakuutukseen, sillä YEL-vakuutus on eläkelaitosten ja viime kädessä valtion yhteisellä vastuulla ja muiden vakuutuslajien merkitys on volyymiltaan vähäinen. TyEL-vakuutuksen vastuuvelka on vuoden 2009 tilinpäätöksessä 98 prosenttia Ilmarisen koko vastuuvelasta.

TyEL-vakuutusliike jakautuu yhtiön omalla vastuulla olevaan ja eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevaan liikkeeseen. Taloudellisesti olennaisimmat riskit koskevat kuolevuuteen ja työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuteen liittyvää epävarmuutta sekä vakuutusmaksujen luottotappioiden määrää. Näitä riskejä hallitaan vakuutusmaksun ja vastuuvelan laskuperusteiden valinnalla.

Laskuperusteet ovat yhteiset kaikille työeläkeyhtiöille, joten yksittäisen yhtiön riskinä on vakuutuskannan poikkeaminen alan keskimääräisestä epäedulliseen suuntaan. Ilmarisen vakuutuskannassa tämä riski on vähäinen. Mikäli laskuperusteiden mukainen vastuuvelka osoittautuu yleisesti riittämättömäksi, laskuperusteita on muutettava ja vastuuvelkaa on täydennettävä. Täydennys ei kuitenkaan aiheuta riskiä yksittäiselle eläkelaitokselle, koska työeläkelain mukaan eläkelaitokset kustantavat täydennyksen yhteisesti.

Yhtiön vastuulla olevan vakuutusliikkeen tuloksen heilahteluun varaudutaan vastuuvelkaan tätä tarkoitusta varten sisältyvällä puskurilla, tasotusvastuulla. Tasotusvastuulla on vakuutusriskien mukaan mitoitettu ala- ja yläraja. Vuoden 2009 päättyessä Ilmarisen tasotusvastuu oli noin 87 prosenttia ylärajasta.

Vakuutusliikkeen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa laskuperusteiden turvaavuus lain vaatimusten mukaisesti, mistä

yhtiön aktuaari vastaa. Turvaavuuden varmistaminen perustuu yhtiön omalla vastuulla olevan liikkeen osalta tasotusvastuun kehityksen seurantaan, vakuutusliikettä koskeviin viranomaisen edellyttämiin tai aktuaarin tarpeelliseksi katsomiin muihin analyysihin ja selvityksiin sekä ennusteisiin yhtiön vakuutusliikkeen kehityksestä. Tätä tarkoitusta varten kehitetään ja ylläpidetään ennustemalleja ja analyysimenetelmiä.

Työeläkeyhtiössä on yhtiön omalla vastuulla olevan liikkeen lisäksi otettava huomioon eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevaan eläkemenoon ja sen rahoitukseen liittyvät epävarmuustekijät (tasausjärjestelmä). Yhteisellä vastuulla on rahastoimaton eläkemeno (tasauseläkemeno), jonka osuus maksussa olevista eläkeistä rahoitetaan vuosittain perittävällä TyEL-vakuutusmaksuun sisältyvällä maksun osalla, tasausosalla. Tasauseläkemenon osuus Ilmarisen TyEL-vakuutuksen eläkemenosta oli vuonna 2009 noin 73 prosenttia ja maksun tasausosa oli noin 79 prosenttia TyEL-vakuutuksen koko vakuutusmaksutulosta. Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevan vakuutusliikkeen puskurina toimii kunkin eläkelaitoksen vastuuvelkaan sisältyvä tasausvastuu. Ilmarisen tasausvastuu vastasi vuonna 2009 noin 13 kuukauden tasauseläkemenoa.

Tasauseläkkeet ja tasausmaksutulo poolataan kaikkien eläkelaitosten kesken, joten näistä eläkkeistä ei aiheudu eläkelaitoskohtaista riskiä. Tältä osin eläkelaitosten yhteisen riskin muodostaa kyseisen eläkemenon ja yksityisalojen palkkasumman suhteen heikkeneminen vakuutusmaksun määrittämisessä käytettyihin oletuksiin nähden. Vuodesta 2010 lukien eläkejärjestelmään sisältyvä elinaikakerroin eliminoi valtaosan elinajan odotteeseen liittyvästä riskistä. Riskin toteutumiseen voi johtaa inflaation noususta johtuva indeksikorotusten ennakoinnaton kasvu reaaliasioihin nähden tai työpanoksen osoittautuminen oletettua pienemmäksi demografisten tekijöiden tai työttömyyden johdosta. Laki edellyttää, että maksun tasausosa mitoitetaan yhteisesti kustannettaviin menoihin nähden riittäväksi. Näin ollen yhteisesti kustannettavien eläkkeiden osalta riski ohjautuu työeläkemaksun maksajille. Vuonna 2009 palkkasumma osoittautui oletettua pienemmäksi. Maksun tasausosa oli kuitenkin riittävä, joten eläkelaitosten yhteinen riski pystyttiin hallitsemaan.

Yhtiön vastuuvelan (pl. osittamaton lisävarausvastuu ja osaketuottosidonnainen lisävarausvastuu) arvioidaan kasvavan lähivuosina noin 3–4 prosenttia vuodessa. Vastuuvelasta noin 70 prosenttia on kestoaltaan yli 10 vuotta ja noin 40 prosenttia yli 20 vuotta. Vastuuvelan on joka hetki oltava katettu. Lainsäädännön ja alemmanasteisten säädösten perusteella vastuuvelan katteeksi kelpaavaa omaisuutta oli vuoden 2009 tilinpäätöksessä yhteensä 25 137 miljoonaa euroa, mikä ylitti noin 11 prosentilla katettavan vastuuvelan määrän. Pitkällä aikavälillä sijoituksille on saatava vähintään tuotto, joka muodostuu TyEL:n laskuperusteissa määritellyn perustekoroon ja osakesijoitusten tuoton painotettuna keskiarvona siten, että osakesijoitusten tuotto saa 10 prosentin painon.

Sijoitustoiminnan riskit

Työeläkevakuutusyhtiön tulee huolehtia kyvystään maksaa yhtiön vastuulla olevat nykyiset ja tulevat eläkkeet, minkä vuoksi sijoitustoiminta on järjestettävä tuottavasti ja turvaavasti. Tuot-tava sijoittaminen edellyttää altistumista sijoitusriskeille, joita turvaavuusvaatimus rajoittaa. Rahoitusmarkkinoiden syklisistä vaihteluista johtuvaa markkinariskiä hallitaan sekä vakavaraisuussäännösten avulla että huolehtimalla sijoitussalkun riittävästä hajauttamisesta. Lisäksi hallitaan sijoitustoiminnasta aiheutuvia vastapuoli-, likviditeetti- ja johdannaisriskejä.

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuusmekanismi

Työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt harjoittavat sijoitustoimintaansa itsenäisesti mutta yhteisten vakavaraisuusvaatimusten puitteissa. Sijoitustoiminnan riskeihin varaudutaan eläkelaitoskohtaisesti toimintapääomalla, joka on yhtiön varojen ja velkojen erotus. Toimintapääoman tärkeimmät erät ovat yhtiön oma pääoma, osittamaton lisävarausvastuu ja sijoitusten arvotuserot. Mikäli sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuvälille hyvitettävän tuottovaatimuksen, erotus kasvattaa toimintapää-omaa. Pääinvastaisessa tilanteessa toimintapääomaa puretaan tarvittava määrä. Osa osakkeiden hintariskistä on siirretty eläkelaitokselta eläkejärjestelmän kannettavaksi. Tämä pienentää eläkelaitoksen osakeriskiä määrällä, joka vastaa 10 prosenttia vastuuvälästä. Tätä varten on oma puskurinsa, vastuuvälään sisältyvä osaketuottosidonnainen lisävarausvastuu.

Vakavaraisuusvaatimusten perussuure on vakavaraisuusraja. Vakavaraisuusraja määrittää eläkelaitoksen sijoitusten riskiä vastaavan riittävaksi katsotun toimintapääoman määrän yhden vuoden ajalle. Toimintapääoman yläraja on vakavaraisuusrajan nelinkertainen määrä ja toimintapääoman vähimmäismäärä on kaksi kolmasosaa vakavaraisuusrajasta. Vakavaraisuusrajan laskentaa varten on määritelty säännöt, jotka ovat kaikille yhtiöille asetuksen kautta velvoittavat.

Vakavaraisuusrajaa laskettaessa on omaisuus jaettava viiteen pääryhmään, joilla kaikilla on useampia alaluokkia. Tarkoituksena on, että ryhmät ja alaluokat muodostavat selkeitä kokonaisuuksia, joilla on olennaisesti samanlaiset tuotto- ja riskiominaisuudet. Luokittelua varten on laissa annettu säännöt, jotka perustuvat sijoitusten oikeudelliseen muotoon.

Tämän lisäksi eläkelaitos on velvoitettu seuraamaan sijoituksiin tosiasiallisten riskien mukaan. Mikäli sijoitus selkeästi kuuluu todellisen riskin mukaan eri ryhmään tai alaluokkaan kuin oikeudellisen muodon mukaan, niin se on siirrettävä todellista riskiä parhaiten vastaavaan luokkaan. Eläkelaitoksen vakavaraisuusraja lasketaan näin syntyneen luokittelun mukaisesti.

Vakavaraisuusraja lasketaan kertomalla eläkelaitoksen vakavaraisuusvastuuvälä asetuksen kaavan avulla lasketulla arvolla, joka on aina vähintään 5,0 prosenttia. Asetuksessa on omaisuuden alaluokille määritelty omat tuotto- ja riskiparametrit.

Laskennassa pääryhmän tuotto-odotukset ja riskipitoisuudet määritellään alaluokkia painottamalla. Eri pääryhmien tuottojen väliset korrelaatiot huomioidaan asetuksen mukaisina. Vakavaraisuusrajaa laskettaessa osakesijoituksista vähennetään osaketuottosidonnaisen vastuuvälän osuus.

Syksyllä 2008 voimistuneen finanssikriisin johdosta työeläkelaitosten vakavaraisuussäännöksiä väljennettiin lakimuutoksella. Näillä muutoksilla vahvistettiin toimintapääomia ja lievennettiin vakavaraisuusvaatimuksia. Vuoden 2008 osalta eläkevastuiden täydennyskerroin nollattiin, osaketuottosidonnaisen vastuuvälän määrä nostettiin 4 prosentista 10 prosenttiin ja vuoden 2010 loppuun asti osa tasausvastuusta rinnastetaan toimintapääomaan. Lisäksi toimintapääoman vähimmäismäärä on 2 prosenttia vastuuvälästä vuoden 2010 loppuun saakka. Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys em. määrääjän pidennettäväksi vuoden 2012 loppuun.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu Ilmarisen sijoitusten jakautuminen vakavaraisuusryhmiin vakavaraisuuslain mukaisesti 31.12.2009.

Ryhmä	Tuotto-odotus %	Volatili- teetti %	Sijoitukset, % 31.12.2009
I	3,3	1,6	2,7
II	5,4	4,9	48,4
III	6,8	9,4	10,5
IV	8,6	20,1	32,7
V	8,5	18,6	5,6

Sijoitusjakauman mukainen vakavaraisuusraja oli 31.12.2009 8,8 (7,0 vuonna 2008) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytetystä vastuuvälästä. Kun Ilmarisen vakavaraisuusaste eli toimintapääoman suhde vastuuvälään oli 24,0 (14,0) prosenttia, niin vakavaraisuusasema eli toimintapääoman suhde vakavaraisuusrajaan oli 2,73 (1,99) kertaa vakavaraisuusrajan määrä.

Sijoitussalkun muodostaminen

Ilmarisen sijoitussalkku on optimoitu käyttäen eri sijoitusluokkien odotettuja tuottoja, tuottojen vaihteluita sekä eri omaisuuslajien välisiä riippuvuuksia. Laskelmissa on hyväksytty enintään 5 prosentin todennäköisyys sille, että toimintapääoma vähenee vakavaraisuusrajalle kahden vuoden sisällä. Sijoitussalkun riskitason valinta tehdään yhtiössä kehitetyn sijoitusmarkkinoiden simulointimallin avulla.

Optimoinnissa on pääomaisuuserille (paino 10 prosenttia tai yli) käytetty seuraavia pitkän aikavälin tuotto-odotuksia ja volatilitetteja:

	Tuotto-odotus	Volatilitteetti
Noteeratut osakkeet	7,5 %	17,5 %
Joukkovelkakirjalainat	4,5 %	3,6 %
Kiinteistöt	5,7 %	8,4 %
Yritysrahoitus	4,3 %	2,7 %

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Riskienhallinta

Optimoinnin tuloksena vuodelle 2009 syntyneen allokaation tuotto-odotus oli 5,7 prosenttia ja vuotuisen tuoton standardipoikkeama oli 7,0 prosenttia. Tässä niin sanotussa sijoitusomaisuuden perusallokaatiossa pääomaisuuserien painot olivat seuraavat: Noteeratut osakkeet 30 prosenttia, joukkovelkakirjalainat 35 prosenttia, kiinteistösijoitukset 12 prosenttia, lainasaamiset 12 prosenttia ja muut omaisuuslajit 11 prosenttia. Perusallokaatiopainoihin sisältyy vuoden alun jälkeen mm. markkinaliikkeistä johtuen dynamiikkaa.

Sijoitusomaisuuden perusallokaatio muuttuu kesken vuoden myös mikäli markkinaolosuhteet antavat tähän aihetta. Siihen sisältyy dynamiikkaa mahdollisten riskinvähentämistarpeiden pohjalta ja toisaalta perusallokaation optimointi linkittyy pitkän aikavälin riippuvuusiin perustuvaan strategiaan. Perusallokaatio ilmentää siis pitkän aikavälin lähestymistapaa sijoittamiseen samalla suojellen lyhyen aikavälin vakavaraisuusrajoitteita.

Arvopapereille (osakkeet, joukkovelkakirjalainat ja käteissijoitukset) määritetään perusallokaatiopainon lisäksi vertailuindeksit. Sijoitusriskejä hallitaan sekä absoluuttisesti että suhteessa vertailuindekseihin.

Sijoituskanta 31.12.2009

Sijoitusvarallisuuden jakautuminen pääomaisuusluokkiin sekä näiden sijoitusten tuotot on esitetty liitetieto-osiossa Tunnusluvut ja analyysit. Alla oleva taulukko noudattaa työeläkelaitosten yhdessä sopimaa tapaa kuvata sijoitusten tuottoja ja riskiä.

Noteerattujen osakesijoitusten jakauma

	Osuus -%			Osuus -%	
	2009	2008		2009	2008
Suomi	41	40	AAA	39	42
Eurooppa	30	33	AA	25	25
USA	11	12	A	16	18
Japani	2	3	BBB tai huonompi	17*	13*
Muut	16	12	Ei luokiteltu	3	2

* korkorahastojen osuus 7 (7) prosenttiyksikköä

Joukkolainojen ml. korkorahastot luottoluokitusjako

	Osuus -%			Osuus -%	
	2009	2008		2009	2008
Suomi	41	40	AAA	39	42
Eurooppa	30	33	AA	25	25
USA	11	12	A	16	18
Japani	2	3	BBB tai huonompi	17*	13*
Muut	16	12	Ei luokiteltu	3	2

Lainakantajajakauma vakuuksittain on esitetty liitetiedossa Laina-saamiset.

Kiinteistösijoitusten rakenne

	Osuus-%	
	2009	2008
Asuinkiinteistöt	19	19
Toimistokiinteistöt	38	39
Liikekiinteistöt	7	6
Hotellit	9	9
Varastokiinteistöt	5	3
Muut	9	7
Epäsuorat sijoitukset	13	17

Kiinteistökannan käyttöaste (pl. saneerauskohteet) oli 95,8 (94,9) prosenttia.

	Markkina-arvo milj. €	Markkina-arvo %	Riskijakauma milj. €	Riskijakauma %	Tuotto %	Volatiliteetti %
Korkosijoitukset	12 745,1	50,6	13 160,6	52,3	12,6	
Lainasaamiset	3 211,8	12,8	3 211,8	12,8	4,0	
Joukkovelkakirjalainat	8 954,3	35,6	8 569,7	34,0	17,1	4,0
Muut rahoitusmarkkinavälineet	579,1	2,3	1 379,2	5,5	1,4	
Osakesijoitukset	8 730,8	34,7	8 284,2	32,9	28,3	
Noteeratut osakkeet	7 858,1	31,2	7 411,4	29,4	34,8	26,7
Pääomasijoitukset	556,4	2,2	556,4	2,2	-18,3	
Noteeraamattomat osakesijoitukset	316,4	1,3	316,4	1,3	1,5	
Kiinteistösijoitukset	2 577,9	10,2	2 577,9	10,2	-0,6	
Suorat kiinteistösijoitukset	2 236,2	8,9	2 236,2	8,9	5,0	
Kiinteistörahastot	341,7	1,4	341,7	1,4	-27,1	
Muut sijoitukset	1 125,9	4,5	1 157,1	4,6	13,5	
Hedge fund-sijoitukset	565,1	2,2	565,1	2,2	11,8	7,7
Hyödykesijoitukset	3,2	0,0	34,4	0,1	-	
Muut sijoitukset	557,6	2,2	557,6	2,2	-	
Sijoitukset yhteensä	25 179,8	100,0	25 179,8	100,0	15,8	8,6

Joukkovelkakirjalainojen modifioitu duraatio oli 31.12.2009 3,2 (3,6) vuotta.

Markkinariski

Markkinariski syntyy finanssimarkkinoilla päivittäin muuttuvien hintojen ja arvojen seurauksena. Ilmarisen sijoitusomaisuuteen kohdistuu osake-, korko-, kiinteistö-, valuutta-, hyödyke-, vola-tiliteetti- ja luottoriskiä. Markkinariskejä mitataan RiskMetrics® -riskienhallintaohjelmiston avulla. Markkinariskejä hallitaan tark-kailemalla tietyllä todennäköisyydellä syntyvää maksimitappiota (niin sanottu VaR) sekä analysoimalla erilaisten riskiskenaarioiden taloudellisia vaikutuksia.

Markkinamuutosten vaikutuksia Ilmarisen vakavaraisuuteen on havainnollistettu oheisella taulukolla:

Vaikutus	Korko- tason muutos +1 %-yks.	Osake- kurssien muutos -10 %	Kiinteistöjen käypä arvo -10 %
- toimintapääomaan (milj. €)	-208,6	-181,6	-267,8
- vakavaraisuusasteeseen	-0,13	0,04	-0,17
- tuotto prosenttiin (prosenttiyks.)	-1,0	-3,7	-1,3
- vakavaraisuusasteeseen (prosenttiyks.)	-1,0	-0,9	-1,3

Kun lähtökohdaksi otetaan vuodenvaihteen sijoitukset, oli 2,5 prosenttia todennäköisyys sille, että sijoitusten arvossa olisi kuukauden aikavälillä tapahtunut 921 (698) miljoonan euron tai sitä suurempi alenema. Tämä niin sanottu Value at Risk oli 3,7 (3,3) prosenttia vuodenvaihteen sijoitusten määrästä ja 18,9 (26,1) prosenttia toimintapääomasta. Toteutuessaan tällainen tapahtuma olisi alentanut toimintapääoman 20,8 (11,6) prosenttiin vastuuvälästä.

Euroalueen ulkopuolisista sijoituksista syntyy valuuttariskiä. Korkosijoitusten valuuttariski on pääsääntöisesti suojattu johdannaisten avulla. Osakesijoitusten osalta suojauspolitiikka on aktiivisempi.

Riskikeskittymät

Riskikeskittymien ehkäisystä huolehtii karkealla tasolla katesään-nöstö, minkä lisäksi niitä vältetään yhtiön omin toimenpitein. Valtiot pois lukien suurin riskikeskittymä, ottaen huomioon kaikki erityyppiset sijoitukset yksittäiseen kohteeseen, oli Ilmarisen vuoden 2009 tilinpäätöksessä 3,5 (2,9) prosenttia sijoitusva-rallisuuden määrästä.

Vastapuoliriski

Vastapuoliriskiä hallitaan joukkolainojen osalta liikkeellelaskijan luottokelpoisuuden analysoinnilla ja rajoittamalla sekä joukkolai-nojen yhteenlaskettuja sijoituksia luottoluokittain että yksittäisen liikkeellelaskijan osuutta joukkolainasijoituksista.

Suorassa luotonannossa ensisijainen luottoriskin hallintakeino on yritysanalyysi ja yrityksen tulevaisuuden maksukykyyn suh-teutettu luotonanto. Lisäksi riskiä hallitaan vakuusjärjestelyin.

OTC-johdannaisten vastapuoliriskiä hallitaan sekä viran-omaismääräysten riskiraportoinnin mukaisesti että tarkempien vastapuolikohtaisten markkinariskisimulaatioiden avulla. Vakioimattomiin johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä hallitaan myös käyttämällä kaikkien osapuolten kanssa kansainvälisiä standardisopimuksia, jotka ovat ISDA:n (International Swaps and Derivatives Association) hyväksymiä.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski työeläkeyhtiön vastuisiin nähden on ongelmitta hallittavissa, koska eläkemeno on varsin tarkoin ennustettavissa ja varallisuudesta yli 71 (67) prosenttia on likvideissä arvopape-risijoituksissa. Sijoitusinstrumenttien heikosta vaihdettavuudesta johtuvaa lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan suhteutta-malla omaa sijoitettua määrää markkinoiden keskimääräiseen päivävaihtoon sijoituskohteittain.

Johdannaiset

Johdannaisilla otettu osakeriski oli vuoden vaihteessa -446,6 (-218,6) miljoonaa euroa, joka muutti osakesijoitusten allokaa-tion määrää -1,8 (-1,0) prosenttiyksikköä. Korkojohdannaisilla muutettiin korkosijoitusten keskimääräistä juoksuaikaa -1,1 (+0,1) vuodelle.

Operatiiviset riskit

Pääosa operatiiviseen toimintaan liittyvistä riskeistä hallitaan liiketoimintayksiköiden normaalin toiminnan johtamisen osana. Tästä vastaa kunkin yksikön esimies. Tavoitteena on, että yksiköi-den toiminta on huolellista, laadukasta, taloudellista ja tehokasta. Merkittävimmät operatiiviseen toimintaan liittyvät riskitekijät on kartoitettu ja tunnistettu ja niitä hallitaan osana yhtiön erillistä riskienhallintatoimintaa.

Yhtiön perustehtävän hoitamisen kannalta vahingollisimpia operatiivisia riskejä ovat virheet ja häiriöt, jotka vaarantaisivat eläkkeiden oikeellisuuden tai oikea-aikaisen maksamisen. Niitä ovat myös operatiivisten tietojärjestelmien ja merkitykseltään kas-vavan verkkopalvelujen palvelutuotannon sellaiset häiriöt, jotka vaarantavat niiden suorituskyvyn, hallinnan tai turvallisuuden.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Riskienhallinta

Merkittävien operatiivisten riskien hallinnasta on huolehdittu henkilöstön osaamisen varmistamisella sekä erilaisilla tietotekniikkaan ja toimintatapoihin liittyvillä keinoilla, kuten varajärjestelmillä ja -tietoliikenneyhteyksillä, vertailutietojen käytöllä sekä seurantajärjestelmillä.

Ilmarisen toiminnan häiriöttömyyden varmistamiseksi normaali- ja poikkeusoloissa yhtiössä on laadittu toiminnan jatkuvuutta varmistavat ja poikkeusolojen toimintaa ohjaavat suunnitelmat, joiden ajantasaisuutta seurataan ja ylläpidetään vuosittain. Varmistettavat kriittiset toiminnot on valittu Vakuutusalan varautumisohjeen nimeämistä kriittisistä toiminnoista.

Riskienhallintaprosessi

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu yhtiön valvonta- ja riskienhallintajärjestelmän olemassaolosta ja toimivuudesta. Sijoitussuunnitelmassaan hallitus käy vuosittain läpi keskeisimpien sijoitustoiminnan riskien hallinnan ja määrittelee omaksuttavan riskitason. Hallituksen riskienhallintasuunnitelmassa sama tehdään yhtiön liiketoimintaa uhkaavien strategisten riskien osalta. Hallituksella on tarkastusvaliokunta, joka avustaa koko hallitusta valvontatehtävissä, jotka kohdistuvat yhtiön taloudelliseen raportointiin, riskeihin, sisäiseen valvontajärjestelmään sekä sisäisen tarkastajan ja tilintarkastajien työhön.

Hallituneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallituneuvoston puolesta eläkeratkaisu- ja sijoitustoimintaa seuraavat hallituneuvoston keskuudestaan valitsemat tarkastajat.

Ilmarisen sisäinen tarkastus on sisäisen tarkastuksen yleisperiaatteiden mukaisesti riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa, jonka tarkoituksena on tuottaa lisäarvoa organisaatiolle ja parantaa sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäisen tarkastuksen ohella myös valvontatilintarkastus arvioi sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyyttä. Tilintarkastajat arvioivat samalla sisäisen tarkastuksen toimivuutta ja sen tulosten käyttökelpoisuutta oman työnsä kannalta.

Ilmarisen liiketoimintalinjojen edustajista koostuvalla riskienhallintatoimikunnalla on yhtiön riskienhallintajärjestelmän koordinointi-, kehittämis- ja seurantavastuu. Sen toimintaa johtaa riskienhallinnasta vastaava johtaja. Toimikunnan työ on myös osa normaaliin johtamiseen sisältyvää yhtiön sisäistä valvontaa. Toimikunta tukee liiketoimintalinjoja hyvää riskienhallintatapaa noudattavien toimintatapojen tehostamisessa.

Hallitus vahvistaa operatiivisessa sijoitustoiminnassa noudatettavat valtuudet vuosittain sijoitussuunnitelman yhteydessä. Sijoitusvaltuuksien puitteissa toimivan johdon on mahdollista poiketa perusallokaation määrittelemistä omaisuuslajien painoista.

Perusallokaation ja sijoitustoiminnan riskin määrää seurataan tasehallintaryhmässä, jossa on edustajat sijoitustoiminnosta sekä talous-, aktuaari- ja riskienhallintatoiminnosta. Ryhmä huomioi seurannassa vakuutustoiminnan vaatimukset ja tekee tarvittaessa ehdotuksen perusallokaation riskitason tai sijoitusvaltuuksien muuttamisesta.

Operatiivisesti valittua riskitasoa sekä vakavaraisuustilannetta arvioidaan viikoittaisissa sijoitustoiminnan sijoitustoimikunnan kokouksissa, joissa myös riskienhallintatoiminnolla on edustus.

Sijoitustoiminnasta esitetään hallitukselle kuukausittain raportti, jonka avulla hallitus valvoo sijoitussuunnitelmassa määriteltyjen riskinoton rajojen noudattamista ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumista. Yhtiön riskienhallintatoiminto seuraa vakavaraisuutta kuukausittain, ja tarvittaessa tieto päiväkoh- taisesta vakavaraisuusasemasta on saatavilla hyvinkin nopeasti. Informaation oikeellisuus pyritään varmistamaan riittävän reaaliaikaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutineilla sekä sillä, että sijoituspäätöksenteko- ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty. Arvopaperisalkku täsmäytetään säännöllisesti kirjanpidon ja ulkopuolisten säilyttäjien kanssa. Arvopapereiden hinnoittelu ja arvostukseen liittyvät päätökset tehdään salkunhoidosta riippumattomasti. Väärinkäytösriskit pyritään estämään välttämällä vaarallisia työyhdistelmiä, sisäisillä toimintaohjeilla, kirjallisilla valtuuksilla ja kaupankäynnin jatkuvalla seurannalla. Maksuliikenne on eriytetty sijoituspäätöksen tekijöistä.

HALLITUKSEN EHDOTUS VOITON KÄYTÖSTÄ

Yhtiöjärjestyksen mukaan takuupääoman korko on perustekorko lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Vuodelta 2009 näin laskettu tuotto prosentti on 4,0 ja takuupääoman korko 919 786,13 euroa.

Emoyhtiön jakokelpoinen vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä 31.12.2009 on 75 869 191,19 euroa, josta tilikauden voitto on 3 861 053,81 euroa.

Hallitus ehdottaa, että takuupääoman korkona vuodelta 2009 jaetaan 919 786,13 euroa, 50 000,00 euroa varataan hallituksen käytettäväksi lahjoituksina yleishyödyllisiin tarkoituksiin ja muu osuus voitosta eli 2 891 267,68 euroa siirretään varmuusrahastoon.

Helsingissä 23. päivänä helmikuuta 2010

Hannu Syrjänen

Lauri Lyly

Leif Fagernäs

Jukka Alho

George Berner

Reijo Karhinen

Leila Kostiainen

Leena Niemistö

Kristian Pullola

Markku Vesterinen

Matti Viljanen

Harri Sailas
toimitusjohtaja

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2009 - 31.12.2009. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyskysymyksiä ja että emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet työeläkevakuutusyhtiölain, vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta.

Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Hallituksen toimeksiannon perusteella annettavat lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on lain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 10. maaliskuuta 2010

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Tomi Englund, KHT

Harri Pärssinen, KHT

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ (CORPORATE GOVERNANCE STATEMENT) TILIKAUDELT 1.1–31.12.2009

Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) on laadittu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suositus 51:n mukaisesti ja annetaan yhtiön toimintakertomuksesta erillisenä. Listayhtiöiden hallinnointikoodi on saatavissa Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta www.cgfinland.fi.

1. Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2008 noudattaminen ja suosituksista poikkeaminen

Ilmarinen noudattaa pääosin Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia, vaikka Ilmarinen ei ole koodissa tarkoitettu listayhtiö. Työeläkevakuutusyhtiöitä koskeva lainsäädäntö velvoittaa muutamassa kohdassa työeläkeyhtiöt suosituksista poikkeavaan toimintatapaan.

Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista:

Suositus 1: Yhtiökokouksen julkaisemisen määräaika riippuu kutsun julkaisemisen lehtien ilmestymisestä.

Suosituks 4, 8 ja 11–12: Työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain (TVYL) mukaan hallituksen valitsee hallintoneuvosto, ei yhtiökokous. Vaalivaliokunnan ehdotus hallintoneuvoston jäsenten kokoonpanosta ilmoitetaan kuitenkin yhtiökokouksessa.

Suositus 10: Hallituksen jäsenten toimikausi on yhtiöjärjestyksen mukaan neljä vuotta.

Suosituks 14–15, 26, 29 ja 32: Hallituksen ja sen valiokuntien riippumattomien jäsenten määrä ja riippumattomuuden arviointi perustuvat TVYL:n säännöksiin.

Suosituks 16, 35 ja 38–39: Ei voida noudattaa osakeomistuksen osalta, koska keskinäisellä työeläkevakuutusyhtiöllä ei ole osakkeita.

Suosituks 18 ja 25: Valiokuntien jäsenmäärään ja jäsenten asian-
tuntemusvaatimuksiin sovelletaan TVYL:n säännöksiä. Ilmarisen valiokunnissa oli vuonna 2009 kolme jäsentä.

Suosituks 40, 42 ja 44: Ei voida noudattaa, koska keskinäisellä työeläkevakuutusyhtiöllä ei ole osakkeita.

Suositus 48: Sisäpiiriohjetta noudatetaan keskinäiseen työeläkeyhtiöön soveltuvien osin.

Suositus 52: Noudatetaan edellä mainituin poikkeuksin työeläkevakuutusyhtiöön soveltuvien osin.

2. Kuvaus hallituksen ja hallituksen asettamien valiokuntien kokoonpanosta ja toiminnasta

Ilmarisen hallituksen kokoonpano 2009

Puheenjohtaja

Hannu Syrjänen, s. 1951, ekonomi, oikeust. kand.,
toimitusjohtaja, Sanoma Oyj

Varapuheenjohtajat

Lauri Ihalainen, s. 1947, puheenjohtaja, SAK

Leif Fagnäs, s. 1947, oikeust. kand.,
toimitusjohtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Jäsenet

Jukka Alho, s. 1952, dipl.ins., konsernihohtaja, Itella Oyj

George Berner, s. 1948, dipl.ins., toimitusjohtaja,

Berner Osakeyhtiö

Jukka Hienonen, s. 1961, kauppat. maist., toimitusjohtaja,
Finnair Oyj

Arto Hiltunen, s. 1958, ekonomi, pääjohtaja, SOK

Reijo Karhinen, s. 1955, kauppat. maist., pääjohtaja,

OP-Pohjola-ryhmä

Leila Kostiainen, s. 1950, oikeust. kand., pääsihteeri, STTK

Leena Niemistö, s. 1963, lääket. tri, toimitusjohtaja, Oy Dextra Ab

Markku Vesterinen, s. 1951, fil. lis., SHV, toimitusjohtaja,

Suomi-yhtiö

Matti Viljanen, s. 1949, insinööri, puheenjohtaja, AKAVA

Varajäsenet

Riku Aalto, s. 1965, hallintot. maist., puheenjohtaja,

Metallityöväen Liitto

Timo Parmasuo, s. 1950, insinööri, hallituksen puheenjohtaja,

Meconet Oy,

Hannu Rautiainen, s. 1952, varatuomari, ekonomi, lakiasiaintohtaja,

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Hallintoneuvosto valitsee hallitukseen neljäksi vuodeksi kerrallaan 12 varsinaista jäsentä sekä neljä varajäsentä. Hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä vähintään puolet on valittava keskeisten työnantajien ja palkansaajien edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä siten, että tällä tavoin valittuja jäseniä ja vastaavasti varajäseniä on yhtä monta.

Hallituksen toiminnasta:

Hallituksen tehtävänä on huolellisesti toimien edistää yhtiön etua, edustaa yhtiötä sekä huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Lisäksi hallitus valmistelee yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat, valitsee valmisteluvaliokunnat ainakin käsittelemään nimitys-, palkio- ja tarkastusasioita varten sekä laatii yhtiön sijoitussuunnitelman.

Hallituksen on johdettava työeläkevakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Hallituksen tehtävänä on siten yhtiön toiminnan peruslinjausten määrittely ja hyväksyminen erityisesti pitkällä aikavälillä, yhtiön liiketoiminnan seuranta ja valvonta sekä toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen ja muiden toimitusjohtajan suorien alaisten valitseminen ja erottaminen. Hallitus huolehtii yhtiön organisaatiosta, valvoo ja ohjaa yhtiön toimintaa, edustaa yhtiötä toimitusjohtajan ohella, päättää yhtiön kannalta tärkeistä ja laajakantoisista asioista sekä valmistelee ja panee täytäntöön yhtiökokouksessa ja hallintoneuvostossa käsiteltävät ratkaisut.

Hallituksen toimikausi on neljä vuotta. Hallitus kokoontui 10 kertaa vuonna 2009 ja jäsenten keskimääräinen osallistumisaste oli 91,3 prosenttia.

Hallituksen valiokunnat

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta

Hannu Syrjänen (puheenjohtaja)

Leif Fagnäs

Lauri Ihalainen

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtävinä ovat ylimmän johdon nimitys-, työehto- ja palkkioasioiden valmistelu. Valiokunnalla on listayhtiöiden cg-suosituksesta poiketen myös päätösvaltaa. Se voi päättää itsenäisesti tavanomaisista vakuutusalan työehtosopimusten tasoisista johdon palkankorotuksista. Lisäksi se valmistelee hallituksen päätettäväksi koko yhtiön tulokortin periaatteet sekä palkitsemisjärjestelmien periaatteet.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui vuonna 2009 kaksi kertaa. Jäsenten osallistumisprosentti oli 100.

Tarkastusvaliokunta

George Berner (puheenjohtaja)

Leila Kostiaainen

Hannu Rautiainen

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta valvontatehtävissä, jotka kohdistuvat taloudelliseen raportointiin, riskeihin, sisäiseen valvontajärjestelmään sekä sisäiseen tarkastukseen ja tilintarkastajien työhön. Valiokunnan tehtäviin kuuluu mm. seuraavien asioiden valmistelu ja läpikäynti koko hallitusta varten:

- tilinpäätös
- yhtiötä koskevat tilinpäätösraportit ja muut raportit, erityisesti sijoitussuunnitelman seuranta ja sijoitusvaltuuksien käyttö sekä kataraportoinnin käsittely
- riskienhallintasuunnitelma
- sisäisen tarkastajan esitys vuosittaiseksi tarkastussuunnitelmaksi ja sisäisen tarkastuksen vuosiyhteenveto sekä
- toimialaa koskevien säännösten ja ohjeistuksen muutosten sekä niiden sisällön käsittely

Tarkastusvaliokunta kokoontui vuonna 2009 kuusi kertaa.

Viidessä kokouksessa kaikki jäsenet olivat läsnä, ja yhdestä kokouksesta oli yksi jäsen poissa.

3. Hallintoneuvosto 2009

Puheenjohtaja

Jorma Eloranta, s. 1951, vuorineuvos, toimitusjohtaja, Metso Oyj

Varapuheenjohtajat

Merja Strengell, s. 1959, hallituksen puheenjohtaja, Tekniikan Akaatemien Liitto TEK ry

Antti Herlin, s. 1956, hallituksen puheenjohtaja, Kone Oyj

Jäsenet

Anne Berner, s. 1964, toimitusjohtaja, Vallila Interior Oy

Kim Gran, s. 1954, toimitusjohtaja, Nokian Renkaat Oyj

Ilkka Hämälä, s. 1961, toimitusjohtaja, Metsä-Botnia Oy

Liisa Joronen, s. 1944, hallituksen puheenjohtaja, SOL Palvelut Oy

Pasi Kallio, s. 1963, lasityöntekijä, Pilkington Automotive Finland Oy

Kari Kauniskangas, s. 1974, varatoimitusjohtaja, YIT Oyj

Timo Kohtamäki, s. 1963, toimitusjohtaja, Lemminkäinen Oyj

Veikko Kuusakoski, s. 1945, hallituksen puheenjohtaja,

Kuusakoski Group Oy

Tarja Lankila, s. 1958, puheenjohtaja, Ammattiliitto Suora ry.

Kalle Leinonen, s. 1960, logistiikkakoordinaattori,

JohnsonDiversey, Finland

Matti Lievonon, s. 1958, toimitusjohtaja, Neste Oil Oyj

Jarmo Mikkonen, s. 1963, toimitusjohtaja, Securitas Oy

Sinikka Mönkäre, s. 1947, toimitusjohtaja,

Raha-automaattiyhdistys

Jaakko Nevanlinna, s. 1956, toimitusjohtaja, Aina Group Oyj

Krister Olsson, s. 1947, puheenjohtaja, Suomen Taksiliitto ry

Jussi Pesonen, s. 1960, toimitusjohtaja, UPM-Kymmene Oyj

Kristian Pullola, s. 1973, rahoitusjohtaja, Nokia Oyj

Veli-Matti Puutio, s. 1961, toimitusjohtaja, Osuuskauppa Arina

Timo Rätty, s. 1964, puheenjohtaja, Auto- ja Kuljetusalan

Työntekijäliitto AKT ry

Jari Sarjo, s. 1957, toimitusjohtaja, Lassila & Tikanoja Oyj

Riitta Tiuraniemi, s. 1962, toimitusjohtaja, DNA Oy

Juha Vanhainen, s. 1961, majoittaja, Stora Enso Oyj

Kalevi Vanhala, s. 1948

Esa Vilkuna, s. 1960, puheenjohtaja, Posti- ja logistiikka-alan

unioni PAU ry

Työeläkevakuutusyhtiölain mukaan työeläkeyhtiöllä on oltava hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston tehtävänä Ilmarisessa on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen ja vaalivaliokunnan jäsenet sekä päättää jäsenten palkkiosta ja matkakustannusten korvaamisesta. Yhtiökokous valitsee hallintoneuvostoon 28 jäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Vähintään puolet jäsenistä valitaan keskeisiä työntekijä ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä siten, että näistä seitsemän on työntekijä ja seitsemän palkansaajien ehdottamaa henkilöä. Hallintoneuvoston jäsenistä puolet on vuosittain erovuorossa.

Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2009 kaksi kertaa, ja jäsenten keskimääräinen osallistumisaste oli 80 prosenttia.

4. Toimitusjohtaja

Harri Sailas, s. 1951, ekonomi

Toimitusjohtajan tulee johtaa työeläkevakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Toimitusjohtajan tehtävänä on muun muassa huolellisesti toimien edistää yhtiön etua, hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaan sekä vastata siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä asiassa, joka lain mukaan kuuluu hänen tehtäviinsä.

5. Kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä

Julkistettava talousinformaatio ja sitä koskeva säätely

Ilmarisen julkistaman talousinformaation tavoite on antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön ja sen konsernin taloudellisesta asemasta ja tuloksesta. Raportointiprosessiin liittyvän sisäisen valvonnan päämääränä

on tuottaa kohtuullinen varmuus tämän tavoitteen saavuttamisesta.

Tilinpäätöksen ja julkistettavan talousinformaation muoto ja sisältö määräytyvät kirjanpitolain, osakeyhtiölain, vakuutusyhtiölain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta annetun lain sekä sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antaman asetuksen, kirjanpitoasetuksen, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden sekä Finanssivalvonnan antamien määräysten mukaan. Sijoitustoiminnasta annettuja virallisia tunnuslukuja täydennetään Työeläkelaitosten liitto TELA ry:n suositusten mukaisilla tunnusluvuilla ja yhtiön itsensä päättämällä tiedoilla. Lakien, määräysten ja suositusten muutosten seuraamiseksi yhtiössä on systemaattinen menettely.

Ilmarinen julkistaa koko virallisen tilinpäätöksensä internet-sivuillaan. Vuoden puolivälissä julkistetaan katsaus yhtiön toimintaan ensimmäisten kuuden kuukauden aikana. Maaliskuun ja syyskuun lopun tilanteesta julkistetaan lisäksi suppeampi, sijoitustoimintaan ja vakavaraisuuteen keskittyvä katsaus.

Valvontajärjestelmä, organisointi ja vastuut

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu yhtiön valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä taloudellisen raportoinnin olemassaolosta ja toimivuudesta. Hallitus arvioi vuosittain koko sisäisen valvontajärjestelmän tilan tarkastusvaliokunnan esityön pohjalta.

Liiketoimintalinjojen johtajat vastaavat sisäisestä valvonnasta vastuualueillaan. Päätöksentekovaltuudet ja vastuut on määritelty osana Ilmarisen dokumentoitua ja koko henkilökunnalle kommunikoitua johtamisjärjestelmää. Tämä järjestelmä ja sen määrittelemät periaatteet ja arvot, mukaan lukien yhtiössä vallitseva huolellisen toiminnan kulttuuri, muodostavat Ilmarisen valvontajärjestelmän perustan. Väärinkäytösten välttämiseksi organisaatio on rakennettu välttämään vaarallisia työyhdistelmiä.

Ilmarisen liiketoimintalinjojen edustajista koostuvalla riskienhallintatoimikunnalla on yhtiön riskienhallintajärjestelmän koordinointi-, kehittämis- ja seurantavastuu. Aktuaaritoimi ja riskienhallinta-linja vastaa yhtiön riskienhallintajärjestelmän asianmukaisuudesta ja kehittämisestä yhteistyössä riskienhallintatoimikunnan kanssa.

Taloudellisen raportoinnin tuottamisen päävastuu on talouslinjalla. Talouslinjan tehtävänä on huolehtia siitä, että yhtiössä on käytettävissä oikea ja riittävä tieto yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tähän sisältyvät sekä lakisääteisten tarpeiden (kirjanpito ja tilinpäätös) edellyttämä talousinformaatio että yhtiön päätöksentekoa tukeva ja ohjaava ajantasainen ja olennainen tieto. Aktuaaritoimi ja riskienhallinta-linja, joka vastaa Ilmarisen sijoitustoiminnan riskienvalvonnasta, huolehtii sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportoinnista sekä vakavaraisuusseurannasta.

Talousinformaation tuottaminen riippumattomasti kohteena olevasta prosessista, kustannus- tai tuottoerästä turvaa tiedon objektiivisuuden.

Sisäinen tarkastus on Ilmarisen ohjaus- ja valvontajärjestelmän osa, jota yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja käyttävät toteuttaessaan valvontavelvollisuuttaan. Sisäinen tarkastus on toimitusjohtajan alainen riippumaton toiminto. Taloudellisen raportoinnin prosessien ja sisäisen valvonnan tarkastus sisältyy yhtiön sisäisen tarkastuksen tehtäväalueeseen.

Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvä riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Ilmarisella on yhtiön koko toiminnan kattava, hallituksen vuosittain hyväksymä riskienhallintasuunnitelma, joka kattaa myös taloudelliseen raportointiin liittyvät riskit.

Tilinpäätöksen oikeellisuus varmistetaan toimivalla ja luotettavalla tilinpäätösprosessilla ja sen rajapintojen varmistamisella. Kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät prosessit tarvittavine valvontatoimienpiteineen on kuvattu ja niihin liittyvät työkulut aikataulutettu, vastuutettu ja dokumentoitu. Siltä osin kuin prosessit eivät ole automatisoituja, tulosten oikeellisuus varmistetaan täsmäytyksillä. Viranomaismääräysten mukaiset analyysit varmistavat talousraportoinnin eheyttä.

Työeläkevakuutusyhtiön taloudellisen aseman kuvaamisessa tärkein yksittäinen luku on vakavaraisuusaste, jonka määrittämiseksi tarvitaan tieto sijoitusten käyvistä arvoista ja vastuuvelan määrästä. Tilinpäätöksessä sijoituksille käytettävät arvot määritetään sijoituslajeittain tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa esitetyllä systemaattisella menettelyllä. Arvostamiseen liittyvillä epävarmuustekijöillä on vain vähäinen vaikutus vakavaraisuustunnuslukuun.

Vastuuvetä, joka kuvaa yhtiön vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu, on taseen vastattavien suurin erä. Vastuunlaskennan oikeellisuudesta vastaa yhtiön aktuaari, joka myös vastaa laskuperusteiden tulkinnasta. Vastuunlaskentasovellusten tuottaman tiedon oikeellisuuden varmistamiseksi aktuaaritoimi ja riskienhallinta-linja toimittaa sovelluksista vastaaville sovellusten ylläpitoon tarvittavat tiedot laskuperusteista ja niiden soveltamisesta sekä tarkistaa laskentatulosten oikeellisuuden. Vastuuvelan laskentaan vaikuttavat yhtiön omien tietojärjestelmien ja rekisterien ohella työeläkejärjestelmän yhteinen ansaintatietorekisteri ja Eläketurvakeskuksen tekemän vastuunjaon selvittelyn kautta muiden TyEL- ja YEL-laitosten antamat tiedot. Vastuuvetä lasketaan rekisteritiedoista lähtien kerran vuodessa ja sen kehitys vuoden varrella approksimoidaan. TyEL-vakuutuksen maksutuloon ja vastuuvetään vaikuttaa vakuutetun palkkasumman muutosprosentti, joka tilinpäätöksen laatimishetkellä perustuu vasta osittain yhtiön oman vakuutuskannan rekisteritietoihin. Käytetyn arvion epätarkkuudella ei ole vaikutusta yhtiön tuloslaskelman voittoon eikä liitetiedoissa esitettävien kokonaistuloksen komponentteihin, koska ennustevirhe vaikuttaa samalla tavalla taseen molempiin puoliin.

Sijoitustoiminnasta ja vakavaraisuudesta esitetään hallitukselle kuukausittain raportti, jonka avulla hallitus valvoo sijoitussuunnitelmassa määriteltyjen riskinoton rajojen noudattamista ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumista. Sijoitustuottoja ja vakavaraisuutta seurataan viikoittain ja tarpeen vaatiessa tarkka tieto vakavaraisuustilanteesta on saatavissa saman päivän aikana. Sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportoinnin laatu ja oikeellisuus pyritään varmistamaan riittävän reaaliaikaisella ja tiheällä raportoinnilla sekä säännöllisillä täsmäytysrutiineilla. Raportointi on riippumaton riskiä ottavasta toiminnosta ja toimintaan liittyvien mittarien seuranta niistä toiminnoista, joiden tulospalkkiot perustuvat mittarien arvoihin.

LUKIJAN OPAS

Eläkevakuutusyhtiön tilinpäätöksessä ja sen perusteella lasketuissa tunnusluvissa on runsaasti muun talouselämän käsitteistöä poikkeavia termejä ja laskelmia. Seuraavassa selvitetään aakkosjärjestyksessä eräiden tärkeimpien käsitteiden sisältöä.

Arvostusero Omaisuuden käyvän arvon ja kirjanpitoarvon välinen ero.

Asiakashyvyty TyEL-vakuutuksenotajille jaettava hyvitys, joka huomioidaan vakuutusmaksujen alennuksena.

Asiakashyvyty jaetaan ositetusta lisävakuumvastuusta.

Hoitokustannusosa Vakuutusmaksuun sisältyvä osa, joka on tarkoitettu yhtiön liikekulojen kattamiseen.

Hoitokustannustulos Hoitokustannustulos osoittaa, kuinka paljon hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut. Sijoitustoiminnan hoitokulut katetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Korvauskuluihin sisältyvät työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut on vähennetty vakuutusliikkeen tuloksesta. Hoitokustannustulos on osa Ilmarisen kokonaistulosta.

Katettava vastuuvetka Katettava vastuuvetka on tilinpäätöksen vastuuvetka, johon on lisätty vetat vastuunjakoon ja vakuutuksenottajille.

Lakisäateiset maksut Lakisäateiset maksut sisältävät määrän, jolla eläkelaitos osallistuu järjestelmän keskuselimenä toimivan Eläketurvakeskuksen toiminnan kustantamiseen ja oikeushallintomaksun, jolla rahoitetaan Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan kustannukset sekä vakuutusvalvontamaksun. Lakisäateiset maksut sisältyvät vuodesta 2007 alkaen tuloslaskelman liikekuluihin ja ne katetaan

vakuutusmaksuun tätä tarkoitusta varten sisällytetyllä osalla.

Liikevaihto Liikevaihto on vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleen vakuuttajien osuutta + sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa + muut tuotot.

Osaketuottosidonnainen lisävakuumvastuu Osaketuottosidonnaisen lisävakuumvastuun avulla työeläkejärjestelmä kantaa osan osakeheilahteluista aiheutuvasta riskistä yhteisesti. Osaketuottosidonnaisen lisävakuumvastuun määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta. Osaketuottoihin oli vuonna 2007 sidottu kaksi prosenttia ja vuodesta 2008 alkaen kymmenen prosenttia vastuuvetasta. Osaketuottosidonnainen lisävakuumvastuu voi kasvattaa vastuuvetkaa enintään viidellä prosentilla tai vähentää sitä enintään kymmenellä prosentilla.

Ositettu lisävakuumvastuu Ositettu lisävakuumvastuu on sijoitustoiminnan tuloksesta ja hoitokustannustuloksesta kerätty vastuuvetala osa seuraavana vuonna annettavia asiakashyvytyksiä varten.

Osittamaton lisävakuumvastuu Osittamaton lisävakuumvastuu on toimintapääomaan luettava vastuuvetala osa, jolla pyritään tasoittamaan sijoitusten arvoissa tapahtuvien heilahtelujen vaikutuksia.

Sijoitustoiminnan tulos Käypien arvojen mukainen sijoitustoiminnan tulos saadaan, kun yhtiön sijoitustoiminnan nettotuotoista ja arvostuserojen muutoksesta vähennetään vastuuvetala tuottovaatimus. Sijoitustoiminnan tulos on osa Ilmarisen kokonaistulosta.

Tasauvastuu Tasauvastuu on vastuuvetalaan sisältyvä puskuri, joka on

muodostunut eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevien eläkemenojen rahoittamiseen kerättyjen vakuutusmaksun osien ja maksettujen yhteisellä vastuulla olevien korvausten erotuksesta.

Tasotusvastuu Tasotusvastuu on vakuutusliikkeen tuloksista kerätty puskuri, jolla varaudutaan niihin vuosiin, jolloin myönnetään keskimääräistä enemmän uusia eläkkeitä.

Toiminnan tehokkuus Eläkevakuutusyhtiön toiminnan tehokkuutta mitataan prosenttiluvulla, joka kertoo paljonko liikekulut ovat niiden kattamiseen tarkoitettuista vakuutusmaksuihin sisältyvistä hoitokustannusosista ja muista vastaavista tuotoista. Toiminta on sitä tehokkaampaa, mitä pienempi prosenttiluku on eli mitä vähemmän em. tuotoista käytetään.

Toimintapääoma Toimintapääomalla tarkoitetaan yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotusta. Poikkeuslainsäädännön mukaisesti vuosina 2008–2010 toimintapääomaan rinnastetaan lisäksi osa vastuuvetalaan sisältyvästä tasauvastuusta. Toimintapääoma on tarkoitettu sijoitustoiminnan riskien tasaamiseen.

Vakavaraisuusvaatimukset

Sijoitustoiminnan riskillisuus vaikuttaa vaadittavan vakavaraisuuden eli toimintapääoman määrään. Vaatimusten määrittely perustuu toimintapääomaan liittyviin rajoihin, joita ovat vakavaraisuusraja sekä siitä johdetut toimintapääoman enimmäismäärä ja vähimmäismäärä.

Vakavaraisuusraja on yhtiön sijoitus-kannan rakenteen ja vastuuvetala määrän perusteella laskettu suure, jota suurempia heilahteluja ei sijoitusten arvoissa pitäisi voida yhden vuoden jaksolla sattua.

Toimintapääoman enimmäismäärä on vakavaraisuusrajan nelinkertainen määrä ja toimintapääoman vähimmäismäärä on kaksi kolmasosaa vakavaraisuusrajasta. Vuosina 2008–2010 toimintapääoman vähimmäismäärä on kuitenkin kaksi prosenttia vakavaraisuusvastuuvasta. Yhtiön toimintapääoma pyritään pitämään vakavaraisuusrajan ja toimintapääoman enimmäismäärän välissä.

Vakuutusliikkeen tulos Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen riskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus. Vakuutusliikkeen positiivinen tulos kasvattaa tasotusvastuuta ja negatiivinen vähentää sitä. Analyysissä vakuutusliikkeen tulokseen on lisätty tasotusvastuulle hyvitetävä kolmen prosentin korko.

Vakuutustekninen vastuuvélka

Vakuutustekninen vastuuvélka on tilinpäätökseen kirjattu arvio yhtiölle tulevaisuudessa aiheutuvista eläkemenosta siltä osin kuin ne on rahastoitu. Vastuuvélka jakautuu vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevista eläketapahtumista yhtiölle aiheutuvaa vastuuta siltä osin kuin eläkettä on kertynyt tilikauden loppuun mennessä. Korvausvastuu on jo sattuneista eläketapahtumista tulevaisuudessa maksettavaksi tulevien menojen arvio.

Vakuutusmaksuvastuu sisältää ositetun ja osittamattoman lisävakuutusvastuun sekä osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun ja korvausvastuu tasotus- ja tasausvastuun.

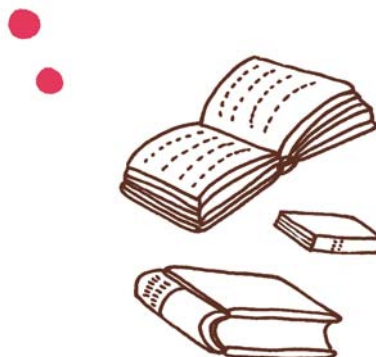
Vastuuvélan tuottovaatimus

Vastuuvélan tuottovaatimus on taseen vastattavissa olevalle vastuuvélalle hyvitetävä määrä, jonka määrittää pääosin vastuuvélan laskennassa käytettävä diskonttokorko (3 prosenttia) ja eläkelaitosten keskimääräisestä vakavaraisuudesta johdettu eläkevastuiden täydennyskerroin. Vuonna 2009 eläkevastuiden täydennyskerroin oli nolla. Osalle vastuuvélkaa tuottovaatimus määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen osakesijoitusten tuoton mukaan.

Vastuuvélkaa kattava omaisuus

Vakuutusyhtiön on katettava vastuuvélkansa sijoituksillaan, joiden osalta on säädetty tiettyjä hajautusvaateita. Vastuuvélan kate lasketaan käyvin arvoihin.

* * *



SUOMEN LAKISÄÄTEINEN TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄ

Etuudet Suomen eläkejärjestelmän tärkein osa on lakisääteinen ansiosidonnainen työeläke. Nämä eläkkeet ovat etuusperusteisia, tasona täyden työuran jälkeen noin 60 prosenttia koko työuran ansioista.

Kattavuus Lakisääteisen työeläkejärjestelmän piiriin kuuluvat kaikki työsuhhteessa olevat työntekijät ja itsenäiset yrittäjät. Työeläkelakeja on useita. Näistä keskeisin on työntekijän eläkelaki, TyEL. Se kattaa yli 50 prosenttia työllisestä työvoimasta.

Hallinto ja valvonta Työeläkejärjestelmän toimeenpano on hajautettu. TyEL-eläketurvaa hoitaa seitsemän työeläkevakuutusyhtiötä, joista yksi on Ilmarinen, sekä seitsemän eläkekassaa ja 19 eläkesäätiötä. Etuudet ovat eläkelaitoksesta riippumattomia. Eläkelakeja toimeen panevia eläkelaitoksia valvoo Finanssivalvonta.

Rahastointi TyEL-eläkkeet ovat osittaisen ennalta rahastoinnin piirissä. Rahastointi määritellään laissa eläkelajeittain, ja se on eläkelaitoksesta riippumatonta. Työntekijälle, joka on alle 55-vuotias, rahastoidaan vuosittain vanhuuseläkettä 0,5 prosenttia palkasta. Työkyvyttömyyseläke rahastoidaan eläkkeen alkaessa lukuun ottamatta tapauksia, joissa työansioita on ollut vähän eläkkeelle jäämistä edeltävinä vuosina. Myös työttömyyseläke rahastoidaan eläkkeen alkaessa, ei kuitenkaan silloin, kun eläke perustuu pelkästään päättäneisiin työsuhhteisiin. Vanhuuseläkkeiden rahastoituja osia korotetaan yli 54-vuotiailla vuosittain sijoitusten tuotoista. Korotukseen käytetään yhteisiin laskuperusteisiin sisältyvän eläkevastuiden täydennyskertoimen mukainen tuotto vastuuvälille sekä aikanaan myös määrä, jolla vuoden 2007 alusta kertyvä osake-tuottoihin sidottu puskuri ylittää yläransjan. Eläkevastuiden täydennyskertoimen määrää TyEL-eläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuus puolivuositain. Kaikkiaan

rahastointiasteeksi muodostuu noin neljäsosa.

Muu osa eläkkeistä, indeksikorotukset mukaan lukien, rahoitetaan jakojärjestelmällä ja poolataan kaikkien TyEL-eläkelaitosten kesken.

Myös muiden eläkelakien mukaisissa järjestelmissä, julkinen sektori mukaan lukien, on ennakkorahastointia. Vuoden 2009 päättyessä työeläkerahastoissa oli kaikkiaan 125 miljardia euroa, mikä oli noin 72 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta.

Vastuuvélka Vastuuvélka lasketaan kaikille TyEL-eläkelaitoksille yhteisin periaattein, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa. Yksilötasolla vastuu on rahastoitujen eläke-erien diskontattu nykyarvo. Diskonttokorkona käytetään 3 prosenttia, minkä lisäksi nykyarvoa laskettaessa otetaan huomioon kuolevuus, työkyvyttömäksi tulon todennäköisyys sekä työkyvyttömiä todennäköisyys parantua työkykyisiksi. Näiden yksilötason rahastojen lisäksi vastuuvélkaan sisältyy varaus jo sattuneita, mutta vielä tuntemattomia eläketapauksia varten, vastaisten työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu, tasoitusvastuu sekä yhteisesti kustannettavien eläkkeiden puskurina toimiva tasausvastuu.

Vakuutusmaksut Vuonna 2010 TyEL-vakuutusmaksu on keskimäärin 22,0 prosenttia palkasta. Työntekijöiden työeläkemaksu on 4,5 prosenttia (53 vuotta täyttäneiden osalta 5,7 prosenttia) ja työnantajien osuus keskimäärin 16,9 prosenttia. Tässä luvussa on otettu huomioon, että tariffimaksun piirissä oleville työnantajille annetaan enimmillään 0,6 prosenttiyksikön suuruinen alennus työttömyyseläkkeiden tasoitusvastuun pienentämiseksi. Maksun arvioidaan nousevan noin viidellä prosenttiyksiköllä seuraavien 25 vuoden kuluessa. Nousu jaetaan puoliksi työnantajien ja työntekijöiden kesken.

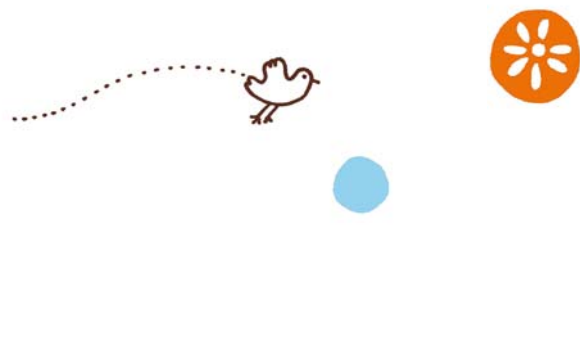
Yritys, jolla on oma TyEL-eläkesäätiö, kantaa kokonaan sekä vakuutus- että sijoitusriskin. Yritys, joka on ottanut TyEL-vakuutuksen jostakin työeläkevakuutusyhtiöstä, on samalla siirtänyt riskin vakuutuksen antajalle TyEL-maksua vastaan. Suurten työnantajien työkyvyttömyyseläkkeitä varten kerättävän maksun määrää työkyvyttömyysmenosta riippuva maksuluokka. Työttömyyseläkkeitä varten suurilla työnantajilla on omavastuutariffi. Vakuutuksella järjestetty TyEL-eläketurva käsitellään IFRS-standardien mielessä maksuperusteisena eläkejärjestelyinä.

Tulevien vuosien eläkekustannuksia arvioitaessa voidaan käyttää maksutason pitkän aikavälin ennustetta (kuvi s. 18). Vuodesta 2010 alkaen keskimääräisen elinajan muutos vaikuttaa uusien eläkkeiden suuruuteen, mikä eliminoi pitkälti elinajan kasvun vaikutuksen maksutasoon.

Sijoitustoiminta Työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt harjoittavat sijoitustoimintaansa itsenäisesti mutta yhteisten vakavaraisuusvaatimusten puitteissa. Osa osakkeiden hintariskistä kannetaan koko työeläkejärjestelmän tasolla. Vakavaraisuusvaatimukset riippuvat sijoitusten riskipitoisuudesta ja ottavat huomioon eläkelaitosten erot sijoitusomaisuuden rakenteessa. Finanssikriisin johdosta vakavaraisuusvaatimuksia muutettiin eräiltä osin vuosiksi 2008–2010. Onnistunut sijoitustoiminta kasvattaa vakavaraisuutta ja asiakashyvityksiä.

Yhteisvastuu Jos eläkelaitos ajautuu konkurssiin, lakisääteinen yhteisvastuujärjestelmä turvaa vakuutettujen etuudet, ja vaje rahoitetaan kaikkia työnantajia ja työntekijöitä koskevilla tulevilla maksukorotuksilla.

* * *



yhtiökokous

Ilmarisen varsinainen yhtiökokous pidetään 14.4.2010
klo 10.00 Ilmarisessa, Porkkalankatu 1, Helsinki.

osavuositiedot

Ilmarinen julkistaa osavuositiedon elokuussa 2010.

Lisätietoja verkosta: Suomen- ja englanninkielinen vuosikertomus sekä ruotsinkielinen lyhennelmä löytyvät myös osoitteesta www.ilmarinen.fi. Internetsivuillamme ovat myös osavuositiedot sekä kaikki yhtiön julkaisemat tiedotteet.





KESKINÄINEN ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ILMARINEN

Porkkalankatu 1, Helsinki, 00018 Ilmarinen

Puhelin 010 284 11, faksi 010 284 3445

www.ilmarinen.fi